

Tytuł programu: Magazyny energii elektrycznej i związana z nimi infrastruktura dla poprawy stabilności polskiej sieci elektroenergetycznej.

W zestawieniu proponowanych zmian zapisów projektu Programu „Magazyny energii elektrycznej i związana z nimi infrastruktura dla poprawy stabilności polskiej sieci elektroenergetycznej.” nie uwzględniono wiadomości bez treści lub z pustym załącznikiem, treści obraźliwych lub mogących zostać uznane za niestosowne lub obraźliwe, zapytań dotyczących aktualnej ścieżki składania wniosków oraz wszelkich innych, które choćby pośrednio nie zawierały propozycji modyfikacji projektu programu.

L.p.	Nazwa organizacji/podmiot zgłaszający uwagi	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu programu	Uzasadnienie	Status uwagi	Wyjaśnienie
1	Urząd Miejski w Gdańsku	7.4 Beneficjenci Przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 162). jednostki samorządu terytorialnego (JST)	Budowa magazynów energii może stanowić dobry element budowania bezpieczeństwa energetycznego samorządów i wspierać rozwój społeczności energetycznych. Co wpisuje się w Art. 7. Ustawy o Samorządzie Gminnym.	częściowo przyjęta	Beneficjentem programu priorytetowego (dalej: p.p.) mogą być: m.in. spółki komunalne z udziałem jednostek samorządu terytorialnego (dalej: jst)
2	Urząd Miejski w Gdańsku	7.2 Intensywność dofinansowania	Magazyn energii może zapewnić ciągłość dostaw energii.	odrzucona	Intensywność wynika z decyzji notyfikującej pomoc publiczną.
3	Urząd Miejski w Gdańsku	4) dla inwestycji w magazyny energii przy budynkach użyteczności publicznej - do 80% całkowitych kosztów	Magazyn energii może zapewnić ciągłość dostaw energii.	odrzucona	Zakres mocy inwestycji zgodny z decyzją notyfikującą pomoc.
4	P.P.H.U. Lepsza Energia	Celem programu jest poprawa stabilności pracy Krajowej Sieci Energetycznej (KSE) oraz bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez wsparcie budowy magazynów energii elektrycznej o mocy łącznej nie mniejszej niż 0,25 MW oraz pojemności łącznej nie mniejszej niż 0,5 MWh, przyłączonych do sieci dystrybucyjnej na wszystkich poziomach napięcia.	Zgodnie z raportem IEO (załączam do maila): Na ogólną moc zainstalowaną w źródłach PV według segmentów na koniec 2023 roku składały się: 1. mikroinstalacje – instalacje o łącznej mocy zainstalowanej nieprzekraczającej 50 kW, czyli instalacje prosumenckie; ich łączna moc wyniosła ponad 11,3 GW, 2. małe instalacje o mocach z zakresu 50–1000 kW; ich moc zainstalowana w Polsce osiągnęła wartość 4,1 GW, 3. farmy PV powyżej 1 MW – łączna moc zainstalowana na poziomie 1,6 GW. Jak widać powyżej, najwięcej instalacji powyżej 50 kW, to małe instalacje o mocy 50-1000 kW (moc zainstalowana 11,3 GW). Tych instalacji jest najwięcej i mają one największy wpływ na pracę KSE. Właścicielami są bardzo często mikro, mali i średni przedsiębiorcy. Zastosowanie w programie kryterium wielkości magazynu o mocy nie mniejszej niż 2 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 4 MWh w praktyce eliminuje właścicieli tych instalacji z możliwości wsparcia. Program będzie skierowany do wąskiej grupy podmiotów z mocą przyłączeniową powyżej 2 MW. Proszę brać pod uwagę, że magazyny energii dla poprawy pracy KSE najlepiej instalować, tam gdzie moce przyłączeniowe już są dostępne. Aktualnie możliwości pozyskania nowych mocy przyłączeniowych są w praktyce bardzo małe dla inwestorów. Dodatkowo program będzie skierowany do największych przedsiębiorców, którzy posiadają już dostęp do kapitału (magazyn o mocy 2 MW i pojemności 4 MWh to koszt około 10 000 000 zł). Na takie wydatki, zabezpieczenia, będą mogli pozwolić sobie tylko duzi przedsiębiorcy. Mikro, mali i średni przedsiębiorcy będą w praktyce pozbawieni wsparcia (rzadko kiedy mają instalacje o mocy 2 MW i więcej). Tymczasem wsparcie powinno być kierowane do tych, którzy tego potrzebują, a nie do tych, którzy i tak mają ułatwiony dostęp do kapitału. Poza tym na stabilizację pracy KSE większy pozytywny wpływ będzie realizacja wielu projektów, głównie na sieciach Sn, niż kilku	odrzucona	Zakres mocy inwestycji zgodny z decyzją notyfikującą pomoc publiczną.

5	REFAL Sp. z o.o.	Celem programu jest poprawa stabilności pracy Krajowej Sieci Energetycznej (KSE) oraz bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez wsparcie budowy magazynów energii elektrycznej o mocy łącznej nie mniejszej niż 0,25 MW oraz pojemności łącznej nie mniejszej niż 0,5 MWh, przyłączonych do sieci dystrybucyjnej na wszystkich poziomach napięcia.	Celem spółdzielni energetycznych jest poprawa stabilności pracy Krajowej Sieci Energetycznej(KSE) dzięki wdrażaniu lokalnego bilansowania obszarów wiejskich i miejsko-wiejskich z OZE. Niezbędnym elementem systemu zarządzania energią w spółdzielni energetycznej są magazyny energii instalowane przez spółdzielnie energetyczną i jej członków. Dzięki temu wzrośnie procent energii z OZE wykorzystywanej lokalnie przez SE ze swoich źródeł OZE. Przyczyni się to do możliwości zwiększenia liczby odbiorców SE, mogących korzystać lokalnie z energii ze źródeł OZE. Dzięki maksymalizacji bilansowania lokalnych obszarów zwiększy się stabilność KSE. W związku z tym, że spółdzielnie to podmioty, które dopiero zaczynają działalność, próg magazynu energii o mocy 2 MW i pojemności 4 MWh, w praktyce eliminuje je z grona potencjalnych beneficjentów. Dlatego propozycja progów o mocy łącznej 0,25 MW i pojemności łącznej 0,5 MWh. Taki magazyn w dzisiejszych realiach to wydatek rzędu 1 250 000 zł. To i tak jest dużo dla tworzących się SE, w skład których wchodzi lokalni przedsiębiorcy i gminy. Dlatego propozycja dodania słowa „łącznej” żeby była możliwość tworzenia projektów partnerskich, gdzie członkowie SE(gminy w swoich placówkach, przedsiębiorcy) będą mogli zsumować moce i pojemności magazynów energii, które będą chcieli u siebie zainstalować, w ramach jednego projektu, gdzie liderem będzie spółdzielnia energetyczna. Dzięki temu łatwiej będzie osiągnąć wymagany próg. Instalacja magazynów odbędzie się wtedy masowo zarówno na sieciach nn i Sn. To poprawi pracę KSE na sieciach nn i Sn oraz da dodatkowy impuls do rozwoju spółdzielni energetycznych, tak pożądanym z punktu widzenia KSE jak również rozwoju OZE, likwidacji ubóstwa energetycznego na wsi, propagowania współpracy.	częściowo przyjęta	Członkowie spółdzielni będący przedsiębiorcami mogą skorzystać z dofinansowania.
6	REFAL Sp. z o.o.	7.2 Beneficjenci Przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 162), w tym spółdzielnie energetyczne i ich członkowie.	Dodanie spółdzielni energetycznych, celem uniknięcia wątpliwości, że mogą być beneficjentami programu.	częściowo przyjęta	Członkowie spółdzielni będący przedsiębiorcami mogą być beneficjentami wsparcia. Zgodnie z decyzją notyfikującą pomoc publiczną wsparcie skierowane jest do przedsiębiorców wykonujących działalność gospodarczą.
7	Gmina Skawina	8.3 KRYTERIA JAKOŚCIOWE PUNKTOWE Technologia planowanych w ramach projektu magazynów energii pozwala na ekonomicznie uzasadniony odzysk substancji z magazynu energii w instalacjach do ich odzysku na terenie UE na poziomie: 1 pkt. - 90% 2 pkt. - 90,01%-97% 3 pkt. – 97,01% i więcej Waga: 3	Skoro inwestycja ma realizować cel gospodarki o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganiu powstawaniu odpadów i recykling w programie powinny się pojawić kryteria dopuszczające lub jakościowe w tym obszarze. Warto zapewnić że cenne substancje pozostawały na terenie UE mając na uwadze bezpieczeństwo energetyczne i ciągłość zapewnienia dostaw materiałów, substancji (np. metali ziem rzadkich) na terenie UE (ograniczenie eksportu cennych „odpadów” poza UE).	odrzucona	Gospodarka o obiegu zamkniętym jest jedną z celów środowiskowych zasady Do No Significant Harm (dalej: DNSH). Inwestycja ma spełniać zasady DNSH. Brak uzasadnienia wprowadzenia dodatkowego kryterium.

8	Gmina Skawina	Lokalizacja magazynu energii w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej w szczególności pożarów nie spowoduje zagrożenia zanieczyszczenia środowiska na obszarze większym niż 2 ha oraz w obszarze rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń gazowych (w szczególności PM oraz substancji emitowanych podczas pożarów magazynów danej technologii) na terenie zamieszkałym nie więcej niż przez 1 tys. osób (kryterium weryfikowane zgodnie z modelowaniem rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń np. w metodologii Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu). Spełnienie kryterium: 3 pkt Nie spełnienie kryterium: 0 pkt Waga: 5	Skoro inwestycja ma realizować cel zapobieganiu i kontroli zanieczyszczeń powietrza, wody i ziemi w programie powinny się pojawić kryteria dopuszczające lub jakościowe w tym obszarze.	odrzucona	Kontrola zanieczyszczeń powietrza o obiegu zamkniętym jest jedną z celów środowiskowych DNSH. Inwestycja ma spełniać zasady DNSH. Brak uzasadnienia wprowadzenia dodatkowego kryterium.
9	Gmina Skawina	Lokalizacja magazynu energii w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej w szczególności pożarów nie spowoduje zagrożenia zanieczyszczenia środowiska na obszarach objętych formami ochrony przyrody). Spełnienie kryterium: 3 pkt Nie spełnienie kryterium: 0 pkt Waga: 3	Skoro inwestycja ma realizować cel ochrony i odbudowy bioróżnorodności i ekosystemów w programie powinny się pojawić kryteria dopuszczające lub jakościowe w tym obszarze.	odrzucona	Uwaga dotyczy jednego z celów środowiskowych DNSH. Inwestycja ma spełniać zasady DNSH. Brak uzasadnienia wprowadzenia dodatkowego kryterium.
10	Gmina Skawina	3 pkt. – magazyn energii podpięty do sieci tylko NN 2 pkt. - magazyn energii podpięty do sieci SN 0 pkt. – magazyn energii podpięty do sieci tylko WN Waga: 2	Skoro celem programu jest poprawa stabilności pracy Krajowej Sieci Energetycznej (KSE) oraz bezpieczeństwa energetycznego kraju powinny być preferowane lub dopuszczane tylko magazyny wspierane do systemu sieci NN. Niższe poziomy będą oddziaływać na bezpieczeństwo lokalne a wręcz czasami nawet tylko jednego przedsiębiorstwa. Środki publiczne powinny być kierowane w pierwszej kolejności dla zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańców a w dalszej kolejności przedsiębiorstw komercyjnych.	odrzucona	Brak uzasadnienia do premiowania dodatkowymi punktami inwestycji w zależności od rodzaju sieci do jakiej jest przyłączona mając na uwadze, że program kierowany jest do wszystkich napięć na sieci dystrybucyjnej i przesyłowej. Wynik uzgodnień z Komisją Europejską (dalej: KE). Dodatkowo wymagane będzie przedłożenie przez Wnioskodawców warunków przyłączenia do sieci, co oznacza, że magazyny lokalizowane będą tam gdzie jest to uzasadnione technicznie i ekonomicznie. Uwzględnienie uwagi byłoby ograniczeniem grupy Beneficjentów.
11	Gmina Skawina	3 pkt. – magazyn energii zostanie zlokalizowany w odległości co najwyżej 1 km od odnawialnego źródła energii elektrycznej o mocy co najmniej mocy magazynu (odległość dotyczy długości sieci energetycznej od miejsca przyłączenia OZE do miejsca przyłączenia magazynu energii) 2 pkt. - magazyn energii zostanie zlokalizowany w odległości co najwyżej 5 km od odnawialnego źródła energii elektrycznej o mocy co najmniej mocy magazynu (odległość dotyczy długości sieci energetycznej od miejsca przyłączenia OZE do miejsca	Wprowadzenie dodatkowego kryterium będzie preferowało magazyny energii przy źródłach wytwórczych, które są co do zasady niestabilne. Dodatkowo warto promować magazyny energii zlokalizowane również nieopodal konsumentów znacznej ilości energii w nocy. Oba kryteria obniżą obciążenie wykorzystania KSE.	odrzucona	Program skierowany jest do stabilizacji sieci elektroenergetycznej. Mając na uwadze powyższe magazyn może magazynować energię nie tylko z lokalnego źródła OZE. Uwzględnienie uwagi byłoby ograniczeniem grupy Beneficjentów.

12	BRAND ROCK Sp. z o.o. (BeReady2GO – sieć ładowania EV)	Możliwość przeprowadzenia inwestycji na nieruchomości dzierżawionej	Jesteśmy zainteresowani wybudowaniem magazynów energii na nieruchomościach dzierżawionych np. od Lotniska Modlin i/lub GDDKiA na MOP-ach pod stacje ładowania EV	przyjęta	Udokumentowanie prawa do dysponowania nieruchomością na cele budowlane jest przedmiotem oceny wniosku o dofinansowanie. Przedstawienie
13	EWL	1) Budowa magazynów energii elektrycznej o ŁĄCZNEJ mocy nie mniejszej niż 2 MW...	Zmiana ta umożliwiłaby w ramach jednego wniosku na inwestycje realizujące cel programu – tj. poprawę stabilności pracy KSE i jednocześnie wspomagające pracę farm PV o mocy poniżej 2MW poprzez magazynowanie i przesuwanie produkcji energii ze szczytu podaży do szczytu popytu. Instalacja magazynów o mocy nie większej niż moc farmy PV nie wymaga zwiększenia mocy przyłączeniowej w kierunku wytwarzania.	do ustalenia	Ostateczne stanowisko ogłoszone zostanie do momentu ogłoszenia naboru.
14	Solaris Ventum Sp. z o.o.	7.5 Budowa magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 2 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 4 MWh, mających unijny certyfikat bezpieczeństwa CER i ppoż. oraz homologację (np. kontenery bateryjne, inwertery, transformatory, montaż modułów bateryjnych, systemy wspomagające jak np. detekcji i ppoż., klimatyzacji, przekształtniki DC/DC lub DC/AC, zabezpieczenia aktywne i nieaktywne) wraz z testami i odbiorami magazynów, zasilane z sieci elektroenergetycznej i/lub ze źródła wytwórczego OZE (np. elektrownia fotowoltaiczna, elektrownia wiatrowa, elektrownia na biomasę)	Sugerujemy doprecyzowanie, że w programie mogą brać udział także te magazyny które mają możliwość bezpośredniego ładowania nie tylko z sieci elektroenergetycznej ale także ze źródła OZE, które jest z tym magazynem połączone. Wiele projektów magazynowych w Polsce rozwijanych jest w skojarzeniu z instalacją wytwórczą (np., fotowoltaiczną), lub też do istniejących instalacji OZE projektuje się dostawienie magazynów energii w celu poprawy jakości energii w sieci oraz zmniejszenia redysponowania nierynkowego. Dopuszczenie współdziałania ze źródłem OZE wpływa także pozytywnie na realizację celów programu (łagodzenia zmian klimatu, zapobieganiu i kontroli zanieczyszczeń powietrza, wody i ziemi). Ładowanie magazynu energią z OZE zamiast energią wytworzoną z węgla bądź gazu, z pewnością przyczyni się do realizacji zobowiązań polityki klimatycznej.	odrzucona	Zgodnie z celem programu priorytetowego, tj. „Celem programu jest poprawa stabilności pracy Krajowej Sieci Energetycznej (KSE) oraz bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez wsparcie budowy magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 2 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 4 MWh, przyłączonych do sieci dystrybucyjnej i przesyłowej na wszystkich poziomach napięcia”.
15	Solaris Ventum Sp. z o.o.	8.2 Oświadczenie Wnioskodawcy, że zobowiązuje się do nie zbywania nieruchomości (lub niewypowiadania umowy dzierżawy nieruchomości)/wyposażenia/sprzętu stanowiącego przedmiot dofinansowania przez co najmniej 5 lat od dnia zakończenia realizacji inwestycji (jeśli dotyczy).	Chodzi o uniknięcie wątpliwości, że prawo do nieruchomości może być w postaci własności lub innej formie (np. dzierżawa, użytkowanie wieczyste, itp.)	odrzucona	Udokumentowanie prawa do dysponowania nieruchomością na cele budowlane jest przedmiotem oceny wniosku o dofinansowanie. Przedstawienie umowy dzierżawy nieruchomości jest jednym z sposobów na udokumentowanie prawa dysponowania nieruchomością. Wnioskodawca zobowiązuje się do utrzymania trwałości rzeczowej i ekologicznej w okresie 5 lat po zakończeniu.
16	Rumia Invest Park sp. z o.o.	Czy program dopuszcza budowę magazynów energii elektrycznej na zaspokojenie potrzeb własnych ładowania z nadprodukcji własnych instalacji PV, czy na potrzeby regulowania pracy sieci przez OSD? Co będzie priorytetem przy korzystaniu z wybudowanych magazynów energii?	Zrozumienie, czy program dopuszcza budowę magazynów energii elektrycznej do zaspokojenia potrzeb własnych (tj. ładowanie z nadprodukcji własnych instalacji fotowoltaicznych), czy wyłącznie do celów regulowania pracy sieci przez Operatora Systemu Dystrybucyjnego (OSD), jest kluczowe z kilku powodów. Po pierwsze zrozumienie, czy program ma na celu wyłącznie poprawę stabilności pracy Krajowej Sieci Energetycznej (KSE) i bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez wsparcie OSD, czy również wspiera działania na poziomie indywidualnych producentów energii (np. właścicieli instalacji PV). Właściciele małych instalacji PV mogą mieć inne priorytety dotyczące zarządzania nadwyżkami energii (np. własne zużycie, sprzedaż nadwyżki, stabilizacja własnych potrzeb energetycznych) w porównaniu do OSD, który koncentruje się na stabilności i niezawodności sieci. Wyjaśnienie tej kwestii pozwoli także określić, kto może być beneficjentem programu. Czy program jest skierowany do dużych podmiotów zajmujących się dystrybucją energii, czy	odrzucona	Zgodnie z celem programu priorytetowego nie finansujemy systemów niepodłączonych do sieci energetycznej.

17	Rumia Invest Park sp. z o.o.	Czy do wskaźnika zmniejszenia emisji CO2 mogą zostać wliczone zmniejszenia emisji wynikające z zastosowania pomp ciepła w obiegach ciepłowniczych miejskiej sieci ciepłowniczej, czy jedynie współczynnik zmagazynowanej i oddanej do sieci energii?	Wskaźniki takie jak zmniejszenie emisji CO2 są kluczowe do oceny efektywności programu. Określenie, czy do wskaźnika można wliczać efekty wynikające z różnych technologii (np. pompy ciepła), czy tylko z magazynów energii, pozwala na precyzyjne planowanie i monitorowanie realizacji celów programu. Wprowadzenie pomp ciepła w miejskich sieciach ciepłowniczych może znacznie wpłynąć na zmniejszenie emisji CO2. Uwzględnienie tego w wskaźnikach może promować różnorodność technologii i podejść, które przyczyniają się do osiągnięcia celów programu. Włączenie do wskaźnika zmniejszenia emisji CO2 efektów wynikających z zastosowania pomp ciepła może skłaniać uczestników programu do korzystania z bardziej złożonych i zrównoważonych strategii zarządzania energią, co przyczynia się do długoterminowego zmniejszenia emisji i zużycia energii pierwotnej.	odrzucona	Wskaźnik CO2 podlega monitorowaniu w p.p. i jest obligatoryjny. Wnioskodawca przedstawia metodykę obliczania CO2 z uwzględnieniem założeń p.p.
18	Rumia Invest Park sp. z o.o.	7.1 Intensywność dofinansowania Dofinansowanie w formie dotacji – do 45 % całkowitych kosztów inwestycji; intensywność pomocy można zwiększyć o 20 punktów procentowych w przypadku pomocy na rzecz małego przedsiębiorstwa lub małej spółki o średniej kapitalizacji i o 10 punktów procentowych w przypadku pomocy na rzecz średniego przedsiębiorstwa	Proponujemy w katalogu beneficjentów zastosowanie zapisów Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym (...) w zakresie uzupełnienia o definicję „małej spółki o średniej kapitalizacji” (Art. 2 ust. 103e). Włączenie małych spółek o średniej kapitalizacji jako beneficjentów wyższego dofinansowania zwiększa zakres przedsiębiorstw, które mogą korzystać z bardziej korzystnych warunków pomocy. Małe spółki o średniej kapitalizacji często dysponują ograniczonymi zasobami finansowymi w porównaniu do dużych przedsiębiorstw, a dodatkowe wsparcie może umożliwić im realizację inwestycji w magazyny energii elektrycznej, co bez tego wsparcia mogłoby być trudne do osiągnięcia. Zmiana ta wprowadza większą równość szans dla małych przedsiębiorstw oraz małych spółek o średniej kapitalizacji w dostępie do wsparcia finansowego. Wprowadzenie tej grupy do regulaminu umożliwia im konkurowanie na bardziej równych zasadach z większymi podmiotami, które mogą mieć łatwiejszy dostęp do kapitału i zasobów.	przyjęta	Przedsiębiorca bez wskazania czy mały średni czy duży może być beneficjentem.
19	Rumia Invest Park sp. z o.o.	Czy wsparcie będzie udzielone na zasadach pomocy de minimis czy regionalnej pomocy inwestycyjnej?	Zrozumienie, czy wsparcie będzie udzielane na zasadach pomocy de minimis czy regionalnej pomocy inwestycyjnej, jest kluczowe dla beneficjentów, aby mogli właściwie przygotować się do aplikowania o dofinansowanie. Każdy z tych rodzajów pomocy publicznej ma różne limity, wymagania i procedury, które wpływają na proces aplikacyjny i realizację projektów. Pomoc de minimis ma określony maksymalny limit, który wynosi 300 000 EUR dla jednego przedsiębiorstwa w ciągu trzech lat podatkowych. Regionalna pomoc inwestycyjna może oferować wyższe poziomy wsparcia, uzależnione od lokalizacji projektu oraz charakterystyki przedsiębiorstwa. Dla beneficjentów kluczowe jest wiedzieć, pod który z tych schematów będą podlegać, aby móc właściwie zaplanować swoje inwestycje i budżet.	odrzucona	nie, notyfikowano zapisy dotyczące pomocy publicznej (ramy tymczasowe)

20	Rumia Invest Park sp. z o.o.	7.4 Rodzaje inwestycji Budowa magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 2 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 4 MWh, ~~mających unijny certyfikat bezpieczeństwa CER~~ i ppoż. oraz homologację (...)	Wymóg posiadania unijnego certyfikatu bezpieczeństwa CER może być barierą dla niektórych potencjalnych inwestorów, zwłaszcza tych mniejszych, którzy mogą mieć trudności z uzyskaniem takiego certyfikatu. Uproszczenie wymogów do posiadania certyfikatu ppoż. oraz homologacji. Uzyskanie unijnego certyfikatu bezpieczeństwa CER może być czasochłonne i kosztowne. Skupienie się na certyfikacie ppoż. oraz homologacji może przyspieszyć proces inwestycyjny, umożliwiając szybszą realizację projektów i tym samym szybsze osiągnięcie celów programu dotyczących poprawy stabilności pracy Krajowej Sieci Energetycznej (KSE) oraz bezpieczeństwa energetycznego kraju. Pomimo uproszczenia wymogów, certyfikat ppoż. oraz homologacja nadal zapewniają wysoki poziom bezpieczeństwa. Standardy te są kluczowe dla zapewnienia bezpiecznego funkcjonowania magazynów energii i ochrony przed zagrożeniami, takimi jak pożary.	częściowo przyjęta	W wyniku konsultacji społecznych zaktualizowano zapisy dotyczące standardów unijnych w zakresie bezpieczeństwa, ochrony ppoż oraz homologacji.
21	Rumia Invest Park sp. z o.o.	7.4 Beneficjenci Przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 162). 7.4 Beneficjenci Przedsiębiorcy w rozumieniu Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym (...)	Jak w pkt. nr 3	przyjęta	Przedsiębiorca bez wskazania czy mały średni czy duży może być beneficjentem .
22	Rumia Invest Park sp. z o.o.	9. Postanowienia dodatkowe (...) Możliwa przyczyna zwolnienia beneficjentów z płacenia kar ma miejsce wówczas, gdy opóźnienie wynika z czynników niezależnych od beneficjenta i nie można było ich racjonalnie przewidzieć, w szczególności spowodowanych przez utrudnioną współpracę z OSD.	Współpraca z OSD jest kluczowa dla realizacji projektów związanych z magazynowaniem energii. Utrudnienia w tej współpracy mogą znacząco wpłynąć na harmonogramy realizacji projektów. Zapewnienie możliwości zwolnienia z kar w takich przypadkach chroni beneficjentów przed nieprzewidywanymi i niezawinionymi problemami, które mogłyby negatywnie wpłynąć na ich finansową stabilność i realizację projektów. Realizacja projektów energetycznych, w tym budowy magazynów energii, często zależy od współpracy z różnymi interesariuszami, w tym OSD. Problemy we współpracy, takie jak opóźnienia w przyłączaniu do sieci czy w uzyskiwaniu wymaganych pozwoleń, mogą być trudne do przewidzenia i kontrolowania przez beneficjentów. Regulamin, który uwzględnia te realia, jest bardziej dostosowany do praktycznych wyzwań związanych z realizacją projektów.	odrzucona	Na etapie projektowania programu nie ma możliwości oceny czynników wpływających na opóźnienia niezależne od beneficjenta. Brak możliwości oceny wątplenia przyszłego ryzyka.
23	CLEARGROUP sp. z o.o.	1) Budowa magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 1,9 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 3,8 MWh	Zwiększenie konkurencyjności wśród dostawców magazynów energii spełniających wszystkie podane pozostałe parametry.	odrzucona	Zakres zgodny z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi.
24	Grupa Respect Energy	Prośba o informację, czy program będzie wskazywał minimalne wymagania w zakresie posiadanych przez inwestycję zgód/decyzji administracyjnych (poza warunkami przyłączeniowymi do pierwszej wypłaty środków). Proponujemy, aby program nie wskazywał minimalnych wymagań i obejmował również inwestycje na wczesnym etapie realizacji, ale z realnie określonym harmonogramem prac,	Możliwość zakwalifikowania do programu większej liczby inwestycji.	odrzucona	Bez zmian w p.p. Harmonogram ma pokazać gotowość administracyjną do realizacji i wykazać jakie dokumenty jeszcze musi dostarczyć Beneficjent. (nie powinno to wpływać to na ocenę ryzyka transakcji).

25	Grupa Respect Energy	Środki własne wniesione w postaci pożyczek właścicielskich (pożyczek wewnątrzgrupowych), których termin spłaty będzie przypadał po okresie trwałości projektu, powinny być ujmowane, jako środki własne	Standardowa praktyka rynkowa dla inwestycji w formule „project finance”, tj. pożyczki właścicielskie, które są podporządkowane względem innych form finansowania inwestycji zaliczane są do wkładu własnego.	odrzucona	Założenia z programu wynikają z metodyki przeprowadzania ocen finansowych w NFOŚiGW.
26	Grupa Respect Energy	Prosimy o doprecyzowanie, czy chodzi o gwarancję bankową, czy również poręczenie/gwarancję podmiotu dominującego będzie wystarczająca.	Poręczenie podmiotu dominującego z dobrym ratingiem powinno być wystarczające (gwarancje bankowe wiążą się z dodatkowymi kosztami finansowania).	częściowo przyjęta	Gwarancja bankowa, ew. poręczenie (wekslowe) właściciela (w zależności od wyników finansowych podmiotu dominującego, jeżeli wnioskodawca potwierdzi możliwość udzielenia poręczenia spłaty pożyczki).
27	Grupa Respect Energy	Proponujemy, aby rating i w konsekwencji gwarancja lub poręczenie mogły być liczone/udzielona przez wybrany podmiot wśród współników z najlepszym ratingiem	Jeśli podmiot o najlepszym ratingu udzieli pełnej gwarancji/poręczenie, to nie ma konieczności podziału tego zobowiązania pomiędzy współników (nie powinno to wpływać to na ocenę ryzyka transakcji).	odrzucona	Założenia z programu wynikają z metodyki przeprowadzania ocen finansowych w NFOŚiGW.
28	Grupa Respect Energy	Z uwagi na gwarancję/poręcznie podmiotu dominującego (podmiotu z akceptowalnym ratingiem) nie ma konieczności przyjmowania dodatkowych zabezpieczeń	Pokrycie ryzyka przez podmiot z dobrym ratingiem. Inwestycje realizowane w formule „project finance” wymagają przedstawienia pełnego pakietu zabezpieczeń dla instytucji finansującej.	odrzucona	Założenia z programu wynikają z metodyki przeprowadzania ocen finansowych w NFOŚiGW.
29	Grupa Respect Energy	WIBOR 3M+50 bp W przypadku wartości WIBOR 3M poniżej zero, na potrzeby kalkulacji przyjmuje się zero.	Utrzymanie wskazanej marży przy założeniu wprowadzenia warunku „zero floor” dla WIBOR.	odrzucona	Wprowadzona aktualizacja stawki WIBOR 3M, nie mniej niż 1,5 % w skali roku.
30	Grupa Respect Energy	Prośba o potwierdzenie, że projekty, które wygrały aukcje główne/dodatkowe w rynku mocy, mogą być objęte dofinansowaniem.	Na ten moment dany zapis nie jest do końca jednoznaczny.	przyjęta	Podmioty, które wygrały aukcję będą mogły ubiegać się o dofinansowanie NFOŚiGW w intensywności zgodnej z programem (ponieważ zasady rynku mocy przewidują pomniejszanie wynagrodzenia o pomoc inwestycyjną.).
31	ESV Spółka Akcyjna	Punkt 3. Budżet ust.3 „maksymalnie 5% całkowitej notyfikowanej pomocy może zostać przeznaczony na projekty danego przedsiębiorstwa oraz przedsiębiorstw z nim powiązanych w rozumieniu decyzji Komisji Europejskiej o pomocy dla państwa polskiego [nr decyzji SA.112460 (2024/N)]”,	Biorąc pod uwagę kwotę budżetu przewidzianego na wsparcie w ramach programu (4.000.000 tys. zł) należy stwierdzić, iż zapisane w projekcie ograniczenie do 30% całkowitej notyfikowanej pomocy na projekty danego przedsiębiorstwa oraz przedsiębiorstw z nim powiązanych jest zbyt wysokie. W przypadku pozyskania przez jeden podmiot lub powiązane ze sobą podmioty pomocy w skali 1.200 000 tys. zł, nastąpi istotna koncentracja kapitału i rynku, co w sposób istotny ograniczy konkurencyjność pozostałych podmiotów, planujących podjęcie działalności w dziedzinie świadczenia usług systemowych z wykorzystaniem magazynów energii elektrycznej	odrzucona	Intensywność zgodna z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi.

32	ESV Spółka Akcyjna	Punkt 8.3 kryteria jakościowe punktowe kryterium 3 Ocenie podlega wartość nakładów poniesionych ze środków FM rozumiana jako sumaryczna wnioskowana wartość dofinansowania ze środków FM, na ograniczenia emisyjności gazów cieplarnianych (efekt ekologiczny). Efekt ekologiczny opiera się na podejściu, że ilość energii zmagazynowanej w ciągu roku będzie stanowić tzw. „nadwyżkę” energii powstałej w sieci elektroenergetycznej głównie w wyniku produkcji energii z instalacji wytwarzających energię odnawialną. Ilość energii zmagazynowanej i oddanej do sieci przez magazyny energii przełoży się na ograniczenie produkcji energii z konwencjonalnych źródeł wytwarzania energii elektrycznej. Uwzględniając współczynnik emisji energii elektrycznej dla sieci elektroenergetycznej podawany corocznie przez KOBIZE, unikniętą/zredukowaną emisję CO2 oblicza się jako iloczyn energii elektrycznej zmagazynowanej i wprowadzonej do sieci	Zaproponowane w p. 8.3 kryteria jakościowe punktowe w sposób całkowicie nie uzasadniony preferują projekty, w ramach których będą budowane magazyny o dużych pojemnościach. Ilość punktów jakie są możliwe do zdobycia w ramach kryterium 8.3 oblicza się na podstawie trzech składowych : 1) nakład z dofinansowania z FM na 1 MW mocy zainstalowanej wyrażone w zł/MW 2) nakład ze środków dotacji FM na 1 MWh pojemności całkowitej magazynu wyrażone w zł/MWh 3) ograniczenie emisyjności gazów cieplarnianych wyrażone w kg CO2(rok). Dwa pierwsze kryteria spełniają warunki konkurencyjności jednak trzecie kryterium jest w sposób bezpośredni zależne od pojemności magazynu. Czynnikiem decydującym w trzecim kryterium jest wyłącznie skala magazynu. Aby zapewnić warunki konkurencyjności w odniesieniu do trzeciego kryterium wnioskuje się o zmianę zapisu kryterium 3 w taki sposób, aby odnosić nakłady ze środków dotacji FM do osiąganego ograniczenia emisyjności gazów cieplarnianych. Jednostką miary w tym kryterium będzie wartość nakładów poniesionych ze środków FM rozumiana jako	częściowo przyjęta	Kryteria zostały uaktualnione w związku z przeprowadzonymi konsultacjami społecznymi.
33	ESV Spółka Akcyjna	Kryteria jakościowe dopuszczające Punkt 8.2 p.1. Oświadczenie wnioskodawcy, że dysponuje w dniu złożenia wniosku tytułem w zakresie przyłączenia do OSP lub OSD instalacji magazynowej o wartości mocy i pojemności zgodnej z treścią wniosku i ukończy realizację wspieranej inwestycji (instalacji) oraz rozpocznie jej eksploatację w ciągu 36 miesięcy od dnia przyznania dofinansowania.	W celu uwiarygodnienia oświadczenia wnioskodawcy, składanego w ramach p. 8.2 p.1 , dotyczącego ukończenia wspieranej inwestycji (instalacji) i rozpoczęcia jej eksploatacji w ciągu 36 miesięcy od dnia przyznania dofinansowania, proponuje się dodanie kryterium dysponowania najpóźniej w dniu złożenia wniosku tytułem w zakresie przyłączenia do OSP lub OSD instalacji magazynowej o wartości mocy i pojemności zgodnej z treścią wniosku. Celem powyższego zapisu jest wykluczenie spekulacyjnych podmiotów, nie posiadających warunków przyłączenia do KSE, gdyż prawdopodobieństwo skutecznej, a przede	przyjęta	Na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie wnioskodawcy powinni przedłożyć warunki przyłączenia instalacji do sieci.
34	PTU ELEKTRA Sp. z o.o.	Rodzaje inwestycji Budowa magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 0,95 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 3 MWh (...).	W Polsce w ostatnich latach powstało bardzo dużo instalacji fotowoltaicznych o mocy około 1 MW dla których takie magazyny energii powinny być dedykowane i idealnie wpisują się poprawę stabilności sieci energetycznej.	odrzucona	Zakres zgodny z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi.
35	PTU ELEKTRA Sp. z o.o.	Intensywność dofinansowania Dofinansowanie w formie dotacji – do 45 % całkowitych kosztów inwestycji; intensywność pomocy można zwiększyć o 30 punktów procentowych w przypadku pomocy na rzecz małego przedsiębiorstwa i o 30 punktów procentowych w przypadku pomocy na rzecz średniego przedsiębiorstwa;	Ze względu na jeszcze bardzo drogie urządzenia magazynów energii dofinansowanie na poziomie 75% zwiększyłoby ekonomie i atrakcyjność instalacji magazynów energii.	odrzucona	Intensywność zgodna z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi.
36	Krajowa Izba Kłastrów Energii	„maksymalnie 5% całkowitej notyfikowanej pomocy może zostać przeznaczona na projekty danego przedsiębiorstwa oraz przedsiębiorstw z nim powiązanych w rozumieniu decyzji Komisji Europejskiej o pomocy dla państwa polskiego [nr decyzji SA.112460 (2024/N)]”,	Biorąc pod uwagę kwotę budżetu przewidzianego na wsparcie w ramach programu (4.000.000 tys. zł) należy stwierdzić, iż zapisane w projekcie ograniczenie do 30% całkowitej notyfikowanej pomocy na projekty danego przedsiębiorstwa oraz przedsiębiorstw z nim powiązanych jest zbyt wysokie. W przypadku pozyskania przez jeden podmiot lub powiązane ze sobą podmioty pomocy w skali 1.200 000 tys. zł, nastąpi istotna koncentracja kapitału i rynku, co w sposób istotny ograniczy konkurencyjność pozostałych podmiotów, planujących podjęcie działalności w dziedzinie świadczenia usług systemowych z wykorzystaniem magazynów energii elektrycznej.	odrzucona	Intensywność zgodna z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi.

37	Krajowa Izba Klastrow Energii	Ocenie podlega wartość nakładów poniesionych ze środków FM rozumiana jako sumaryczna wnioskowana wartość dofinansowania ze środków FM, na ograniczenia emisyjności gazów cieplarnianych (efekt ekologiczny). Efekt ekologiczny opiera się na podejściu, że ilość energii zmagazynowanej w ciągu roku będzie stanowić tzw. „nadwyżkę” energii powstałej w sieci elektroenergetycznej głównie w wyniku produkcji energii z instalacji wytwarzających energię odnawialną. Ilość energii zmagazynowanej i oddanej do sieci przez magazyny energii przełoży się na ograniczenie produkcji energii z konwencjonalnych źródeł wytwarzania energii elektrycznej. Uwzględniając współczynnik emisji energii elektrycznej dla sieci elektroenergetycznej podawany corocznie przez KOBIZE, unikniętą/zredukowaną emisję CO2 oblicza się jako iloczyn energii elektrycznej zmagazynowanej i wprowadzonej do sieci	Zaproponowane w p. 8.3 kryteria jakościowe punktowe w sposób całkowicie nie uzasadniony preferują projekty, w ramach których będą budowane magazyny o dużych pojemnościach. Ilość punktów jakie są możliwe do zdobycia w ramach kryterium 8.3 oblicza się na podstawie trzech składowych : 1) nakład z dofinansowania z FM na 1 MW mocy zainstalowanej wyrażone w zł/MW 2) nakład ze środków dotacji FM na 1 MWh pojemności całkowitej magazynu wyrażone w zł/MWh 3) ograniczenie emisyjności gazów cieplarnianych wyrażone w kg CO2(rok). Dwa pierwsze kryteria spełniają warunki konkurencyjności jednak trzecie kryterium jest w sposób bezpośredni zależne od pojemności magazynu. Czynnikiem decydującym w trzecim kryterium jest wyłącznie skala magazynu. Aby zapewnić warunki konkurencyjności w odniesieniu do trzeciego kryterium wnioskuje się o zmianę zapisu kryterium 3 w taki sposób, aby odnosić nakłady ze środków dotacji FM do osiąganego ograniczenia emisyjności gazów cieplarnianych. Jednostką miary w tym kryterium będzie wartość nakładów poniesionych ze środków FM rozumiana jako	częściowo przyjęta	Kryteria zostały uaktualnione w związku z przeprowadzonymi konsultacjami społecznymi.
38	Krajowa Izba Klastrow Energii	8.2 Oświadczenie wnioskodawcy, że dysponuje w dniu złożenia wniosku tytułem w zakresie przyłączenia do OSP lub OSD instalacji magazynowej o wartości mocy i pojemności zgodnej z treścią wniosku i ukończy realizację wspieranej inwestycji (instalacji) oraz rozpocznie jej eksploatację w ciągu 36 miesięcy od dnia przyznania dofinansowania.	W celu uwiarygodnienia oświadczenia wnioskodawcy, składanego w ramach p. 8.2 p.1 , dotyczącego ukończenia wspieranej inwestycji (instalacji) i rozpoczęcia jej eksploatacji w ciągu 36 miesięcy od dnia przyznania dofinansowania, proponuje się dodanie kryterium dysponowania najpóźniej w dniu złożenia wniosku tytułem w zakresie przyłączenia do OSP lub OSD instalacji magazynowej o wartości mocy i pojemności zgodnej z treścią wniosku. Celem powyższego zapisu jest wykluczenie spekulacyjnych podmiotów, nie posiadających warunków przyłączenia do KSE, gdyż prawdopodobieństwo skutecznej, a przede wszystkim terminowej realizacji takich projektów, jest bardzo niskie.	przyjęta	Na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie wnioskodawcy powinni przedłożyć warunki przyłączenia instalacji do sieci.
39	Krajowa Izba Klastrow Energii	8.3 Uśredniona dobowo wartość energii rozładowania magazynu musi wynosić powyżej ... % dyspozycyjnej pojemności magazynu energii, przy uśrednionym prądzie ładowania nie mniejszym niż ... c. Parametr uśrednionej dobowej wartości energii rozładowania magazynu powinien być wyliczany w rozdzielczości 1 miesiąca.	Ze względu na właściwości materiałów, z których wykonywane są magazyny energii elektrycznej, kluczowym parametrem decydującym o trwałości wdrażanych inwestycji jest charakterystyka prądowa ładowania i rozładowania magazynu energii. Utrzymanie długiego okresu trwałości i obniżenie awaryjności instalacji magazynów bateryjnych powinno uwzględniać jak najniższy możliwy prąd ładowania magazynów. Na podstawie dostępnych rynkowo rozwiązań propozycją jest wartość prądu ładowania 0,25 c. Biorąc pod uwagę cykl dobowy zapotrzebowania na moc w Krajowym Systemie Energetycznym należy zakładać, że magazyny energii powinny rozładowywać się więcej niż raz dziennie, ale powinien być to parametr uśredniony miesięcznie – ponieważ występują w roku okresy o obniżonej produkcji energii z instalacji OZE. Proponowana wartość uśrednionej	odrzucona	Uaktualniono kryteria jakościowe, w ocenie NFOŚiGW ustalone kryteria są wystarczające do dokonania oceny zapewniającej efektywność kosztową i energetyczną do wybrania przedsięwzięć do dofinansowania.
40	Krajowa Izba Klastrow Energii	7.2.1. Dofinansowanie w formie dotacji – do 45 % całkowitych kosztów inwestycji (w tym do 5 punktów procentowych przy autokonsumpcji co najmniej .... % energii wytwarzanej lokalnie); intensywność pomocy można zwiększyć o 20 punktów procentowych w przypadku pomocy na rzecz małego przedsiębiorstwa i o 10 punktów procentowych w przypadku	Premia z tytułu autokonsumpcji energii wytwarzanej lokalnie z OZE. a) Wykorzystanie magazynów energii do stabilizowania sieci energetycznej zwłaszcza tych jej segmentów nasyconych niestabilnymi źródłami odnawialnymi. b) Rozbudowa sieci energetycznej jest czasochłonna, nowe moce OZE są blokowane między innymi czasem / kosztami budowy infrastruktury sieciowej.	odrzucona	Intensywność zgodna z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi.
41	Krajowa Izba Klastrow Energii	7.2.1. Dofinansowanie w formie dotacji – do 45 % całkowitych kosztów inwestycji (w tym do 5 punktów procentowych bilansowania tzw. społeczności energetycznych) ; intensywność pomocy można zwiększyć o 20 punktów procentowych w przypadku pomocy na rzecz małego przedsiębiorstwa i o 10 punktów procentowych w przypadku pomocy na rzecz	Premia z tytułu wykorzystania magazynów energii do bilansowania tzw. społeczności energetycznych. Zarządzanie profilem generacji/ zużycia obiektów będących uczestnikami społeczności energetycznej w sposób zautomatowany początkowo z rozdzielczością wyższą np. 5 minut do 2027 roku, a później odpowiednio wyższą np. 1 minuty.	odrzucona	Intensywność zgodna z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi.

42	Krajowa Izba Kłastrów Energii	7.5.1. Budowa magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 2 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 4 MWh, mających unijny certyfikat bezpieczeństwa CER i ppoż. oraz homologację (np. kontenery bateryjne, inwertery, transformatory, montaż modułów bateryjnych, systemy wspomagające jak np. detekcji i ppoż., klimatyzacji, przekształtniki DC/DC lub DC/AC, zabezpieczenia aktywne i	W wielu przypadkach jeden duży magazyn energii w obrębie różnych budynków/ przyłączy energetycznych lepiej rozdzielić na więcej mniejszych działających wzajemnie synchronicznie w funkcji optymalizacji energochłonnych procesów technologicznych charakteryzujących się wysoką elastycznością energetyczną.	do ustalenia	Ostateczne stanowisko ogłoszone zostanie do momentu ogłoszenia naboru.
43	Krajowa Izba Kłastrów Energii	7.5.1. Budowa magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 2 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 4 MWh (przy czym moc i pojemność magazynu energii może być rozdzielona na więcej niż 1 budynek/ przyłączy energetyczne i zarządzane synchronicznie), mających unijny certyfikat bezpieczeństwa CER i ppoż. oraz homologację (np. kontenery bateryjne, inwertery, transformatory, montaż modułów bateryjnych, systemy wspomagające jak np. detekcji i ppoż.,	W wielu przypadkach jeden duży magazyn energii w obrębie różnych budynków/ przyłączy energetycznych lepiej rozdzielić na więcej mniejszych działających wzajemnie synchronicznie w funkcji optymalizacji energochłonnych procesów technologicznych charakteryzujących się wysoką elastycznością energetyczną.	do ustalenia	Ostateczne stanowisko ogłoszone zostanie do momentu ogłoszenia naboru.
44	Columbus Energy S.A.	1. Cel programu Celem programu jest poprawa stabilności pracy Krajowej Sieci Energetycznej (KSE) oraz bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez wsparcie budowy magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 50 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 200 MWh, przyłączonych do sieci przesyłowej na poziomie wysokiego napięcia (WN) lub najwyższego napięcia (NN).	Propozycja zmodyfikowania celu programu. Zasadne jest skierowanie przedmiotowego programu do projektów wielkoskalowych, przyłączanych na napięciu WN/NN do OSP (napięcie znamionowe 110 kV i wyższe), ponieważ projekty wielkoskalowe przyłączane do sieci przesyłowej zarządzanej przez PSE zapewniają skuteczne i realne wpływanie na zbilansowanie sieci mających kluczowe znaczenie w utrzymaniu zbilansowania energii i utrzymaniu parametrów jakości dostaw energii elektrycznej na poziomie całego kraju. W przeciwieństwie do pierwotnego zakresu, magazyny energii przyłączane do sieci o niższym napięciu będą mieć oddziaływanie o charakterze bardzo lokalnym, a także efektywność wydatkowania publicznych środków jest o istotnie niższym poziomie ze względu m.in. ograniczoną liczbę odbiorców energii i beneficjentów takiej inwestycji. Należy zwrócić uwagę, że KSE potrzebuje pojawienia bardziej stabilnych źródeł wytwórczych lub właśnie magazynów energii ze względu na rynek mocy i rynek częstotliwości i, a zatem zbyt mała moc i w efekcie pojemność oraz zbyt niski poziom napięcia do którego będzie przyłączony magazyn nie oferują oczekiwanych efektów, a	odrzucona	Zakres zgodny z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi
45	Columbus Energy S.A.	3. Budżet Budżet na realizację celu programu wynosi do 4 000 000 tys. zł, w tym: 1. dla bezzwrotnych form dofinansowania — do 3 600 001,6 tys. zł; 2. dla zwrotnych form dofinansowania — do 399 998,4 tys. zł; 3. maksymalnie 60% całkowitej notyfikowanej pomocy może zostać przeznaczona na projekty danego przedsiębiorstwa oraz przedsiębiorstw z nim powiązanych w rozumieniu decyzji Komisji Europejskiej o pomocy dla państwa polskiego [nr decyzji SA.112460 (2024/N)].	Ze względu na konieczność zmiany celu programu w zakresie budowy magazynów wielkoskalowych powyżej 50 MW mocy oraz pojemności 200 MWh zasadnym jest aby powiększyć górny poziom całkowitej notyfikowanej pomocy dla przedsiębiorstwa, grup kapitałowych, przedsiębiorstw z nimi powiązanych. Z dużym prawdopodobieństwem cały program będzie dotyczył budowy 6-10 magazynów wielkoskalowych realizowanych przez 4-10 podmiotów, które będą w stanie zapewnić ich realizację w zakładanym przez Program terminie oraz osiągnięcie przez nie statusu COD – odgórne ograniczenie całkowitej notyfikowanej pomocy wpłynie na brak możliwości osiągnięcia celów programu.	odrzucona	Intensywność zgodna z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi.

46	Columbus Energy S.A.	<p>7.2 Intensywność dofinansowania</p> <p>1) Dofinansowanie w formie dotacji bezzwrotnej do wysokości 45% całkowitych kosztów inwestycji w przypadku braku spełnienia dodatkowych warunków związanych z poziomem dojrzałości procesu inwestycyjnego; intensywność pomocy zostaje zwiększona w przypadku osiągnięcia przez inwestycje w momencie składania wniosku o dofinansowanie następujących kryteriów dojrzałości inwestycyjnej projektu (decyzje administracyjne):</p> <p>a) Ostateczna decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach (DUŚ) dla części magazynowej projektu – dodatkowe 5 punktów procentowych</p> <p>b) Warunki zabudowy dla części magazynowej oraz stacyjnej projektu (GPO/GPZ) – uchwalony Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego (MPZP) lub ostateczna Decyzja o Warunkach Zabudowy i Zagospodarowania Terenu (WZiZT) lub ostateczna Decyzja o Ustaleniu Lokalizacji inwestycji Celu Publicznego (ULICP) - – dodatkowe 5 punktów procentowych</p> <p>c) Ostateczne pozwolenie na budowę (PnB) dla obiektu stacyjnego (GPO/GPZ) - dodatkowe 5 punktów procentowych</p> <p>d) Ostateczne pozwolenie na budowę (PnB) dla części magazynowej obiektu - dodatkowe 5 punktów procentowych</p> <p>Maksymalny poziom intensywności dofinansowania po spełnieniu kryteriów dojrzałości inwestycyjnej projektu może</p>	<p>Zaproponowany pierwotnie mechanizm zwiększenia intensywności dofinansowania w oparciu o kryterium definicji wielkości przedsiębiorstwa (małe i średnie przedsiębiorstwo) nie znajduje uzasadnienia w przypadku wysoko-kapitałowych inwestycji w projekty typu BESS – mechanizm ten będzie nieefektywny. Zakładany wskaźnik osiągnięcia celu programu wskazuje na konieczność budowy magazynów o mocy 2,5 GW o pojemności całkowitej 5 GWh w perspektywie do 2028 roku i osiągnięcia przez nie statusu COD w roku 2029. Do spełnienia celów systemowych poprawy stabilności KSE niezbędne są magazyny wielkoskalowe nie mniejsze niż 50 MW/ 200 MWh z preferencją dla magazynów 4-6h i w ten sposób powinny zostać zmienione założenia wyjściowe tego programu.</p> <p>Należy zwrócić uwagę, że ten specyficzny typ inwestycji charakteryzuje się wysokim poziomem kapitałochłonności i koniecznością pozyskania finansowania w instytucjach finansowych środków na pokrycie luki finansowej. Dodatkowo kluczowym aspektem jest krótki okres realizacji projektów magazynowych wskazany w celu programu i osiągnięcie statusu COD w jak najkrótszym czasie, aby mieć realny wpływ na stabilność KSE w okresie transformacji mixu energetycznego poprzedzającego budowę Elektrowni Jądrowej.</p> <p>Oparcie systemu zwiększenia intensywności poziomu dotacji dla małych i średnich przedsiębiorstw nie doprowadzi do tego, że będą one w stanie przeprowadzić tego typu inwestycji w tak krótkim czasie oraz pozyskać finansowania dla pozostałej luki finansowej. Małe i średnie przedsiębiorstwa nie będą w stanie pozyskać zarówno finansowania kapitałowego jak również dłużnego dla tego typu inwestycji.</p> <p>W związku z powyższym proponujemy zmianę podejścia na promowanie dojrzałości inwestycyjnej projektów zgodnie z metodyką stosowaną przez Komisję Europejską dla konkursów dotyczących pozyskania bezzwrotnych funduszy grantowych. Kluczowa kwestia dla tego programu jest osiągnięcie statusu RTB oraz rozpoczęcia prac</p>	częściowo przyjęta	Uaktualniono kryteria jakościowe, w ocenie NFOŚiGW ustalone kryteria są wystarczające do dokonania oceny zapewniającej efektywność kosztową i energetyczną do wybrania przedsięwzięć do dofinansowania. Intensywność zgodna z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi.
47	Columbus Energy S.A.	<p>7.3 Warunki dofinansowania</p> <p>6) dofinansowanie nie będzie udzielane na koszty inwestycji, które zostały sfinansowane z publicznych środków krajowych lub zagranicznych, oraz innych środków budżetu Unii Europejskiej, w tym inwestycji biorących udział w rynku mocy z zawartą umową mocową i wyznaczonym okresem trwania</p>	Wykluczenie podmiotów, które uzyskały inne wsparcie takie jak udział w rynku mocy - regulamin rynku mocy wyklucza podjęcie innego wsparcia.	przyjęta	Podmioty, które wygrały aukcję będą mogły ubiegać się o dofinansowanie NFOŚiGW w intensywności zgodnej z programem (ponieważ zasady rynku mocy przewidują pomniejszenie wynagrodzenia o pomoc inwestycyjną.).
48	Columbus Energy S.A.	<p>7.5 Rodzaje inwestycji</p> <p>1) Budowa magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 50 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 200 MWh, mających unijny certyfikat bezpieczeństwa CER i ppoż. oraz homologację (np. kontenery bateryjne, inwertery, transformatory, montaż modułów bateryjnych, systemy wspomagające jak np. detekcji i ppoż., klimatyzacji, przekształtniki DC/DC lub DC/AC, zabezpieczenia aktywne i</p>	<p>Cały program ze względu na jego cel zapewnienia stabilizacji i synchronizacji KSE powinien dotyczyć magazynów wielkoskalowych o mocy nie mniejszej niż 50MW oraz pojemności nie mniejszej niż 200MWh przyłączanych do sieci wysokich i najwyższych napięć. Należy uniknąć rozdrobnienia nakładów oraz stworzenia sytuacji w której powstają dziesiątki małych BESS 2MW/4MWh o charakterze lokalnym podłączonych do sieci dystrybucyjnych, których wpływ na stabilność KSE w krótkim okresie będzie znikoma, przez co nie zostanie osiągnięty efekt systemowy, a środki pomocowe rozwodnione.</p> <p>Na cele realizacji projektów wielkoskalowych na wysokich napięciach należy</p>	odrzucona	Zakres zgodny z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi

49	Columbus Energy S.A.	<p>8.2 KRYTERIA JAKOŚCIOWE DOPUSZCZAJĄCE</p> <p>1. Oświadczenie wnioskodawcy, że ukończenie wspieranej inwestycji (instalacji) i rozpoczęcie jej eksploatacji nastąpi w ciągu 48 miesięcy od dnia przyznania dofinansowania, przy czym budowa komponentu magazynowego jako kluczowego elementu inwestycji musi zostać ukończona w ciągu 36 miesięcy.</p> <p>9. Postanowienia dodatkowe</p> <p>c) W przypadku niespełnienia kryteriów ukończenia i oddania inwestycji do eksploatacji w ciągu 48 miesięcy od dnia udzielenia dofinansowania przewidziany jest następujący</p>	Obecnie zawierane Umowy Przyłączeniowe charakteryzują się datami podania napięcie ze strony PSE na lata 2027-2029.	odrzucona	Termin obwarowany okresem na jaki może być uruchomione wsparcie w ramach Funduszu Modernizacyjnego oraz tymczasowych ram pomocy publicznej.
50	Columbus Energy S.A.	<p>9. Postanowienia dodatkowe</p> <p>d) Dostarczenie przez Beneficjenta zawartej (podpisanej obustronnie) umowy przyłączeniowej z OSP (Operator systemu przesyłowego) jako głównego kryterium kwalifikującego do udziału w programie.</p>	Ze względu na zakładany cel programu dot. konieczności osiągnięcia celu zapewnienia stabilności systemu KSE, premiiowane w programie projekty ze względu na krótki termin realizacji powinny posiadać na etapie składania wniosków o dofinansowanie uzgodnione i podpisane umowy przyłączeniowe. Świadczy to o dojrzałości inwestycyjnej tych projektów i daje gwarancje ich realizacji w przewidywanym przez program czasie. Uwzględnianie w programie projektów nie posiadających warunków przyłączeniowych powinno dyskwalifikować te projekty z udziału w tym programie w tak krótkiej perspektywie czasowej – ryzyko braku możliwości uzyskania warunków od OSD/ OSP. W przypadku posiadania przez podmiot warunków przyłączeniowych i braku podpisanej umowy przyłączeniowej znacząco wydłuża się proces inwestycyjny i wzrasta ryzyko	przyjęta	Dodano w programie priorytetowym kryterium gotowości do realizacji inwestycji w zakresie administracyjnym i technicznym
51	Sunly Assets Sp. z o.o.	<p>Pkt. 7.2 par.3)</p> <p>Dla inwestycji realizowanych w formule „project finance” obowiązuje wymóg udziału środków własnych Wnioskodawcy (z zastrzeżeniem, że środki własne nie obejmują: kredytów bankowych, emisji obligacji, pożyczek właścicielskich, pożyczek udzielonych przez inne podmioty z wyłączeniem udzielonych przez podmioty z grupy kapitałowej itp.) w wysokości co najmniej 15% kosztów kwalifikowanych inwestycji, wniesionego w postaci udziału kapitału zakładowego pokrytego wkładem pieniężnym.</p>	Spółka celowa (SPV) finansowana jest ze środków własnych grupy kapitałowej (udziałowca). Środki te są transferowane w formie pożyczek grupowych. Wysokość kapitału zakładowego nie powinna decydować o dofinansowaniu, a faktycznie posiadane własne środki. W przypadku grup kapitałowych pozyskanie wymaganego udziału środków wymaga pozyskania zgód korporacyjnych i inwestorów. Z uwagi na potrzebny czas na ich zorganizowanie, proces powinien się rozpocząć w momencie pewności pozyskania dofinansowania czyli po zawarciu umowy z NFOŚ.	odrzucona	Zgodnie z definicją „project finance” i metodyką NFOŚiGW - nie podlega zmianie i stosowana jest dla wszystkich Wnioskodawców.
52	Sunly Assets Sp. z o.o.	<p>Dla inwestycji realizowanych w formule „project finance” obowiązuje wymóg udziału środków własnych Wnioskodawcy (z zastrzeżeniem, że środki własne nie obejmują: kredytów bankowych, emisji obligacji, pożyczek właścicielskich, pożyczek udzielonych przez inne podmioty z wyłączeniem udzielonych przez podmioty z grupy kapitałowej itp.) w wysokości co najmniej 15% kosztów kwalifikowanych inwestycji, wniesionego w postaci udziału kapitału zakładowego pokrytego wkładem pieniężnym.</p>	Doprecyzowanie źródeł finansowania kosztów. Potwierdzenie, że będzie możliwość pozyskania dotacji i pożyczki na budowę magazynów energii dodanych do operacyjnych i w trakcie konstrukcji farm fotowoltaicznych, których to farm budowa została sfinansowana z kredytów bankowych.	odrzucona	Na etapie oceny wniosku należy udokumentować posiadane środki na realizację inwestycji. Ocena finansowa dotycząca zbilansowania finansowania jest przeprowadzona indywidualnie.
53	Sunly Assets Sp. z o.o.	<p>Pkt. 7.3 par. 1C)</p> <p>dla wnioskodawcy będącego spółką nowoutworzoną lub specjalnego przeznaczenia, dla której nie można określić ratingu na podstawie danych finansowych dotyczących jej dotychczasowej działalności, może być zastosowane oprocentowanie wynikające z ratingu, o którym mowa w Komunikacie, o jedną kategorię niższego od równe kategorii ratingu właściwego dla podmiotu dominującego, o ile podmiot dominujący wobec wnioskodawcy udziela pełnej,</p>	Dotyczy tylko pożyczki rynkowej. Jeżeli przedsiębiorca celem transparentności i zgodnie z przyjętymi zasadami tworzy spółki celowe dedykowane inwestycjom, nie powinno to rzutować negatywnie na rating tych spółek celowych wobec ratingu podmiotu dominującego w grupie kapitałowej. Udzielenie gwarancji nie powinno być wymogiem bezwzględny, ponieważ przy rozbudowanej strukturze grupy i inwestorach wymaga pozyskania licznych zgód korporacyjnych. Wymóg gwarancji do negocjacji z NFOŚ.	odrzucona	Zgodne z metodyką NFOŚiGW.

54	METROPOLIS Doradztwo Gospodarcze Sp. z o.o.	3.3 (...) maksymalnie 20% całkowitej notyfikowanej pomocy może zostać przeznaczona na projekty danego przedsiębiorstwa oraz przedsiębiorstw z nim powiązanych w rozumieniu decyzji Komisji Europejskiej o pomocy dla państwa polskiego [nr decyzji SA.112460 (2024/N)].	Mając na uwadze, że w kraju mamy do czynienia z oligopolem dużych koncernów energetycznych można sobie wyobrazić sytuację, że trzy duże koncerny energetyczne złożą projekty na 90% kwoty konkursu, a czwarty dorzuci swoje 10%. I przy zaproponowanej punktacji projektów małe i średnie projekty, a tym samym pozostali przedsiębiorcy o dużo gorszej pozycji rynkowej (bo nie posiadający swoich sieci operatorskich) będą na starcie wykluczeni nawet, jeśli ich projekty są lepiej przygotowane i realne do budowy.	odrzucona	Intensywność zgodna z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi.
55	METROPOLIS Doradztwo Gospodarcze Sp. z o.o.	Program realizowany będzie w latach 2024 – 2029, przy czym: 1) zobowiązania (rozumiane jako podpisywanie umów) podejmowane będą do 31.12.2026 r.; 2) środki wydatkowane będą do 31.12.2029 r.	Mając na uwadze często ponad roczny okres między złożeniem wniosku w NFOŚiGW a zawarciem umowy wnioskujemy o wydłużenie okresu kontraktacji. Obecnie, aby realnie założyć, że Beneficjent zawrze umowę do końca 2025 rok, należałoby złożyć wniosek o dofinansowanie najpóźniej w listopadzie 2024. Jeśli konkurs będzie ogłoszony we wrześniu, z datą do końca listopada, to termin końca 2025 roku jest realny. Dodatkowo, wydłużenie ram czasowych pozwoliłoby na dostęp do Programu dla większej grupy odbiorców oraz pozwoliłoby na realizację projektów z mniejszą presją czasową (zwłaszcza w odniesieniu do przepisów dotyczących kar). Ramy czasowe do 2030 roku są proponowane w innych programach FM (np. dla kooperacji dla Energetyki i Przemysłu). Dlatego dobrze, jeśli i tutaj dostęp do środków	odrzucona	umowy o dofinansowanie mogą zostać zawierane maksymalnie do 31.12.2025r. Zgodnie z warunkami udzielania pomocy publicznej.
56	METROPOLIS Doradztwo Gospodarcze Sp. z o.o.	W ramach FM Modernizacyjnego termin naboru wniosków określany jest zazwyczaj w następującym brzmieniu: Wnioski należy składać w terminie XX.XX.XXXX r. – XX.XX.XXXX r. lub do wyczerpania alokacji środków. Proponujemy dodanie następujących zapisów: W przypadku wyczerpania alokacji termin składania wniosków może zostać skrócony. O skróceniu terminu naboru wniosków NFOŚiGW poinformuje nie później niż na 7 dni kalendarzowych przed planowanym terminem zakończenia naboru.	Wnioskujemy o wprowadzenie mechanizmów regulujących zawieszanie przyjmowania wniosków o dofinansowanie w momencie wyczerpania dostępnej alokacji. Chcielibyśmy uniknąć sytuacji, w której o zawieszeniu przyjmowania wniosków Wnioskodawcy dowiadują się z dnia na dzień. I zostają pozbawieni możliwości złożenia dokumentacji, nad którą trwają prace.	odrzucona	Nie dotyczy programu priorytetowego. Warunki naboru określone są na etapie Regulaminu naboru wniosków o dofinansowanie.
57	METROPOLIS Doradztwo Gospodarcze Sp. z o.o.	6. Koszty kwalifikowane 1) okres kwalifikowalności kosztów od 09.03.2023 r. r. do 31.12.2029 r., w którym to poniesione koszty mogą być uznane za kwalifikowane;	Zgodnie z uzasadnieniem w pkt. 2 Tabeli.	odrzucona	Termin obwarowany okresem na jaki może być uruchomione wsparcie w ramach Funduszu Modernizacyjnego oraz tymczasowych ram pomocy publicznej.
58	METROPOLIS Doradztwo Gospodarcze Sp. z o.o.	7.5 Rodzaje inwestycji 1) Budowa magazynów energii elektrycznej o łącznej mocy nie mniejszej niż 2 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 4 MWh, mających unijny certyfikat bezpieczeństwa CER i ppoż. oraz homologację (np. kontenery bateryjne, inwertery, transformatory, montaż modułów bateryjnych, systemy wspomagające jak np. detekcji i ppoż., klimatyzacji,	Doprecyzowanie, że inwestycja w magazyny o mocy np. 2 x 1MWe również mogą spełniać wymagania Programu. Umożliwi to złożenie większej liczby wniosków i tym samym lepszą konkurencyjność w wydatkowaniu środków z FM.	do ustalenia	Ostateczne stanowisko ogłoszone zostanie do momentu ogłoszenia naboru.
59	METROPOLIS Doradztwo Gospodarcze Sp. z o.o.	Dodatknie punktu numer 2) Budowa systemów magazynowania energii przy użyciu alternatywnych technologii, o mocy nie mniejszej niż 2 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 4 MWh, spełniających unijne standardy bezpieczeństwa.	Zapisy dotyczące posiadania odpowiednich certyfikatów bezpieczeństwa znacznie ograniczają potencjalnych dostawców technologii magazynowych. Jednocześnie zwracają się do nas klienci, zainteresowani realizacją nietypowych projektów magazynowych, jak np. Magazynowanie energii kriogenicznej (ang. cryogenic energy storage, CES). Zgodnie z zapisami Programowymi ich inwestycje nie będą mogły zostać wsparte w ramach przedmiotowego Programu. A rynek takich technologii jest ogromny, bo dotyczy Chłodzi i mroźni na żywność.	odrzucona	Program skierowany jest do przedsiębiorców na realizację inwestycji dot. magazynowania energii elektrycznej.

60	METROPOLIS Doradztwo Gospodarcze Sp. z o.o.	7.5 Rodzaje inwestycji 1) Budowa magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 1 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 2 MWh, mających unijny certyfikat bezpieczeństwa CER i ppoż. oraz homologację (np. kontenery bateryjne, inwertery, transformatory, montaż modułów bateryjnych, systemy wspomagające jak np. detekcji i ppoż., klimatyzacji, przekształtniki DC/DC lub DC/AC, zabezpieczenia aktywne i nieaktywne) wraz z testami i odbiorami magazynów;	Zgodnie z linią demarkacyjną dla programów operacyjnych magazyny energii do 1 MW mają możliwość finansowania w regionach. Te powyżej 1 MW mogą być realizowane jedynie w ramach Programów krajowych. Ten program tworzy więc na ten moment „lukę” w zakresie możliwości finansowania magazynów o mocy powyżej 1 MW do 2 MW, a póki co nie ma możliwości startu w programie FENiKS na budowę samodzielnych magazynów energii elektrycznej. Zgodnie z zapisami SZOOP do ww. programu preferowane będą projekty kompleksowe, tj. źródło OZE + magazyn. <i>Jednocześnie zapuścić o możliwość sfinansowania magazynów powyżej 1 MW, ale poniżej</i>	do ustalenia	Ostateczne stanowisko ogłoszone zostanie do momentu ogłoszenia naboru.
61	METROPOLIS Doradztwo Gospodarcze Sp. z o.o.	7.6 Rodzaje inwestycji - dodatkowy przypis lub informacja, że program dopuszcza budowę magazynów energii w ramach tzw. cable pooling	Magazyny zintegrowane z OZE są doskonałym środkiem zaradczym na wykorzystanie mocy, którą obecnie PSE limituje po prostu wyłączając część źródeł w przypadku nadprodukcji energii elektrycznej. Ważne jest więc, by takie magazyny miały możliwość na dofinansowanie w tym programie (zgodnie także z uwagą nr 7 powyżej).	odrzucona	Na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie wnioskodawcy powinni przedłożyć warunki przyłączenia instalacji do sieci.
62	METROPOLIS Doradztwo Gospodarcze Sp. z o.o.	1. Oświadczenie wnioskodawcy, że ukończenie wspieranej inwestycji (instalacji) i rozpoczęcie jej eksploatacji nastąpi w ciągu 48 miesięcy od dnia przyznania dofinansowania.	Zgodnie z uzasadnieniem w pkt. 2 Tabeli.	odrzucona	Termin obwarowany okresem na jaki może być uruchomione wsparcie w ramach Funduszu Modernizacyjnego oraz tymczasowych ram pomocy publicznej.
63	METROPOLIS Doradztwo Gospodarcze Sp. z o.o.	8.3. Dodanie kryterium punkującego gotowość projektu. Dodatkowe punkty na moment składania wniosku o dofinansowanie za posiadanie: 1. DŚ. 2. Decyzji lokalizacyjnej. 3. Warunków przyłączenia do sieci. 4. Projektu budowlanego. 5. Prawomocnego pozwolenia na budowę. Lub Dopisanie w pkt. 9 Postanowienia dodatkowe treści: 1. Pierwszeństwo w ocenie projektów będą miały projekty z wyższym stopniem gotowości do realizacji.	Zgodnie z obecnym brzmieniem kryteriów wysoko punktowane będą kryteria przewidujące realizację o bardzo dużej skali. Projekt mniejszy, nawet jeśli będzie gotowy do realizacji może nie dostać dofinansowania tylko ze względu na skalę projektu. Jednakże w związku z koniecznością realizacji projektu w terminie 36 miesięcy od daty przyznania dofinansowania ryzyko niewywiązania się z takiego terminu jest znacznie większe w przypadku dużego projektu, który nie posiada niezbędnych do realizacji dokumentów, niż w przypadku projektu mniejszego, ale z pozwoleniem na budowę. Zwłaszcza w kontekście kar, za przekroczenie terminów realizacji inwestycji, kryteria punktowe premiujące gotowość projektu do realizacji, powinny znaleźć się w Programie. A jeśli nie będzie to możliwe to Projekty z wyższym stopniem zaawansowania procedur administracyjnych powinny uzyskać pierwszeństwo w ocenie.	przyjęta	Dodano w programie priorytetowym kryterium gotowości do realizacji inwestycji w zakresie administracyjnym i technicznym
64	METROPOLIS Doradztwo Gospodarcze Sp. z o.o.	c) W przypadku niespełnienia kryteriów ukończenia i oddania inwestycji do eksploatacji w ciągu 36 miesięcy od dnia udzielenia dofinansowania przewidziany jest następujący poziom kar: • 5% kwoty przyznanej pomocy będzie zwracane lub zmniejszane miesięcznie po upływie pierwszych trzech miesięcy opóźnienia, • 10% zostanie zwrócone lub obniżone za każdy miesiąc opóźnienia po szóstym miesiącu, Kryteria te zostaną podane w ogłoszeniu o naborze. Możliwa przyczyna zwolnienia beneficjentów z płacenia kar ma miejsce	Taki warunek umowny skutecznie odstraszy większość Beneficjentów. Okres realizacji zadania założony w Programie jest po prostu bardzo krótki. Przy dodatkowo krótkim okresie na złożenie wniosku (musiało by się odbyć do końca 2024 roku by realnie myśleć o zawarciu umowy do końca 2025 roku) powstaje ogromne ryzyko biznesowe. Już sam reżim czasowy bez tych kar jest wymagający. A 5% per miesiąc naszym zadaniem spowoduje wahanie większości Zarządów o start w takim programie. Powinien on wspierać a nie odstraszać Wnioskodawców. Z naszego doświadczenia wiemy, że nawet 10% łącznej kary umieszczony we wzorze umowy z FM jest hamulcem dla wielu firm. 1% jest przystępny i akceptowalny. Plus oczywiście brak refinansowania kosztów poniesionych po okresie wskazanym w programie – to dostateczne kary dla	odrzucona	Termin obwarowany okresem na jaki może być uruchomione wsparcie w ramach Funduszu Modernizacyjnego oraz tymczasowych ram pomocy publicznej.

65	Eurowind Energy Sp. z o.o.	Dodanie zapisu: „Program dopuszcza wsparcie budowy magazynów energii elektrycznej realizowanych w formie: cable pooling, w ramach instalacji hybrydowej lub innej formie umożliwiającej przyłączenie magazynu energii elektrycznej w jednym punkcie przyłączenia z instalacją odnawialnych źródeł energii (np. farmą fotowoltaiczną lub elektrownią wiatrową).”	Tego rodzaju inwestycje w naszej opinii są korzystne dla systemu energetycznego z uwagi na lokalną możliwość bilansowania energii pochodzącej z instalacji odnawialnych źródeł energii. Krótsze odcinki, na których przesyłana jest energia elektryczna oraz lokalne jej bilansowanie mogą powodować zmniejszenie kosztów inwestycyjnych związanych z modernizacją sieci, a także zmniejszenie strat przesyłowych energii, co jest zgodne z celami	odrzucona	Na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie wnioskodawcy powinni przedłożyć warunki przyłączenia instalacji do sieci.
66	Eurowind Energy Sp. z o.o.	Prosimy o potwierdzenie, że możliwy jest udział w naborze projektów, które nie uzyskały jeszcze warunków przyłączenia do sieci. Jednocześnie zwracamy się z prośbą o opis, na którym etapie możliwe jest wycofanie projektu z udziału w programie bez sankcji finansowych w przypadku braku uzyskania warunków	uwagi na znaczny czas oczekiwania na warunki przyłączenia do sieci oraz zeszłoroczne zmiany legislacyjne w Prawie Energetycznym i poruszane przez branżę w tym zakresie wątpliwości (dotyczące cable pooling dla magazynów energii elektrycznej), część rozwijanych projektów jest w trakcie pozyskiwania warunków przyłączenia do sieci. Możliwość udziału w naborze bez ich pozyskania zwiększa liczbę potencjalnych projektów mogących brać udział w programie.	odrzucona	Wprowadzono warunek dostarczenia warunków przyłączenia instalacji do sieci na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie wydany przez operatora systemu dystrybucyjnego lub przesyłowego.
67	Eurowind Energy Sp. z o.o.	Prosimy o potwierdzenie, że koszty przyłączenia do sieci zgodnie z Umową przyłączenia do sieci zawartą z Operatorem Energetycznym są również kosztami kwalifikowanymi. Czy te koszty są ograniczone progiem maksymalnym?	Koszty związane z przyłączeniem do sieci, szczególnie przy przyłączeniu po stronie wysokiego napięcia przyjmują znaczne wartości.	przyjęta	Na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie wnioskodawcy powinni przedłożyć warunki przyłączenia instalacji do sieci. Koszty poniesione po dniu złożenia wniosku o dofinansowanie, niezbędne do funkcjonowania jednostki wytwórczej mogą zostać uznane za kwalifikowane pod warunkiem wykazania zgodności z Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków
68	Eurowind Energy Sp. z o.o.	Kryteria jakościowe punktowe premiuja projekty największe z uwagi na spadek ceny w przeliczeniu za MW lub MWh wraz ze wzrostem pojemności i mocy danego magazynu energii oraz wprost proporcjonalność parametru ograniczenia emisyjności gazów cieplarnianych do wielkości magazynu.	Kryteria w naszej ocenie powinny posiadać takie progi, aby projekty o mniejszych parametrach mocy i pojemności miały realną szansę na uzyskanie dofinansowania. W praktyce w związku z wymogami przedstawionymi dla projektów hybrydowych widzimy również spore zapotrzebowanie na projekty o mocy ok. 5-15 MW i pojemności 15-60 MWh (zależnie od mocy towarzyszących instalacji odnawialnych źródeł energii). Dywersyfikacja dofinansowania pomiędzy większą liczbę projektów w naszej ocenie jest korzystna dla systemu energetycznego, który wraz z rozwojem energetyki odnawialnej przyjmuje formę bardziej rozproszoną. Dodatkowo odpowiednie progi pozwalające na dofinansowanie mniejszych i średnich	przyjęta	Wprowadzono przedziały punktowe dla oceny kryteriów jakościowych punktowych
69	Eurowind Energy Sp. z o.o.	Kryteria jakościowe dopuszczające zwracają uwagę na kwestie analizy formalnej spółki biorącej udział w naborze. Z uwagi na planowane wykorzystanie spółek celowych do zrealizowania inwestycji (co jest standardem rynkowym) czy jest możliwość złożenia poręczenia spółki matki w celu zagwarantowania	Standardem branżowym jest realizacja projektów w ramach spółek celowych z uwagi na docelowe powstanie odrębnego, niezależnego podmiotu.	przyjęta	warunki udziału SPV i realizacji inwestycji w formule 'project finance' określa program priorytetowy.
70	Eurowind Energy Sp. z o.o.	Wnosimy o dopuszczenie w programie możliwości jednoczesnego udziału projektów magazynu energii elektrycznej w rynku mocy. W przypadku realizacji projektów jak opisano w pkt. 1 niniejszego formularza tj. w ramach jednego punktu przyłączenia do sieci (np. na zasadzie cable pooling), wnosimy o dopuszczenie projektów magazynów energii elektrycznej,	Udział w rynku mocy wymaga gotowości magazynu energii do świadczenia usługi dostawy mocy w związku z czym w pewien sposób ogranicza inne możliwości zarobku inwestycji. Wiele z istniejących inwestycji OZE wygrało aukcje dla odnawialnych źródeł energii i dostarcza energię w tym modelu. W związku z tym dopuszczenie w ramach programu przyłączenia projektów magazynów energii w jednym punkcie przyłączenia do sieci z takimi projektami znacząco zwiększy pulę potencjalnych projektów.	odrzucona	Wprowadzono warunek dostarczenia warunków przyłączenia instalacji do sieci na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie wydany przez operatora systemu dystrybucyjnego lub przesyłowego.

71	Eurowind Energy Sp. z o.o.	Pkt. 3 ust. 3 „maksymalnie 30% całkowitej notyfikowanej pomocy może zostać przeznaczone na projekty danego przedsiębiorstwa oraz przedsiębiorstw z nim powiązanych w rozumieniu decyzji Komisji Europejskiej o pomocy dla państwa polskiego [nr decyzji SA.112460 (2024/N)].” Wnosimy, aby ten	Zapewnienie rozdysponowania środków pomiędzy większą liczbę interesariuszy.	odrzucona	Intensywność zgodna z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi
72	Amiblu Poland Sp. z o.o.	Wskaźnik osiągnięcia celu - Uwzględnienie emisji CO2 podczas budowania magazynu energii w rankingu punktów	Umożliwi całkowitą ocenę emisji CO2 przez system z uwzględnieniem budowy oraz jego funkcjonowania	przyjęta	Kryteria zostały uaktualnione w związku z przeprowadzonymi konsultacjami społecznymi. Wskaźnik CO2 podlega monitorowaniu w pp i jest obligatoryjny. Wnioskodawca przedstawia metodykę obliczania CO2 z uwzględnieniem założeń pp.
73	Amiblu Poland Sp. z o.o.	Dodanie do punktacji oceny żywotności magazynu energii	Żywotność magazynu energii bezpośrednio wpływa na jego zwrot z inwestycji. Dłuższy okres eksploatacji oznacza, że inwestycja będzie bardziej opłacalna	odrzucona	okres trwałości inwestycji to 5 lat od dnia zakończenia realizacji inwestycji. Po upływie okresu trwałości NFOŚiGW nie
74	Polska Izba Małej Energetyki Odnawialnej	Pkt. 8.3 - Zasady oceny: Zakłada się, że w wyniku realizacji programu zostaną wybudowane/zainstalowane magazyny energii o łącznej mocy co najmniej 5 000 MWh. Zakłada się również, że średnio każdy z nich będzie co najmniej raz dziennie ładowany i rozładowywany do pełna oraz że będą pracować około 328,5 dni w roku (10% czasu stanowi rezerwa na przerwy w działaniu i/lub awarie). Efekt ekologiczny opiera się na podejściu, że ilość energii zmagazynowanej w ciągu roku będzie stanowić tzw. „nadwyżkę” energii powstałej w sieci elektroenergetycznej głównie w wyniku produkcji energii z instalacji wytwarzających energię odnawialną. Ilość energii zmagazynowanej i oddanej do sieci przez magazyny energii przełoży się na ograniczenie produkcji energii z konwencjonalnych źródeł wytwarzania energii elektrycznej. Uwzględniając wskaźnik emisji energii	Proponujemy usunięcie przedmiotowego kryterium oceny, ponieważ albo wszyscy będą mieli identyczne wyniki (jeśli kryterium będzie przeliczane na MW lub MWh) albo jeśli to będzie implikacja mocy/pojemności, wówczas preferowanymi i uprzywilejowanymi będą największe instalacje. Zatem kryterium to nie jest obiektywne i powinno być usunięte.	odrzucona	Kryterium niezgodne do rankingowa z zaproponowaną wagą. Na etapie konsultacji społecznych ustalono przedziały punktowe.
75	Polska Izba Małej Energetyki Odnawialnej	7.1 Rodzaje inwestycji 1) Budowa magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 2 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 4 MWh, mających homologację (np. kontenery bateryjne, inwertery, transformatory, montaż modułów bateryjnych, systemy wspomagające jak np. detekcji i ppoż., klimatyzacji, przekształtniki DC/DC lub DC/AC, zabezpieczenia aktywne i	Obecnie brak jest precyzyjnych regulacji dotyczących certyfikatów bezpieczeństwa CER, co więcej producenci oraz monterzy również mają wątpliwości co do certyfikacji w tym zakresie. Zatem w ocenie podmiotu zgłaszającego uwagi, nie może to być kryterium oceny.	przyjęta	doprecyzowane/zmieniliśmy zapis z międzyrestort.
76	Polska Izba Małej Energetyki Odnawialnej	1. Budżet Budżet na realizację celu programu wynosi do 4 000 000 tys. zł, w tym: 3. dla bezzwrotnych form dofinansowania — do 3 600 001,6 tys. zł; 4. dla zwrotnych form dofinansowania — do 399 998,4 tys. zł; maksymalnie 5% całkowitej notyfikowanej pomocy może zostać przeznaczone na projekty danego przedsiębiorstwa oraz	Zwracamy uwagę, iż ze względu na ograniczenie pomocy na tak wysokim poziomie może być bardzo mała liczba beneficjentów. Celem zmniejszenia górnego limitu jest ograniczenie możliwości „zmonopolizowania” programu przez największe podmioty.	odrzucona	Intensywność zgodna z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi
77	Polska Izba Małej Energetyki Odnawialnej	9. Postanowienia dodatkowe d) Dostarczenie przez Beneficjenta warunków przyłączeniowych do sieci będzie wymagane przed zawarciem umowy o dofinansowanie.	9. Postanowienia dodatkowe d) Dostarczenie przez Beneficjenta warunków przyłączeniowych do sieci będzie wymagane przed zawarciem umowy o dofinansowanie.	przyjęta	Dodano w programie priorytetowym kryterium gotowości do realizacji inwestycji w zakresie administracyjnym i technicznym

78	ELSTA Sp. z o.o.	Celem programu jest poprawa stabilności pracy Krajowej Sieci Energetycznej (KSE) oraz bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez wsparcie budowy magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 1 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 2 MWh, przyłączonych do sieci dystrybucyjnej na wszystkich	Zmniejszenie parametrów magazynów do wartości 1MW i 2MWh pozwoliłoby na udział w programie większej ilości potencjalnych beneficjentów tj .firm produkcyjnych oraz właścicieli farm PV o mocy 1MWp, których pracuje w Polsce zdecydowana większość.	do ustalenia	Ostateczne stanowisko ogłoszone zostanie do momentu ogłoszenia naboru.
79	ELSTA Sp. z o.o.	1)Budowa magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 1 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 2 MWh, spełniających wymagania rynku UE oraz lokalnych operatorów OSD i OSP, wraz z testami i odbiorami magazynów. Potwierdzeniem spełnienia w/w wymagań w zakresie elektrycznym, p.poż, cyberbezpieczeństwa, itp. powinna być	Zmniejszenie parametrów magazynów opisano w pkt.1. Zaproponowane pierwotnie wymagania dla magazynu są: - niepoprawne(certyfikat CER dotyczy raczej firmy a nie wyrobu) - nieprecyzyjne (o jaki certyfikat p.poż chodzi ?, o jaką homologację chodzi konkretnie ?)	do ustalenia	Ostateczne stanowisko ogłoszone zostanie do momentu ogłoszenia naboru.
80	ELSTA Sp. z o.o.	3)Konfiguracja i adaptacja magazynu (BMS, EMS, odwzorowanie w systemach monitorujących, utworzenie zdalnego dostępu do urządzeń i/lub danych)	Do programu powinny być dopuszczone jedynie magazyny spełniające wymagania rynku UE oraz lokalnych operatorów OSD i OSP. Potwierdzeniem spełnienia w/w wymagań powinna być deklaracja zgodności producenta magazynu oraz stosowne certyfikaty jednostek zewnętrznych(jeżeli dotyczy) . Program nie powinien dofinansowywać certyfikacji i homologacji magazynów sprowadzonych spoza UE do zgodności z w/w wymaganiami !!!	przyjęta	W wyniku konsultacji społecznych uaktualniono certyfikację i zakres rzeczowy.
81	ELSTA Sp. z o.o.	8.3KRYTERIA JAKOŚCIOWE PUNKTOWE Dodać dodatkową punktację za kraj pochodzenia magazynu, tak aby promowane były magazyny wyprodukowane w Polsce lub UE.		przyjęta	W wyniku konsultacji społecznych uaktualniono certyfikację i zakres rzeczowy.
82	ENEL-PC Sp. z o.o.	7.1Rodzaje inwestycji 1)Budowa magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 2 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 4 MWh, mających unijny certyfikat bezpieczeństwa CER i ppoż. oraz homologację (np. kontenery bateryjne, inwertery, transformatory, montaż modułów bateryjnych, systemy wspomagające jak np. detekcji i ppoż., klimatyzacji, przekształtniki DC/DC lub DC/AC, zabezpieczenia aktywne i nieaktywne) wraz z testami i odbiorami magazynów; Dopisać: Kluczowe elementy odpowiedzialne za bezpieczeństwo, tj. przekształtniki AC/DC lub DC/DC, systemy telemechaniki i EMS,	Bateryjne magazyny energii będą kluczowymi elementami odpowiedzialnymi za stabilizację systemu elektroenergetycznego. Wykluczone powinno być dopuszczenie do sytuacji w której istnieje realne zagrożenie wpływu na układ sterowania i przetwarzania energii z zewnątrz.	przyjęta	W wyniku konsultacji społecznych uaktualniono certyfikację i zakres rzeczowy.
83	VGE Consulting sp. z o.o.	..... a także do OSDn podłączonych bezpośrednio do OSDp ,poprzez połączenie OSDn z OSDp , poprzez którą istnieje możliwość wyprowadzenia i przyjmowania mocy do PSE z i do magazynu energii elektrycznej ..... a także dla magazynów energii nie podłączonych bezpośrednio do sieci dystrybucyjnych a gromadzących energię z OZE i zużywanej na potrzeby własne w okresach późniejszych	chodzi o doprecyzowanie i poszerzenie grupy podmiotów mogących skorzystać z programu dofinansowania , które są podłączone do OSD pośrednio przez OSDn a przez OSDn do OSD. wsparcie dla firm mających własne źródła wytwórcze , mogące gromadzić nadwyżki w magazynach energii a potem je zużywać na własne potrzeby , bez obciążania sieci, tym samym powodując stabilizację własnych sieci wewnętrznych i podwyższając	odrzucona	Zgodnie z programem wszystkie magazyny energii elektrycznej muszą być przyłączone do sieci dystrybucyjnej lub przesyłowej na wszystkich poziomach napięcia.

84	E.ON Polska S.A.	<p>Proponowany projekt programu priorytetowego „Magazyny energii elektrycznej i związana z nimi infrastruktura dla poprawy stabilności polskiej sieci elektroenergetycznej” zawiera szereg definicji i kwestii wymagających wyjaśnienia i/lub doprecyzowania. Poniżej przesyłamy najważniejsze pytania i wątpliwości:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Jakie usługi, które magazyn energii może świadczyć w ramach KSE, będą kwalifikowalne w ramach programu? •Czy magazyny energii objęte wsparciem będą mogły również odbierać energię ze źródeł konwencjonalnych? •W jaki sposób powinna zostać przekierowana energia z tzw. nadwyżek? •Jakie funkcjonalności powinien posiadać magazyn energii, aby został objęty wsparciem? •Czy przekroczenie 36 miesięcy realizacji projektu oznacza jednocześnie, że beneficjent może przekroczyć datę końcową realizacji programu, tj. 31.12.2028 r.? •Jaka jest definicja nadwyżki energii? W jaki sposób będzie ona monitorowana i weryfikowana? Kto powinien informować o 		odrzucona	Brak uwag do programu. Odpowiedzi na pytania będą udzielane po ogłoszeniu naboru, a nie na etapie konsultacji społecznych. Planowane są spotkania informacyjne po finalnym ugodzeniu programu.
85	ENEA S.A.	<p>1. Cel programu Celem programu jest poprawa stabilności pracy Krajowej Sieci Energetycznej (KSE) oraz bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez wsparcie budowy magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 1 MW oraz pojemności nie mniejszej niż</p>	<p>Obecnie w Polsce istnieje wiele instalacji fotowoltaicznych o mocy 1MW, które mogłyby zostać rozbudowane o magazyny energii stabilizujące KSE.</p> <p>Obecne brzmienie wprowadza w błąd z uwagi na brak możliwości przyłączenia mocy</p>	do ustalenia	Ostateczne stanowisko ogłoszone zostanie do momentu ogłoszenia naboru.
86	ENEA S.A.	Zwiększenie budżetu programu odpowiedni o do 10 mld zł lub zmniejszenie oczekiwanego wzrostu łącznej mocy magazynów energii dofinansowanych w ramach projektowanego programu do 1 000 MW.	Przyjmując założenia projektu programu, że w wyniku jego realizacji powstaną w Polsce magazyny energii o łącznej mocy 2 500 MW, to przy zakładanym budżecie programu w wysokości 4 mld zł, wartość powstania 1 MW w technologii magazynu energii wynosi 1,6 mln zł, a więc jest rażąco niska w stosunku do obecnych cen rynkowych wynoszących od 4	odrzucona	Budżet programu oszacowano biorąc pod uwagę również okres w jakim inwestycje powinny zostać wybudowane i rozliczone. Należy zwrócić uwagę, że budżet programu

87	ENEA S.A.	7.5 Rodzaje inwestycji 1) Budowa magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 1 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 2 MWh, mających unijny certyfikat bezpieczeństwa CER i ppoż. oraz homologację (unijną/światową) (np. kontenery bateryjne, inwertery, transformatory, montaż modułów bateryjnych, magazyny energii połączone w ramach jednego systemu ze źródłami OZE (w formie tzw. „cable pooling’u”), systemy wspomagające jak np. detekcji i ppoż., klimatyzacji, przekształtniki DC/DC lub DC/AC, zabezpieczenia aktywne i nieaktywne) wraz z testami i odbiorami magazynów;	Obecnie w Polsce istnieje wiele instalacji fotowoltaicznych o mocy 1MW, które mogłyby zostać rozbudowane o magazyny energii stabilizujące KSE. W przypadku warunku dotyczącego homologacji brak doprecyzowania czy musi być to homologacja unijna, czy też może to być homologacja na poziomie światowym. Poza magazynami energii przyłączonymi bezpośrednio do sieci OSD (na każdym poziomie napięć), należałoby także uwzględnić magazyny energii połączone w ramach jednego systemu ze źródłami OZE (w formie tzw. „cable pooling’u”). Mogłyby one regulować ilość energii wprowadzanej do sieci dystrybucyjnej z instalacji OZE oraz w przypadku podwyższenia napięć przyjąć część energii z sieci dystrybucyjnej. Magazyny energii przyłączone bezpośrednio do sieci dystrybucyjnej działałyby tylko i wyłącznie w oparciu o aktualne obciążenia i rozptywy sieciowe, a ich pracę regulowałiby dyspozytorzy zgodnie z zawartymi z beneficjentami dofinansowania umowami o świadczenie usług elastyczności dla sieci.	częściowo przyjęta	W programie dokonano aktualizacji zapisów dot. wymogów homologacji i bezpieczeństwa.
88	ENEA S.A.	8.3 KRYTERIA JAKOŚCIOWE PUNKTOWE L.p. 3 Ograniczenie emisyjności gazów cieplarnianych „Zasady oceny: Zakłada się, że w wyniku realizacji programu zostaną wybudowane/zainstalowane magazyny energii o łącznej mocy co najmniej 2 500 MW i pojemności 5 000 MWh. Zakłada się również, że średnio każdy z nich będzie wykonywał jeden pełny cykl pracy co najmniej raz dziennie ładowany i rozładowywany do pełna oraz że będą pracować około 228,5 dni w roku (10% czasu przestoju).”	Uwagi związane z zachowaniem spójności i ścisłości warunków przedstawianych w programie.	przyjęta	uwaga uwzględniona
89	ENEA S.A.	8.3 Sugerujemy nadanie poszczególnym wagom różnej wartości liczbowej dla poszczególnych kryteriów lub usunięcie wag	W związku z tym, że wszystkie 3 kryteria jakościowe mają nadaną tę samą wagę to wprowadzenie oceny ważonej mija się z celem. W takiej sytuacji, bardziej zasadne byłoby wprowadzenie standardowej punktacji (np. od 1 do 3) lub nadanie poszczególnym wagom różnej wartości liczbowej.	odrzucona	dokonano aktualizacji przedziałów punktowych w kryteriach jakościowych punktowych z dodatkiem dodatkowego kryterium dot. gotowości do realizacji inwestycji. Kryteria przygotowano na
90	ENEA S.A.	Sugerujemy sprecyzowanie czy do wyliczeń wskaźnika ograniczenia emisji CO2 brana będzie pod uwagę wartość produkcji energii brutto czy netto.	Wskazanie czy do obliczania wskaźnika brana jest produkcja brutto lub netto pozwoli na bardziej precyzyjną ocenę realizacji założonego celu.	do ustalenia	zostanie doprecyzowane na etapie ogłoszenia naboru
91	ENEA S.A.	8.3 Uwzględniając współczynnik emisji energii elektrycznej dla sieci elektroenergetycznej podawany corocznie przez KOBIZE, unikniętą/zredukowaną emisję CO2 oblicza się jako iloczyn energii elektrycznej wprowadzonej do sieci z magazynu rocznie	Sprawność magazynów energii jest niższa niż 100% i w związku z tym ilość energii wprowadzanej do sieci z magazynu będzie niższa od ilości zmagazynowanej.	do ustalenia	zostanie doprecyzowane na etapie ogłoszenia naboru
92	ENEA S.A.	Sugerujemy wprowadzenie na początku lub na końcu dokumentu sekcji „Definicje, skróty i odniesienia”	Konieczność jednoznacznego zdefiniowania występujących w programie pojęć i odnośników do cytowanych dokumentów (miejsz ich udostępnienia).	odrzucona	informacja będzie znajdować się w regulaminie naboru
93	ENEA S.A.	Sugerujemy dodanie w dokumencie wymagań i zasad rozliczania projektu oraz wymaganych zabezpieczeń	Brak zapisów odnośnie wymagań i zasad rozliczania projektu oraz wymaganych zabezpieczeń	odrzucona	Wymagania i zasady rozliczania projektu oraz wymagane zabezpieczenia dostępne są na stronie NFOŚiGW.

94	Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć	b) spółdzielnie energetyczne w rozumieniu ustawy o OZE z dnia 20 lutego 2015 r.	Uwaga ma na celu włączenie do programu spółdzielni energetycznych. Z naszych badań wynika, iż wiele spółdzielni energetycznych zgłasza zapotrzebowanie na takie inwestycje jak magazyny energii. Częstym problemem w realizacji tych potrzeb jest brak środków. Niniejsza poprawka może stanowić istotną pomoc finansową dla spółdzielni. Zdajemy sobie sprawę z tego, że program Energia dla wsi również przeznaczał na to środki, jednak nie było to działanie dedykowane wyłącznie na magazyny energii, ale także na inne inwestycje. Co więcej proponuje dotacje na biogazownie i elektrownie wodne, a pożyczki na PV i elektrownie wiatrowe. Z racji tego, że obecnie wszystkie spółdzielnie energetyczne opierają się o fotowoltaikę, magazyny energii będą stanowić dla nich bardzo duże wsparcie. Szczególnie ważne wydaje się również to, że aktualnie tylko jedna zarejestrowana spółdzielnia energetyczna posiada magazyn energii. Przedmiot programu jest bardzo potrzebny. Tym bardziej cieszy, że sam program jest dobrze i prosto napisany. Cieszy to ze względu na możliwość włączenia większej ilości potencjalnych beneficjentów. Niemniej może to budzić pewne obawy związane z innymi podobnymi programami. Istnieje m.in. obawa, że program zabierze potencjalnych beneficjentów dla działań finansowanych z KPO i FEnIKS. Środki z obu programów trzeba wydać wcześniej, a ma większe wymogi administracyjne od Państwa programu. Tak więc zaznaczamy tutaj pewien problem, a jednocześnie proponujemy jako możliwe rozwiązanie przesunięcie środków na	częściowo przyjęta	Członkowie spółdzielni będący przedsiębiorcami mogą być beneficjentami wsparcia. Zgodnie z decyzją notyfikującą pomoc publiczną wsparcie skierowane jest do przedsiębiorców wykonujących działalność gospodarczą.
95	Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć	Celem programu jest poprawa stabilności pracy Krajowej Sieci Energetycznej (KSE) oraz bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez wsparcie budowy magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 2 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 4 MWh, przyłączonych do sieci dystrybucyjnej i przesyłowych na wszystkich poziomach napięcia.	Celem poprawki jest włączenie również podmiotów, które są przyłączone do sieci przesyłowych. Podobnie jak podmioty przyłączone do sieci dystrybucyjnych, również mają potrzeby związane z budową magazynów energii. Większość lokalizacji dogodnych do montażu magazynów energii ma przyłącze do sieci dystrybucyjnej, jednak w przypadku największych wytwórców energii (również OZE) oraz największych jej odbiorców, większość lub całość mocy przyłącza to przyłącze do sieci przesyłowej. Rozszerzenie zakresu programu o sieć przesyłową umożliwi wykorzystanie pewnej liczby dodatkowych lokalizacji, charakteryzujących się często już dziś dobrymi warunkami do przyłączenia	przyjęta	uwaga uwzględniona
96	Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć	(...) CO2 Mg/rok (...) GJ/rok	Przyjmując, że wnioskujący o dofinansowanie przedsiębiorca chce zbudować magazyn energii, należy założyć, że posiada przynajmniej instalację PV. W takim przypadku istnieje duże prawdopodobieństwo, że taki przedsiębiorca będzie miał problem z realizacją określonych wskaźników, choćby ze względu na brak emisji CO2. Wobec tego proponujemy wskaźnik oparty o energię zużytą w	odrzucona	Uaktualniono kryteria jakościowe, w ocenie NFOŚiGW ustalone kryteria są wystarczające do dokonania oceny zapewniającą efektywność kosztową i energetyczną do wybrania przedsięwzięć do dofinansowania.

97	Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć	4. Oświadczenie Wnioskodawcy, że wyposażenie/sprzęt stanowiące przedmiot dofinansowania nie będą wywożone poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez co najmniej 10 lat od dnia zakończenia realizacji inwestycji. 5. Oświadczenie Wnioskodawcy, że zobowiązuje się do	Ze względu na powagę i trwałość inwestycji, 5 lat może okazać się zbyt krótkim okresem na jej utrzymanie. Szczególnie może tak być w przypadku otrzymania od operatora FM pożyczki. Jeżeli podmiot po pięciu latach po otrzymaniu pożyczki, będzie mógł np. rozebrać inwestycję, a następnie wywieźć ją poza teren kraju, nie zrealizuje zakładanej efektywności energetycznej danego projektu. Proponujemy wobec tego przyjęcie okresu co najmniej 10 lat od dnia zakończenia realizacji inwestycji.	odrzucona	5 lat trwałości inwestycji wynika z uregulowań wewnętrznych NFOŚiGW
98	Electrical Power Quality Systems Sp. z o. o.	8.3. KRYTERIA JAKOŚCIOWE PUNKTOWE, ZASADNOŚĆ REALIZACJI INWESTYCJI Zakłada się również, że każdy z nich będzie co najmniej 330 razy w roku ładowany i rozładowywany oraz że będą pracować około 328,5 dni w roku.	1)Magazyny energii nie koniecznie muszą pracować każdego dnia w ciągu roku. Największe zapotrzebowanie na stabilizację sieci odbywa się w okresach wiosennych i jesiennych, gdzie mamy dużą niestabilność sieci z uwagi na generację niestabilnych źródeł jakim jest OZE. Można sobie wyobrazić sytuację, że magazyn służący regulacji częstotliwości (FRR, FCR) zadziała kilka razy w ciągu doby w miesiącach wiosennych, a np. w styczniu ani razu. Posiadamy dane z rynku skandynawskiego, gdzie magazyny służące regulacji częstotliwości, głównie uruchamiane są w takich okresach. Dlatego proponuje się zapis, aby magazyn był co najmniej 330 razy w roku ładowany i rozładowywany do pełna, a nie jak jest obecnie „co najmniej raz dziennie”. 2)Proponuje się wykreślenie zapisu „do pełna”. Brak jest w projekcie programu definicji czym jest ładowanie „do pełna”. Każdy magazyn energii pracuje w przedziale 10%-90% swojej pojemności. Dzięki takiemu użytkowaniu żywotność ogniw powinna osiągać poziom powyżej 6 000 cykli. W przypadku użytkowania magazynu w zakresie 0-100% żywotność taka skraca się znacząco. Jednocześnie zwracamy uwagę, że magazyny działające na ryzyku rezerw częstotliwości,	odrzucona	założenia modelowe w programie opisują schemat działania magazynów energii elektrycznej, jeśli założenia są inne należy przedstawić wykorzystaną metodykę dla danej technologii i uwarunkowań funkcjonowania przez wnioskodawcę.
99	Electrical Power Quality Systems Sp. z o. o.	Zastosowane falowniki (PCS) muszą być wyprodukowane na terenie Unii Europejskiej oraz główna siedziba ich producentów również musi być zlokalizowana na jej terenie.	Ma to kolosalne znaczenie w przypadku bezpieczeństwa krajowej i europejskiej sieci dystrybucyjnych.	przyjęta	W wyniku konsultacji społecznych uaktualniono certyfikację i zakres rzeczowy.
100	Electrical Power Quality Systems Sp. z o. o.	Systemy zarządzania pracą magazynów, kontroli, SCADA, zdalny monitoring, chmura danych etc. muszą być oparte o oprogramowanie stworzone przez firmy z terenu Unii Europejskiej, a wszelkie oprogramowanie oparte o serwery zlokalizowane również w Unii Europejskiej.	Ma to kolosalne znaczenie w przypadku bezpieczeństwa krajowej i europejskiej sieci dystrybucyjnych.	przyjęta	W wyniku konsultacji społecznych uaktualniono certyfikację i zakres rzeczowy.
101	WFOŚiGW w Krakowie	Proponuje się rozważyć obniżenie wartości minimalnej mocy i pojemności magazynów energii.	W pkt 7.2 wskazuje się na możliwość uzyskania „podwyższonej” dotacji w przypadku między innymi małych przedsiębiorstw. W rzeczywistości trudno będzie znaleźć małych przedsiębiorców, którzy posiadają OZE o takich mocach, które wymagałyby montażu magazynów energii o mocy nie mniejszej niż 2 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 4 MWh. Jeśli Program ma być szerzej dostępny dla małych i średnich przedsiębiorców, to należałoby obniżyć wartość minimalną mocy i pojemności	odrzucona	Intensywność oraz zakres zgodne z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi
102	WFOŚiGW w Krakowie	1)Należy uzupełnić wartości w pkt 3) i 4) 2)w pkt 4) zamiast GJ/rok proponuje się MWh(GWh)/rok w pkt 4) - należy uściślić zapis.	ad. 1,3) brak wartości i dookreślenia rodzaju wskaźnika (np. „obniżenie emisji..., etc.”) ad. 2) W pkt 4) w przypadku programu dotyczącego magazynowania energii elektrycznej bardziej właściwą jednostką (niż jednostki stosowane dla ciepła - GJ) byłyby jednostka znacznie częściej ostatnio stosowana, właściwa dla podawania wolumenu energii elektrycznej (MWh/GWh)	częściowo przyjęta	zużycie energii pierwotnej w NFOŚiGW monitorowane jest w GJ, wnioskodawca może podać MWh (GWh) lub GJ.
103	WFOŚiGW w Krakowie	Proponuje się, aby uzupełnić zapis dot. okresu kwalifikowalności kosztów (aktualnie: "od 09.03.2023 r. r. do 31.12.2028 r., w którym to poniesione koszty mogą być uznane za kwalifikowane") o okres realizacji przedsięwzięcia, tj. "ukończenie wspieranej inwestycji (instalacji) i rozpoczęcie jej eksploatacji nastąpi w ciągu 36 miesięcy od dnia przyznania dofinansowania".	Zgodnie z kryteriami „jakościowymi dopuszczającymi (na str. 4, pkt.8.2.1) wymaga się od Wnioskodawcy załączenia oświadczenia, że ukończenie wspieranej inwestycji (instalacji) i rozpoczęcie jej eksploatacji nastąpi w ciągu 36 miesięcy od dnia przyznania dofinansowania. Wobec braku takiego warunku w treści Programu, bardzo wątpliwa jest podstawa wymagania od Beneficjenta złożenia ww. oświadczenia. Wobec braku takiego warunku w regulaminie wątpliwe byłoby także karanie Wnioskodawcy za nie ukończenie inwestycji (instalacji) i nie rozpoczęcie jej eksploatacji w ciągu 36 miesięcy od dnia przyznania dofinansowania (a taki zapis o karze jest przewidziany w pkt 9.c)	odrzucona	okres realizacji przedsięwzięcia to dzień podpisania umowy o dofinansowanie do dnia oddania przedsięwzięcia do eksploatacji, nie może on przekroczyć 36 miesięcy. Okres kwalifikowalności nie może być wcześniejszy niż 09.03.2023 r. ze względu na efekt zachęty.

104	WFOŚiGW w Krakowie	Okres trwałości wynosi 5 lat od dnia zakończenia realizacji inwestycji i liczony jest od dnia.....(do ustalenia)	W celu uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych proponuje się doprecyzować zapis, że okres trwałości liczony jest (i tutaj do wyboru). -od dnia wystawienia ostatniej faktury, lub -od dnia opłacenia ostatniej faktury lub -od daty wypłaty środków w ramach płatności końcowej	odrzucona	określa wzór umowy o dofinansowanie dostępny na stronie funduszu modernizacyjnego
105	WFOŚiGW w Krakowie	Str. 6 kryterium "Ograniczenie emisyjności gazów cieplarnianych" ".....Wskaźnik dostarczony przez KOBIZE uwzględnia już miks energetyczny kraju." Po zacytowanym zdaniu, oprócz uwzględnienia uwagi jak powyżej, należałoby uściślić -jakie działania Beneficjenta naruszają okres trwałości.	W przedstawionym projekcie dokumentu wskazuje się głównie hasłowo "okres trwałości", wymaga od Beneficjenta złożenia stosownego oświadczenia dotyczącego utrzymania trwałości inwestycji, lecz nie wskazuje dokładnie co będzie traktowane jako naruszenie okres trwałości i jakie będzie miało takie naruszenie skutki dla Beneficjenta.	odrzucona	okres trwałości i jego warunki określa Umowa o dofinansowanie
106	WFOŚiGW w Krakowie	".....Wskaźnik dostarczony przez KOBIZE uwzględnia już miks energetyczny kraju. Punkty przyznawane są w następujący sposób:....."(do ustalenia)	Brak zadania odnoszącego się do metodyki przyznawania punktów w ramach kryterium: "Ograniczenie emisyjności gazów cieplarnianych" takiego jak w przypadku kryteriów: "Nakład z dofinansowania z FM na 1 MW mocy zainstalowanej" oraz "Nakład ze środków dotacji FM na 1 MWh pojemności całkowitej magazynu".	częściowo przyjęta	Kryteria zostały uaktualnione w związku z przeprowadzonymi konsultacjami społecznymi.
107	WFOŚiGW w Krakowie	c) W przypadku niespełnienia kryteriów ukończenia i oddania inwestycji do eksploatacji w ciągu 36 miesięcy od dnia udzielenia dofinansowania przewidziany jest następujący poziom kar: 5% kwoty przyznanej pomocy w formie (dotacji lub	Program przewiduje możliwość udzielenia dotacji i pożyczki. Powstaje więc przy obecnych zapisach wątpliwość, czy wskazane w zdaniu 5 i 10% miałyby być liczone od "przyznanej pomocy" w formie dotacji, czy w formie dotacji i pożyczki. Oczywiście od powyższego zależeć będzie kwota ewentualnej kary.	częściowo przyjęta	w programie doprecyzowano warunki naliczania kar w zależności od warunków udzielonej pomocy publicznej.
108	WFOŚiGW w Krakowie	Str. 6 Zasady oceny: Zakłada się, że w wyniku realizacji programu zostaną wybudowane/zainstalowane magazyny energii o łącznej mocy co najmniej 5 000 MWh	Błędna jednostka.	przyjęta	Dokonano poprawy
109	WFOŚiGW w Krakowie	Str. 6 Zasady oceny: Zakłada się, że w wyniku realizacji programu zostaną wybudowane/zainstalowane magazyny energii o łącznej mocy co najmniej 5 000 MWh. Zakłada się również, że średnio każdy z nich będzie co najmniej raz dziennie ładowany i rozładowywany	Na jakiej podstawie założono takie wielkości ?	odrzucona	Założenie modeowe pracy instalacji magazynowania energii opracowane przez NFOŚiGW
110	Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Gnieźnie Sp. z o.o.	Oświadczenie wnioskodawcy, że ukończenie wspieranej inwestycji (instalacji) i rozpoczęcie jej eksploatacji nastąpi w ciągu 36 miesięcy od dnia podpisania obustronnie umowy o dofinansowanie.	Termin „dzień przyznania dofinansowania” może być przez obie strony różnie rozumiany (zakończenie oceny merytorycznej, zaproszenie do negocjacji, zakończenie negocjacji?). Uważamy zatem, że w celu wyeliminowania ewentualnych późniejszych sporów wszelkie zobowiązania beneficjenta winny wchodzić w życie z dniem podpisania umowy o dofinansowanie.	odrzucona	dzień przyznania dofinansowania to data zawarcia umowy o dofinansowanie, zgodnie z wymogami przepisów pomocy publicznej.
111	Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Gnieźnie Sp. z o.o.	Treść kryterium 2 Oświadczenie Wnioskodawcy, że zobowiązuje się do nie zbywania nieruchomości/wyposażenia/sprzętu stanowiącego przedmiot dofinansowania przez co najmniej 5 lat od dnia zakończenia realizacji inwestycji (jeśli dotyczy).	Prosimy o doprecyzowanie terminu dzień zakończenia realizacji inwestycji – czy jest to dzień podpisania protokołu przekazania, data wystawienia ostatniej FV, data zapłaty ostatniej FV, czy data końcowej płatności dokonanej na rzecz beneficjenta przez NFOŚiGW?	odrzucona	określa wzór umowy o dofinansowanie dostępny na stronie funduszu modernizacyjnego

112	Fundacja Instrat	Ujęcie przedsiębiorców w podpunkcie a) oraz dodanie podpunktu: b) spółdzielnie energetyczne w rozumieniu ustawy o OZE z dnia 20 lutego 2015 r.	Spółdzielnie energetyczne stanowią ważny i pożądany element transformacji energetycznej. W obecnej sytuacji główną barierą przed inwestycjami w magazyny energii, będące bardzo dobrym rozwiązaniem jako uzupełnienie często stosowanej w spółdzielniach fotowoltaiki, jest brak środków. Częstkowe rozwiązania w postaci innych strumieni dofinansowań oraz możliwości komercyjnej sprzedaży usług są niewystarczające. Brak uwzględnienia spółdzielni energetycznych nie jest uzasadniony oraz utrudnia rozwój magazynowania energii w tym rosnącym segmencie rynku. W dalszej kolejności sugerujemy rozszerzenie programu o mniejsze magazyny energii (bez dolnego limitu pojemności i mocy) oraz o inne kategorie beneficjentów prosumentów	częściowo przyjęta	Członkowie spółdzielni będący przedsiębiorcami mogą być beneficjentami wsparcia. Zgodnie z decyzją notyfikującą pomoc publiczną wsparcie skierowane jest do przedsiębiorców wykonujących działalność gospodarczą.
113	Fundacja Instrat	1. Cel programu Celem programu jest poprawa stabilności pracy Krajowej Sieci Energetycznej (KSE) oraz bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez wsparcie budowy magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 2 MW oraz pojemności nie mniejszej niż	Większość lokalizacji dogodnych do montażu magazynów energii ma przyłączy do sieci dystrybucyjnej, jednak w przypadku największych wytwórców energii (również OZE) oraz największych jej odbiorców, większość lub całość mocy przyłącza to przyłączy do sieci przesyłowej. Rozszerzenie zakresu programu o sieć przesyłową umożliwi wykorzystanie pewnej liczby dodatkowych lokalizacji, charakteryzujących się często już dziś dobrymi	przyjęta	Uwaga przyjęta
114	Fundacja Instrat	7.1 Warunki dofinansowania 1) oprocentowanie pożyczki: a. na warunkach preferencyjnych: WIBOR 3M + 50pb, nie mniej niż 1,5 % w skali roku, ale nie więcej niż 4,5 % w skali roku	Zmiana wysokości oprocentowania pożyczki jest jednym z najważniejszych ryzyk biznesowych, które staje na przeszkodzie inwestycji w magazyny energii (oraz innym długoterminowym inwestycjom). Biorąc pod uwagę długi okres kredytowania oraz preferencyjny charakter pożyczki (czyli oprocentowanie poniżej stawek rynkowych), sugerujemy zabezpieczenie inwestorów przed wzrostem oprocentowania oraz nadmiernymi kosztami odsetkowymi poprzez zapisanie jego maksymalnego poziomu w umowie.	częściowo przyjęta	dokonano aktualizacji zapisów programu w kontekście oprocentowania pożyczki na warunkach preferencyjnych. Wprowadzona aktualizacja stawki WIBOR 3M, nie mniej niż 1,5 % w skali roku.
115	Fundacja Instrat	Uwzględnienie (w razie możliwości) finansowania z KPO i FEnIKS w razie ryzyka niewykorzystania pełni środków z KPO i FEnIKS.	Sugerujemy rozważenie przesunięcia finansowania programu, w miarę możliwości, do puli dostępnych z KPO i FEnIKS. W razie przewidywanego dużego zainteresowania konsultowanym programem dopłat racjonalne jest wykorzystanie w pierwszej kolejności puli pieniędzy o krótszym okresie wydatkowania i wyższych wymogach administracyjnych.	odrzucona	Finansowanie inwestycji z różnych źródeł finansowych obarczone jest ryzykiem niespełnienia wymogów poszczególnych źródeł finansowania oraz ryzykiem podwójnego
116	P.B.W Frako-Term Sp. z o.o.	Celem programu jest poprawa stabilności pracy Krajowej Sieci Energetycznej (KSE) oraz bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez wsparcie budowy magazynów energii elektrycznej o mocy przyłączeniowej od 20kW oraz pojemności powyżej	Konsolidacja rynku: Narzucenie dużych rozmiarów magazynów energii może faworyzować większe firmy, które mają środki na takie inwestycje, co może prowadzić do monopolizacji rynku i zmniejszenia konkurencji. Mniejsza konkurencja może ograniczyć innowacyjność i hamować rozwój nowych, bardziej ekologicznych technologii.	odrzucona	Intensywność oraz zakres zgodne z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi
117	HORUS-ENERGIA Sp. z o. o.	7.5 Rodzaje inwestycji Budowa magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 2 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 4 MWh, mających unijny certyfikat bezpieczeństwa CER i ppoż. oraz homologację (np. kontenery bateryjne, inwertery, transformatory, montaż modułów bateryjnych, systemy wspomagające jak np. detekcji i ppoż., klimatyzacji, przekształtniki DC/DC lub DC/AC, zabezpieczenia aktywne i nieaktywne wraz z testami i odbiorami magazynów, których układ sterowania, komunikacji i nadzoru magazynów energii powinien być wyprodukowany w 100% w Polsce. W zakresie sprzętowym cały tak zwany hardware powinien być wyprodukowany w Polsce lub skonfigurowany przy użyciu modułów w pełni wymiennych rozwiązań renomowanych producentów. W zakresie programowym, tak zwanym Software, powinien on w pełnym zakresie powstać w Polsce. Dotyczy to zarówno sterowania samymi bateriami tzw. BMS jak i całego magazynu energii tzw. EMS oraz jego	1. Magazyny energii tej wielkości staną się istotnym elementem polskiej infrastruktury elektroenergetycznej. W związku z tym pełna kontrola nad układami sterowania powinna znajdować się na terenie naszego kraju. Tylko w ten sposób jesteśmy w stanie zapewnić cyberbezpieczeństwo, ochronić się przed szpiegostwem czy atakami hackerskimi. W przypadku konfliktów międzynarodowych czy innych ograniczeń typu lockdown lub pandemia tak zbudowane magazyny energii nie będą zależne od dostaw usług i sprzętu z zagranicy. 2. Magazyny energii będą elementem infrastruktury elektroenergetycznej przeznaczonym do pracy przez wiele lat. Wielce prawdopodobne, że w tym czasie będą się zmieniały wymagania co do sposobu komunikacji nadzoru i bezpieczeństwa sieci, stawiane przez zakłady energetyczne. Część tych wymogów będzie wynikała z rozwoju technologicznego infrastruktury, a część z regulacji prawnych. Możliwość modyfikacji oprogramowania lub sprzętu w układzie sterowania magazynów energii bez udziału podmiotów zewnętrznych jest więc jak najbardziej wskazana. 3. Dane o parametrach pracy i sposobie wykorzystania magazynów energii powinny pozostać w rękach podmiotów znajdujących się na terenie Polski nad którymi polskie organy nadzoru i bezpieczeństwa mają pełną kontrolę, ponieważ są to dane istotne z	częściowo przyjęta	W wyniku konsultacji społecznych zaktualizowano zapisy dotyczące standardów unijnych w zakresie bezpieczeństwa, ochrony ppoż oraz homologacji .

118	HORUS-ENERGIA Sp. z o. o.	Uzupełnienie pkt 8.2 - Producent lub dostawca magazynów energii powinien mieć możliwość pełnego przetestowania dostarczanych urządzeń pod względem funkcjonalnym oraz osiąganych parametrów, istotnych z punktu widzenia operatorów sieci, na terenie Polski, przed dostawą i podłączeniem na obiekcie docelowym.	Magazyny energii dużej mocy i pojemności są nadal w skali świata technologią rozwijającą się i wielu nawet doświadczonych i renomowanych dostawców dopiero zbiera doświadczenia, dopracowuje i konfiguruje swoje produkty. Powoduje to, że okres uruchomień, integracji, synchronizacji i testów na obiekcie przeciąga się niekiedy na bardzo długi okres czasu. By skrócić czas realizacji, nie generować kosztów i ryzyka po stronie inwestorów, magazyny powinny dotrzeć na obiekt w jak najszerszym zakresie przetestowane. By w testach takich mogli wziąć udział inspektorzy i eksperci z Polski,	odrzucona	W wyniku konsultacji społecznych zaktualizowano zapisy dotyczące standardów unijnych w zakresie bezpieczeństwa, ochrony ppoż oraz homologacji. Zakres przedsięwzięcia musi być zgodny z certyfikacją w zakresie bezpieczeństwa.
119	HORUS-ENERGIA Sp. z o. o.	Uzupełnienie pkt 7.5 ust.1 System ochrony przeciwpożarowej powinien być skonfigurowany w sposób w 100 procentach zgodny z polskimi przepisami ppoż. oraz zbudowany w oparciu o powszechnie dostępne na polskim rynku komponenty i czynniki gaśnicze, bezpieczne dla środowiska.	Obawa przed bezpieczeństwem pożarowym dużych pakietów baterii jest jednym z głównych argumentów przeciwników tej technologii. Prawidłowe zabezpieczenie, w oparciu o sprzęt i czynniki, które bez problemów zostaną odebrane przez polskich inspektorów ppoż. oraz ochrony środowiska, skróci proces odbioru. W przypadku zadziałania systemów, przestój spowodowany koniecznością przywrócenia magazynu do stanu używalności będzie zdecydowanie krótszy.	częściowo przyjęta	W wyniku konsultacji społecznych zaktualizowano zapisy dotyczące standardów unijnych w zakresie bezpieczeństwa, ochrony ppoż oraz homologacji .
120	HORUS-ENERGIA Sp. z o. o.	Brak zapisu- Uzupełnienie pkt 8.2 - Producent lub dostawca magazynu energii powinien dysponować odpowiednimi zasobami ludzkimi, lokalizacyjnymi i sprzętowymi w zakresie pełnej obsługi serwisowej i gwarancyjnej dostarczanych produktów. Powinien posiadać zespół ludzi o odpowiednich uprawnieniach oraz dopuszczenie do obsługi samych urządzeń oraz ich układów sterowania w pełnym zakresie. Powinien posiadać centrum serwisowe, zlokalizowane na terenie Polski, z którego w odpowiednim czasie jest w stanie dostarczyć części zamienne i eksploatacyjne oraz prowadzić	W przypadku nowoczesnych technologii bardzo często spotykamy w branży energetyki rozproszone długie przestoje serwisowe, spowodowane koniecznością przeglądu lub awarią, którą mogą się zająć jedynie specjaliści zza granicy. Równie często zwłaszcza w przypadku problemów z łańcuchami dostaw, zdarzają się długotrwałe przestoje, generująca straty finansowe, z powodu oczekiwania na dostawę części zamiennych. W razie istotnych awarii niezbędny jest dostęp do pełnej historii serwisowej oraz zapisów historii pracy i usterek.	odrzucona	Uaktualniono kryteria jakościowe, w ocenie NFOŚiGW ustalone kryteria są wystarczające do dokonania oceny zapewniającej efektywność kosztową i energetyczną do wybrania przedsięwzięć do dofinansowania.
121	HORUS-ENERGIA Sp. z o. o.	Brak zapisu- Uzupełnienie pkt 8.2 Producent lub dostawca powinien odpowiadać za projekt i wykonanie obudów lub zabudów magazynów energii.	Poza normami i standardami obowiązującymi w Polsce i na terenie Unii Europejskiej, w zakresie projektowania i wykonywania obudów oraz zabudów dla tego typu urządzeń, istnieje szereg mniej lub bardziej formalnych zwyczajów inżynierskich, kultury projektowania i stosowanych technologii. Ich spójność zapewnia możliwość łatwej konserwacji, ewentualną wymianę partnera serwisowego, ułatwia szkolenia obsługi, a także zapewnienie sił i środków niezbędnych do tego. Istotne znaczenie ma również estetyka wykonania. Duże instalacje OZE, których elementem staną się magazyny energii, często podlegają lokalnej krytyce, z powodu zaburzania krajobrazu. Producent lub dostawca powinien mieć możliwość dostosowania kształtu elewacji, koloru i sposobu wykonania danej obudowy lub zabudowy, w sposób zapewniający maksymalną integrację z otoczeniem, tudzież zgodność z lokalnym planem zagospodarowania	odrzucona	Uaktualniono kryteria jakościowe, w ocenie NFOŚiGW ustalone kryteria są wystarczające do dokonania oceny zapewniającej efektywność kosztową i energetyczną do wybrania przedsięwzięć do dofinansowania.
122	HORUS-ENERGIA Sp. z o. o.	Brak zapisu- Uzupełnienie pkt 8.2 Producent lub dostawca powinien w możliwie szerokim zakresie wykonywać prace związane z budową magazynów energii na terenie Polski.	Kluczowe komponenty dużych magazynów energii nie powstają i nie będą powstawać w najbliższych latach na terenie Polski. Produkcja ogniw jest w zasadzie zmonopolizowana przez kraje azjatyckie. Zwiększenie udziału polskich firm i pracowników w procesie powstawania magazynów energii będzie miało zasadnicze znaczenie w wykorzystaniu konsultowanego programu w sposób korzystny dla gospodarki i ekonomii polski.	odrzucona	Uaktualniono kryteria jakościowe, w ocenie NFOŚiGW ustalone kryteria są wystarczające do dokonania oceny zapewniającej efektywność kosztową i energetyczną do wybrania przedsięwzięć do dofinansowania.
123	Krajowa Izba Gospodarcza Społeczności Energetycznych	Dofinansowanie w formie dotacji – do 70 % całkowitych kosztów inwestycji	45% dofinansowania przy obecnych cenach magazynów jest zupełnie nie atrakcyjnym wsparciem. Tak niski poziom wsparcia może okazać się niewystarczającą zachętą do rozważenia montażu magazynu energii	odrzucona	Intensywność zgodna z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi

124	Krajowa Izba Gospodarcza Społeczności Energetycznych	7.5 Rodzaje inwestycji 1) Budowa magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 2 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 4 MWh, mających unijny certyfikat bezpieczeństwa CER i ppoż. oraz homologację (np. kontenery bateryjne, inwertery, transformatory, montaż modułów bateryjnych, systemy wspomagające jak np. detekcji i ppoż., klimatyzacji, przekształtniki DC/DC lub DC/AC, zabezpieczenia aktywne i nieaktywne) wraz z testami i odbiorami magazynów; 2) Budowa przyłącza do sieci i infrastruktury towarzyszącej; 3) Konfiguracja i adaptacja magazynu (BMS, EMS, odwzorowanie w systemach monitorujących, utworzenie zdalnego dostępu do urządzeń i/lub danych, certyfikacja i homologacja instalacji magazynowania energii w standardach	Fakt posiadania falownika bez wejścia baterijnego dyskwalifikuje go do podłączenia magazynu energii. W takiej sytuacji konieczny jest zakup nowego falownika.	odrzucona	Zakres zgodny z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi
125	Krajowa Izba Gospodarcza Społeczności Energetycznych	Proponuje się zmniejszenie minimalnych wymogów dotyczących mocy i pojemności magazynów energii kwalifikowanych do programu. Proponowane wartości to minimalna moc 149 kW i pojemność 300 kWh.	Obecnie przyjęte parametry (2 MW, 4 MWh) tworzą bardzo wysoki próg wejścia do programu, co może spowodować wykluczenie z niego wielu wnioskodawców – zwłaszcza z sektora małych przedsiębiorstw. Koszty zakupu magazynu energii takich rozmiarów mogą przerosnąć możliwości takich firm, nawet pomimo wysokiej kwoty dofinansowania. Dodatkowo, ustalenie minimalnej mocy poniżej 150 kW sprawi, że część inwestycji będzie	odrzucona	Intensywność oraz zakres zgodne z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi
126	Krajowa Izba Gospodarcza Społeczności Energetycznych	Proponuje się poszerzenie grona beneficjentów o podmioty, które nie są przedsiębiorcami, lecz wykonują działalność w zakresie obrotu energią – Spółdzielnie Energetyczne.	Spółdzielnie energetyczne będą odgrywać kluczową rolę w działaniu i stabilizacji Krajowego Systemu Energetycznego (KSE) przez tworzenie lokalnych obszarów bilansowania. Przyłączenie wielkoskalowych magazynów energii do spółdzielni energetycznych pozwoli jeszcze bardziej podnieść poziom bilansowania na tych obszarach, a także zapewni	częściowo przyjęta	Członkowie spółdzielni będący przedsiębiorcami mogą być beneficjentami wsparcia. Zgodnie z decyzją notyfikującą pomoc publiczną wsparcie skierowane jest do przedsiębiorców wykonujących
127	Centrum Innowacji STB Sp. z o.o. S.K.	d) Beneficjent w ramach wniosku o dofinansowanie dołączy w załączniku posiadane ważne warunki przyłączeniowe dla obiektu magazynu energii do sieci przesyłowej/dystrybucyjnej lub przedstawi dokumenty, iż został złożony wniosek o wydanie warunków przyłączeniowych i została wpłacona zaliczka na	Dostarczenie przez beneficjenta wydanych warunków przyłączenia lub co najmniej dokumentów poświadczających złożenie wniosku do operatora sieci sprawi, że dofinansowanie trafi do beneficjentów, których projekty posiadają już zapewnienie podłączenia do sieci – co w obecnej sytuacji na rynku energii elektrycznej zwiększa szanse na powstanie takiej instalacji w przyszłości a co za tym idzie wypełnienia wskaźników	przyjęta	Dodano w programie priorytetowym kryterium gotowości do realizacji inwestycji w zakresie administracyjnym i technicznym
128	Centrum Innowacji STB Sp. z o.o. S.K.	Wygranie aukcji rynku mocy co jest równoznaczne z podpisaniem umowy mocowej nie dyskwalifikuje projektu do ubiegania się o dofinansowanie w ramach przedmiotowego naboru – spełnienie zasady efektu zachęty.	Projektu, które wygrały aukcje rynku mocy lub przestąpią do tegorocznej aukcji rynku mocy i ją wygrają powinny móc ubiegać się o dofinansowanie w ramach konkursu. Wygranie aukcji wiąże się z automatycznym podpisaniem umowy mocowej, co jest zaciągnięciem nieodwracalnego zobowiązania w myśl zasady efektu zachęty. Taki podmioty nie powinny być wykluczone z ubiegania się o dofinansowanie. Co więcej, podmioty które wygrały aukcję mają zapewniony przychód z tytułu rynku mocy co w przypadku instalacji magazynowania energii jest kluczowym aspektem do budowy takich obiektów. Projekty magazynów energii wiążą się z wysokimi kosztami początkowymi i ryzykiem inwestycyjnym dlatego tak ważne jest aby wsparcie było udzielone zarówno na	przyjęta	Podmioty, które wygrały aukcję będą mogły ubiegać się o dofinansowanie NFOŚiGW w intensywności zgodnej z programem (ponieważ zasady rynku mocy przewidują pomniejszenie wynagrodzenia o pomoc inwestycyjną.).
129	Centrum Innowacji STB Sp. z o.o. S.K.	Planowana wartość wskaźnika osiągnięcia celu wynosi co najmniej: 1 500 MW mocy	Patrząc na budżet programu oraz na planowane wartości wskaźnika do osiągnięcia celu wynoszącego 2 500 MW mocy można wywnioskować, iż średnio uwzględniając poziom dofinansowania równy 55% koszt wybudowania 1 MW mocy wynosi ok. 3 mln zł. Obecnie na rynku przyjmuje się, że koszt wybudowania 1 MW mocy magazynu energii wynosi ok. 1 mln euro czyli ok. 4,2 mln zł. Aby zachęcić inwestorów do złożenia wniosku w ramach konkursu należy zrewidować wskaźniki celu tak aby wskazany budżet został jak najbardziej efektywnie wykorzystany a projekty, które będą składane w ramach konkursu miały jak największe szanse do pełnego wdrożenia i realizacji.	częściowo przyjęta	Uaktualniono kryteria jakościowe, w ocenie NFOŚiGW ustalone kryteria są wystarczające do dokonania oceny zapewniającej efektywność kosztową i energetyczną do wybrania przedsięwzięć do dofinansowania.

130	Centrum Innowacji STB Sp. z o.o. S.K.	<p>Wprowadzenie kryterium punktowego dla wniosków o wyższym poziomie przygotowania instytucjonalnego np. Zasady oceny:</p> <p>0 pkt.</p> <ul style="list-style-type: none"> ☒ brak możliwości utrzymania trwałości inwestycji (rzeczowej i ekologicznej); ☒ brak realistycznego harmonogramu wdrażania projektu; ☒ brak wiarygodnych informacji z zakresu prawa do dysponowania gruntami lub obiektami na cele inwestycji, posiadanej i wymaganej dokumentacji technicznej i projektowej, wymaganych prawem decyzji, uzgodnień i pozwoleń administracyjnych; ☒ założenia i dane, będące podstawą do wyliczenia efektu ekologicznego, nie są wiarygodne i nie wskazują na możliwość osiągnięcia zakładanego efektu ekologicznego; <p>3 pkt.</p> <ul style="list-style-type: none"> ☒ realną możliwość utrzymania trwałości inwestycji (rzeczowej i ekologicznej) w okresie 5 lat od dnia zakończenia realizacji inwestycji; ☒ wiarygodna informacja z zakresu prawa do dysponowania gruntami lub obiektami na cele inwestycji, posiadanej i wymaganej dokumentacji technicznej i projektowej; ☒ realistyczny harmonogram pozyskiwania brakujących pozwoleń, decyzji administracyjnych i innych niezbędnych dokumentów zezwalających na realizację inwestycji ; 	Wprowadzenie do konkursu kryterium punktowe oceniające realność wdrożenia przyjętego rozwiązania sprawy, że projekty na wyższym pułapie przygotowania posiadające wszystkie lub większość wymaganych decyzji administracyjnych i pozwoleń będą miały większą szansę na otrzymanie dofinansowania. Promowanie w ramach punktacji projektów lepiej przygotowanych zwiększa szansę na efektywne wykorzystanie przyznanego dofinansowanie co wpływa na osiągnięcie zakładanych celów wskaźnikowych dla programu.	przyjęta	Dodano w programie priorytetowym kryterium gotowości do realizacji inwestycji w zakresie administracyjnym i technicznym
131	Gdańskie Autobusy i Tramwaje Sp. z o.o.	<p>Program realizowany będzie w latach 2024 – 2029, przy czym: (...)</p> <p>2) środki wydatkowane będą do 31.12.2029 r.</p>	Wydłużenie okresu realizacji inwestycji możliwych do współfinansowania w ramach programu pozwoli na realizację większej liczby projektów, w tym tych komplementarnych do innych projektów realizowanych w ramach środków UE, a okres kwalifikowalności tych środków to zazwyczaj 31.12.2029	odrzucona	Termin obwarowany okresem na jaki może być uruchomione wsparcie w ramach Funduszu Modernizacyjnego oraz tymczasowych ram pomocy publicznej.
132	Gdańskie Autobusy i Tramwaje Sp. z o.o.	1) okres kwalifikowalności kosztów od 09.03.2023 r. r. do 31.12.2029 r., w którym to poniesione koszty mogą być uznane za kwalifikowane;	jw	odrzucona	Termin obwarowany okresem na jaki może być uruchomione wsparcie w ramach Funduszu Modernizacyjnego oraz tymczasowych ram pomocy publicznej.
133	Gdańskie Autobusy i Tramwaje Sp. z o.o.	7.4. Beneficjenci Przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (t.j. Dz. U. z 2021 r. z późn. zm.) oraz jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki.	Rozszerzenie listy beneficjentów pozwoli na realizację zadań związanych z przedmiotem programu także przez jednostki samorządu terytorialnego, które realizują szereg inwestycji, w przypadku których realizacja magazynów energii umożliwiłaby im na oszczędności kosztów energii w tym na zwiększenie efektywności energetycznej większej	częściowo przyjęta	Beneficjentem p.p. mogą być: Spółki komunalne z udziałem jst
134	Gdańskie Autobusy i Tramwaje Sp. z o.o.	Oświadczenie wnioskodawcy, że ukończenie wspieranej inwestycji (instalacji) i rozpoczęcie jej eksploatacji nastąpi w ciągu 48 miesięcy od dnia przyznania dofinansowania.	Zmiana zapisu pozwoleń na wydłużenie wskazanego okresu kwalifikowalności do 31.12.2029	odrzucona	Termin obwarowany okresem na jaki może być uruchomione wsparcie w ramach Funduszu Modernizacyjnego oraz tymczasowych ram pomocy publicznej.

135	Gdańskie Autobusy i Tramwaje Sp. z o.o.	Nakład ze środków dotacji FM na 1 MWh pojemności całkowitej magazynu 1 pkt – 1,7 mln zł/MWh 2 pkt – 1,55 mln zł/MWh 3 pkt – 1,4 mln zł/MWh	W kryterium uwzględniono nakłady na realizację inwestycji z przyłączem i infrastrukturą towarzyszącą które zapewnią możliwość budowy magazynów energii na odpowiednim poziomie, przy uwzględnieniu finansowania 100% kosztów kwalifikowalnych środkami z FM	częściowo przyjęta	Uaktualniono kryteria jakościowe, w ocenie NFOŚiGW ustalone kryteria są wystarczające do dokonania oceny zapewniającej efektywność kosztową i energetyczną do wybrania przedsięwzięć do dofinansowania.
136	Gdańskie Autobusy i Tramwaje Sp. z o.o.	Nakład ze środków dotacji FM na 1 MWh pojemności całkowitej magazynu 1 pkt – 3,4 mln zł/MW 2 pkt – 3,1 mln zł/MW 3 pkt – 2,8 mln zł/MW	W kryterium uwzględniono nakłady na realizację inwestycji z przyłączem i infrastrukturą towarzyszącą które zapewnią możliwość budowy magazynów energii na odpowiednim poziomie, przy uwzględnieniu finansowania 100% kosztów kwalifikowalnych środkami z FM	częściowo przyjęta	Uaktualniono kryteria jakościowe, w ocenie NFOŚiGW ustalone kryteria są wystarczające do dokonania oceny zapewniającej efektywność kosztową i energetyczną do wybrania przedsięwzięć
137	Qair Polska S.A.	Celem programu jest poprawa stabilności pracy Krajowej Sieci Energetycznej (KSE) oraz bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez wsparcie budowy magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 2 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 4 MWh, przyłączonych do sieci dystrybucyjnej lub przesyłowej na wszystkich poziomach napięcia	Brak jest uzasadnienia dla dyskryminacji jednostek przyłączonych do sieci przesyłowej. Wręcz przeciwnie. Jednostki przyłączone do sieci przesyłowej dysponują bezpośrednią komunikacją z Operatorem Systemu Przesyłowego i tym samym ich koordynacja oraz szybkość reakcji na potrzeby OSP będzie sprawniejsza i większa, istotnie wpływając na zwiększenie bezpieczeństwa Krajowego Systemu Elektroenergetycznego i jego elastyczność.	przyjęta	uwaga uwzględniona
138	Qair Polska S.A.	Oświadczenie wnioskodawcy, że ukończenie wspieranej inwestycji (instalacji) i rozpoczęcie jej eksploatacji nastąpi w ciągu 48 miesięcy od dnia przyznania dofinansowania.	Wydłużenie okresu od momentu rozpoczęcia inwestycji do rozpoczęcia eksploatacji zmniejszy ryzyko związane z wydłużającymi się procedurami uzyskania niezbędnych pozwoleń oraz przygotowania punktów przyłączeniowych do podłączenia magazynów energii do sieci elektroenergetycznej. Już dziś niejednokrotnie wydawane są warunki przyłączenia do sieci elektroenergetycznej z terminem przyłączenia na 2029 rok.	odrzucona	Termin obwarowany okresem na jaki może być uruchomione wsparcie w ramach Funduszu Modernizacyjnego oraz tymczasowych ram pomocy publicznej.
139	KSTAR POLAND	3.3 (...) maksymalnie 20% całkowitej notyfikowanej pomocy może zostać przeznaczona na projekty danego przedsiębiorstwa oraz przedsiębiorstw z nim powiązanych w rozumieniu decyzji Komisji Europejskiej o pomocy dla państwa polskiego [nr decyzji SA.112460 (2024/N)].	Mając na uwadze, że w kraju mamy do czynienia z oligopolem dużych koncernów energetycznych można sobie wyobrazić sytuację, że trzy duże koncerny energetyczne złożą projekty na 90% kwoty konkursu, a czwarty dorzuci swoje 10%. I przy zaproponowanej punktacji projektów małe i średnie projekty, a tym samym pozostali przedsiębiorcy o dużo gorszej pozycji rynkowej (bo nie posiadający swoich sieci operatorskich) będą na starcie wykluczeni nawet, jeśli ich projekty są lepiej przygotowane i realne do budowy.	odrzucona	Intensywność zgodna z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi
140	KSTAR POLAND	Program realizowany będzie w latach 2024 – 2029, przy czym: 1) zobowiązania (rozumiane jako podpisywanie umów) podejmowane będą do 31.12.2026 r.; 2) środki wydatkowane będą do 31.12.2029 r.	Mając na uwadze często ponad roczny okres między złożeniem wniosku w NFOŚiGW a zawarciem umowy wnioskujemy o wydłużenie okresu kontraktacji. Obecnie, aby realnie założyć, że Beneficjent zawrze umowę do końca 2025 rok, należałoby złożyć wniosek o dofinansowanie najpóźniej w listopadzie 2024. Jeśli konkurs będzie ogłoszony we wrześniu, z datą do końca listopada, to termin końca 2025 roku jest realny. Dodatkowo, wydłużenie ram czasowych pozwoliłoby na dostęp do Programu dla większej grupy odbiorców oraz pozwoliłoby na realizację projektów z mniejszą presją czasową (zwłaszcza w odniesieniu do przepisów dotyczących kar). Ramy czasowe do 2030 roku są proponowane w innych programach FM (np. dla kogeneracji dla Energetyki i Przemysłu). Dlatego dobrze, jeśli i tutaj dostęp do środków,	odrzucona	umowy o dofinansowanie mogą zostać zawierane maksymalnie do 31.12.2025r. Zgodnie z warunkami udzielania pomocy publicznej.
141	KSTAR POLAND	Wnioski należy składać w terminie XX.XX.XXXX r. – XX.XX.XXXX r. lub do wyczerpania alokacji środków. Proponujemy dodanie następujących zapisów: W przypadku wyczerpania alokacji termin składania wniosków może zostać skrócony. O skróceniu terminu naboru wniosków	Wnioskujemy o wprowadzenie mechanizmów regulujących zawieszanie przyjmowania wniosków o dofinansowanie w momencie wyczerpania dostępnej alokacji. Chcielibyśmy uniknąć sytuacji, w której o zawieszeniu przyjmowania wniosków Wnioskodawcy dowiadują się z dnia na dzień. I zostają pozbawieni możliwości złożenia	odrzucona	nie dotyczy programu priorytetowego. Warunki naboru określone są na etapie Regulaminu naboru wniosków o dofinansowanie.
142	KSTAR POLAND	6. Koszty kwalifikowane 2) okres kwalifikowalności kosztów od 09.03.2023 r. r. do 31.12.2029 r., w którym to poniesione koszty mogą być uznane za kwalifikowane;	Zgodnie z uzasadnieniem w pkt. 2 Tabeli.	odrzucona	Termin obwarowany okresem na jaki może być uruchomione wsparcie w ramach Funduszu Modernizacyjnego oraz tymczasowych ram pomocy publicznej.

143	KSTAR POLAND	7.5 Rodzaje inwestycji 1) Budowa magazynów energii elektrycznej o łącznej mocy nie mniejszej niż 2 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 4 MWh, mających unijny certyfikat bezpieczeństwa CER i ppoż. oraz homologację (np. kontenery bateryjne, inwertery, transformatory, montaż modułów bateryjnych, systemy wspomagające jak np. detekcji i ppoż. klimatyzacji)	Doprecyzowanie, że inwestycja w magazyny o mocy np. 2 x 1MWe również mogą spełniać wymagania Programu. Umożliwi to złożenie większej liczby wniosków i tym samym lepszą konkurencyjność w wydatkowaniu środków z FM.	do ustalenia	Ostateczne stanowisko ogłoszone zostanie do momentu ogłoszenia naboru.
144	KSTAR POLAND	Dodatnie punktu numer 2) Budowa systemów magazynowania energii przy użyciu alternatywnych technologii, o mocy nie mniejszej niż 2 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 4 MWh, spełniających unijne standardy bezpieczeństwa.	Zapisy dotyczące posiadania odpowiednich certyfikatów bezpieczeństwa znacznie ograniczają potencjalnych dostawców technologii magazynowych. Jednocześnie zwracają się do nas klienci, zainteresowani realizacją nietypowych projektów magazynowych, jak np. Magazynowanie energii kriogenicznej (ang. cryogenic energy storage, CES). Zgodnie z zapisami Programowymi ich inwestycje nie będą mogły zostać wsparte w ramach przedmiotowego Programu. A rynek takich technologii jest ogromny, bo dotyczy Chłodzi i mroźni na żywność.	częściowo przyjęta	W wyniku konsultacji społecznych zaktualizowano zapisy dotyczące standardów unijnych w zakresie bezpieczeństwa, ochrony ppoż oraz homologacji .
145	KSTAR POLAND	7.5 Rodzaje inwestycji 1) Budowa magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 1 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 2 MWh, mających unijny certyfikat bezpieczeństwa CER i ppoż. oraz homologację (np. kontenery bateryjne, inwertery, transformatory, montaż modułów bateryjnych, systemy wspomagające jak np. detekcji i ppoż., klimatyzacji, przekształtniki DC/DC lub DC/AC, zabezpieczenia aktywne i nieaktywne) wraz z testami i	Zgodnie z linią demarkacyjną dla programów operacyjnych magazyny energii do 1 MW mają możliwość finansowania w regionach. Te powyżej 1MW mogą być realizowane jedynie w ramach Programów krajowych. Ten program tworzy więc na ten moment „lukę” w zakresie możliwości finansowania magazynów o mocy powyżej 1 MW do 2 MW, a póki co nie ma możliwości startu w programie FENiKS na budowę samodzielnych magazynów energii elektrycznej. Zgodnie z zapisami SZOOP do ww. programu preferowane będą projekty kompleksowe, tj. źródło OZE + magazyn.	odrzucona	Intensywność oraz zakres zgodne z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi
146	KSTAR POLAND	7.6 Rodzaje inwestycji - dodatkowy przypis lub informacja, że program dopuszcza budowę magazynów energii w ramach tzw. cable pooling	Magazyny zintegrowane z OZE są doskonałym środkiem zaradczym na wykorzystanie mocy, którą obecnie PSE limituje po prostu wyłączając część źródeł w przypadku nadprodukcji energii elektrycznej. Ważne jest więc, by takie magazyny miały możliwość na dofinansowanie w tym programie (zgodnie także z uwagą nr 7 powyżej).	odrzucona	Na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie wnioskodawcy powinni przedłożyć warunki przyłączenia instalacji do sieci.
147	KSTAR POLAND	1. Oświadczenie wnioskodawcy, że ukończenie wspieranej inwestycji (instalacji) i rozpoczęcie jej eksploatacji nastąpi w ciągu 48 miesięcy od dnia przyznania dofinansowania.	Zgodnie z uzasadnieniem w pkt. 2 Tabeli.	odrzucona	Termin obwarowany okresem na jaki może być uruchomione wsparcie w ramach Funduszu Modernizacyjnego oraz tymczasowych ram pomocy publicznej.
148	KSTAR POLAND	Dodanie kryterium punktującego gotowość projektu. Dodatkowe punkty na moment składania wniosku o dofinansowanie za posiadanie: 1.DŚ. 2.Decyzji lokalizacyjnej. 3.Warunków przyłączenia do sieci. 4.Projektu budowlanego. 5.Prawomocnego pozwolenia na budowę. Lub Dopisanie w pkt. 9 Postanowienia dodatkowe treści: 1.Pierwszeństwo w ocenie projektów będą miały projekty z	Zgodnie z obecnym brzmieniem kryteriów wysoko punktowane będą kryteria przewidujące realizację o bardzo dużej skali. Projekt mniejszy, nawet jeśli będzie gotowy do realizacji może nie dostać dofinansowania tylko ze względu na skalę projektu. Jednakże w związku z koniecznością realizacji projektu w terminie 36 miesięcy od daty przyznania dofinansowania ryzyko niewywiązania się z takiego terminu jest znacznie większe w przypadku dużego projektu, który nie posiada niezbędnych do realizacji dokumentów, niż w przypadku projektu mniejszego, ale z pozwoleniem na budowę. Zwłaszcza w kontekście kar, za przekroczenie terminów realizacji inwestycji, kryteria punktowe premiujące gotowość projektu do realizacji, powinny znaleźć się w Programie. A jeśli nie będzie to możliwe to Projekty z wyższym stopniem zaawansowania procedur	przyjęta	Dodano w programie priorytetowym kryterium gotowości do realizacji inwestycji w zakresie administracyjnym i technicznym

149	KSTAR POLAND	c)W przypadku niespełnienia kryteriów ukończenia i oddania inwestycji do eksploatacji w ciągu 36 miesięcy od dnia udzielenia dofinansowania przewidziany jest następujący poziom kar: •5% kwoty przyznanej pomocy będzie zwracane lub zmniejszane miesięcznie po upływie pierwszych trzech miesięcy opóźnienia, •10% zostanie zwrócone lub obniżone za każdy miesiąc opóźnienia po szóstym miesiącu, Kryteria te zostaną podane w ogłoszeniu o naborze. Możliwa	Taki warunek umowy skutecznie odstraszy większość Beneficjentów. Okres realizacji zadania założony w Programie jest po prostu bardzo krótki. Przy dodatkowo krótkim okresie na złożenie wniosku (musiało by się odbyć do końca 2024 roku by realnie myśleć o zawarciu umowy do końca 2025 roku) powstaje ogromne ryzyko biznesowe. Już sam reżim czasowy bez tych kar jest wymagający. A 5% per miesiąc naszym zadaniem spowoduje wahanie większości Zarządów o starcie w takim programie. Powinien on wspierać a nie odstraszać Wnioskodawców. Z naszego doświadczenia wiemy, że nawet 10% łącznej kary umieszczony we wzorze umowy z FM jest hamulcem dla wielu firm. 1% jest przystępny i akceptowalny. Plus oczywiście brak refinansowania kosztów	odrzucona	w programie doprecyzowano warunki naliczania kar w zależności od warunków udzielonej pomocy publicznej.
150	Vortex Energy Polska sp. z o.o	pkt 7.3 ppkt 6 projektu programu priorytetowego zmiana treści (rozszerzenie zapisu): „dofinansowanie nie będzie udzielane na koszty inwestycji, które zostały sfinansowane z publicznych środków krajowych lub zagranicznych, oraz innych środków budżetu Unii Europejskiej (zastrzeżenie to nie dotyczy magazynów energii elektrycznej objętych umową mocową w	Z uwagi na fakt, że art. 62 ustawy o rynku mocy przewiduje procedurę pomniejszenia wynagrodzenia o wielkość pomocy publicznej, należy w ocenie podmiotu zgłaszającego uwagi wyraźnie wskazać w programie priorytetowym, iż uczestnictwo w rynku mocy nie ma wpływu na możliwość i zasady otrzymania dofinansowania	przyjęta	Podmioty, które wygrały aukcję będą mogły ubiegać się o dofinansowanie NFOŚiGW w intensywności zgodnej z programem (ponieważ zasady rynku mocy przewidują pomniejszenie wynagrodzenia o pomoc inwestycyjną)
151	Vortex Energy Polska sp. z o.o	pkt 7.3 ppkt 7 projektu programu priorytetowego pkt 8.2 lp. 5 projektu programu priorytetowego (analogiczna zmiana) zmiana treści (rozszerzenie zapisu): „okres trwałości wynosi 5 lat od dnia zakończenia realizacji inwestycji (przez co rozumiane jest uzyskanie prawomocnego	Z uwagi na fakt, iż okres trwałości jest warunkiem do otrzymania dofinansowania, precyzyjnie powinni być wskazany moment końcowy upływu 5 letniego okresu	odrzucona	określa wzór umowy o dofinansowanie dostępny na stronie funduszu modernizacyjnego
152	Vortex Energy Polska sp. z o.o	8.3 Komentarz / uwaga – obecnie nie jest jasne, czy promowana jest minimalizacja, czy maksymalizacja wskaźnika nakładów ze środków FM (mln PLN) (X) na 1 MW mocy zainstalowanej.	Konieczność stworzenia transparentnych zasad oceny, stymulujących podnoszenie efektywności wydatkowania środków publicznych	częściowo przyjęta	Uaktualniono kryteria jakościowe, w ocenie NFOŚiGW ustalone kryteria są wystarczające do dokonania oceny zapewniającą efektywność kosztową i
153	Vortex Energy Polska sp. z o.o	8.3 Komentarz / uwaga – obecnie nie jest jasne, czy promowana jest minimalizacja, czy maksymalizacja wskaźnika nakładów ze środków FM (mln PLN) (X) na 1 MWh pojemności całkowitej magazynu.	Konieczność stworzenia transparentnych zasad oceny, stymulujących podnoszenie efektywności wydatkowania środków publicznych	częściowo przyjęta	Uaktualniono kryteria jakościowe, w ocenie NFOŚiGW ustalone kryteria są wystarczające do dokonania oceny zapewniającą efektywność kosztową i
154	Tauron Polska Energia S.A.	maksymalnie 30% całkowitej notyfikowanej pomocy może zostać przeznaczona na projekty danego przedsiębiorstwa oraz przedsiębiorstw z nim powiązanych w rozumieniu załącznika I do rozporządzenia Komisji nr 651/2014, zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej dla dedykowanego programu pomocowego	W pełni popieramy zapis antykoncentracyjny, wzorowany na analogicznych programach w innych państwach członkowskich. Proponujemy jednocześnie, aby w zakresie powiązań przedsiębiorców odwołać się do dobrze znanej formuły określonej w załączniku I do rozporządzenia 651/2014	odrzucona	Intensywność zgodna z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi
155	Tauron Polska Energia S.A.	Nabór wniosków odbywa się w trybie ciągłym, do wyczerpania dedykowanej puli środków.	W przypadku programów priorytetowych w ramach Funduszu Modernizacyjnego zakładano dotychczas zasadniczo przeprowadzenie naborów w trybie ciągłym. Proponujemy taką formułę również w ramach niniejszego programu.	odrzucona	Nabór odbywać się będzie w trybie konkursowym zgodnie z decyzją KE oraz ustaleniami międzyresortowymi
156	Tauron Polska Energia S.A.	8.2 KRYTERIA JAKOŚCIOWE DOPUSZCZAJĄCE 1. Oświadczenie wnioskodawcy, że ukończenie wspieranej inwestycji (instalacji) i rozpoczęcie jej eksploatacji nastąpi w ciągu 36 miesięcy od dnia przyznania dofinansowania z zastrzeżeniem postanowień dodatkowych, o których mowa w sekcji 9 lit. c).	W celu zachowania spójności z sekcją 9 programu priorytetowego postulujemy dodanie informacji, jak w sekcji 9 lit. c) projektu programu priorytetowego. Takie rozwiązanie pozwoli uniknąć wątpliwości, będzie jednocześnie w pełni zgodne z pkt (77) lit. d. zdanie drugie Komunikatu Komisji Tymczasowe kryzysowe i przejściowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki po agresji Rosji wobec Ukrainy (wersja skonsolidowana). (Dz.U. C 101 z 17.3.2023, s. 3)	odrzucona	Brak uzasadnienia do doprecyzowania, gdyż zapisy wynikają z programu.
157	Tauron Polska Energia S.A.	Oświadczenie Wnioskodawcy, że koszty dofinansowywane w ramach inwestycji nie zostały sfinansowane z publicznych środków krajowych lub zagranicznych, w szczególności ze środków budżetu Unii Europejskiej i nie będą przedstawiane do takiego dofinansowania z innych źródeł 3. 3 Nie dotyczy rynku	W celu zachowania spójności z przypisem drugim do punktu 6) w z sekcji 7.3. (który w pełni popieramy) proponujemy, analogiczny zapis również w stosunku do kryterium jakościowego dopuszczającego nr 6, aby uniknąć wątpliwości w tym zakresie.	częściowo przyjęta	Podmioty, które wygrały aukcję będą mogły ubiegać się o dofinansowanie NFOŚiGW w intensywności zgodnej z programem (ponieważ zasady rynku mocy przewidują pomniejszenie wynagrodzenia

158	Tauron Polska Energia S.A.	8.3KRYTERIA JAKOŚCIOWE PUNKTOWE XXX (Przedziały do ustalenia po konsultacjach) przyłączeniowej: Propozycja: 3 pkt. – Nakład ze środków dofinansowania (dotacji) FM na 1 MW mocy zainstalowanej nie więcej niż 2.100 tys. zł/ MW* *dla dużego przedsiębiorstwa 2 pkt. – Nakład ze środków dofinansowania (dotacji) FM na 1 MW mocy zainstalowanej nie więcej niż 2.475 tys. zł/ MW* *dla dużego przedsiębiorstwa	Zaproponowana wysokość dofinansowania jest wynikiem aktualnych cen rynkowych.	częściowo przyjęta	Kryteria zostały uaktualnione w związku z przeprowadzonymi konsultacjami społecznymi.
159	Tauron Polska Energia S.A.	8.3KRYTERIA JAKOŚCIOWE PUNKTOWE 3 pkt. – Nakład ze środków dofinansowania (dotacji) FM na 1 MWh pojemności całkowitej magazynu nie więcej niż 520 tys. zł/ MWh* *dla dużego przedsiębiorstwa, przy założeniu 1MW = 4MWh 2 pkt. – Nakład ze środków dofinansowania (dotacji) FM na 1 MWh pojemności całkowitej magazynu nie więcej niż 620 tys. zł/ MWh* *dla dużego przedsiębiorstwa, przy założeniu 1MW = 4MWh	Zaproponowana wysokość dofinansowania jest wynikiem aktualnych cen rynkowych.	częściowo przyjęta	dokonano aktualizacji przedziałów punktowych w kryteriach jakościowych punktowych z dodatkiem dodatkowego kryterium dot. gotowości do realizacji inwestycji. Kryteria przygotowano na potrzeby realizacji programu na zasadzie naboru konkursowego.
160	Tauron Polska Energia S.A.	8.3KRYTERIA JAKOŚCIOWE PUNKTOWE Odniesienie się do wartości dotyczących ograniczenia emisyjności gazów cieplarnianych w konkretnym projekcie. Wskazanie metodologii przyznawania punktów (przedziałów, od spełnienia których uzależnia się przyznanie punktów w ramach kryterium).	Aktualne zasady oceny odnoszą się do całości programu (5 000 MWh), a nie do poszczególnych wniosków, które będą przedmiotem oceny. W projekcie programu nie wskazano metodologii przyznawania punktacji w kryterium nr 3 oraz nie zaznaczono (analogicznie jak w kryteriach nr 1 i 2), że przedziały punktowe mają zostać zaproponowane na etapie konsultacji przez podmioty zgłaszające uwagi.	częściowo przyjęta	dokonano aktualizacji przedziałów punktowych w kryteriach jakościowych punktowych z dodatkiem dodatkowego kryterium dot. gotowości do realizacji inwestycji. Kryteria przygotowano na
161	Tauron Polska Energia S.A.	9. Postanowienia dodatkowe c) W przypadku niespełnienia kryteriów ukończenia i oddania inwestycji do eksploatacji w ciągu 36 miesięcy od dnia udzielenia dofinansowania przewidziany jest następujący poziom kar: ·5% kwoty przyznanej pomocy będzie zwracane lub zmniejszane miesięcznie po upływie pierwszych trzech miesięcy opóźnienia, ·10% kwoty przyznanej pomocy zostanie zwrócone lub obniżone za każdy miesiąc opóźnienia po szóstym miesiącu, Kryteria te zostaną podane w ogłoszeniu o naborze. Beneficjent może zostać zwolniony z obowiązku zapłaty kar w przypadku wystąpienia siły wyższej. Jako siłę wyższą należy rozumieć	9. Postanowienia dodatkowe c) W przypadku niespełnienia kryteriów ukończenia i oddania inwestycji do eksploatacji w ciągu 36 miesięcy od dnia udzielenia dofinansowania przewidziany jest następujący poziom kar: ·5% kwoty przyznanej pomocy będzie zwracane lub zmniejszane miesięcznie po upływie pierwszych trzech miesięcy opóźnienia, ·10% kwoty przyznanej pomocy zostanie zwrócone lub obniżone za każdy miesiąc opóźnienia po szóstym miesiącu, Kryteria te zostaną podane w ogłoszeniu o naborze. Beneficjent może zostać zwolniony z obowiązku zapłaty kar w przypadku wystąpienia siły wyższej. Jako siłę wyższą należy rozumieć zdarzenie zewnętrzne niemożliwe do przewidzenia i niemożliwe do zapobieżenia lub przewyżczenia poprzez działanie z dochowaniem należytej staranności	odrzucona	w programie doprecyzowano warunki naliczania kar w zależności od warunków udzielonej pomocy publicznej.
162	Tauron Polska Energia S.A.	7.5 Rodzaje inwestycji 4) Budowa lub przebudowa sieci przesyłowej lub sieci dystrybucyjnej lub innych urządzeń, instalacji, sieci lub obiektów budowlanych koniecznych do wyprowadzenia mocy z magazynów energii lub ich budowy, przebudowy lub	Objęcie programem inwestycji, które leżą po stronie operatorów sieci elektroenergetycznej, związanych z umożliwieniem przyłączenia do sieci elektroenergetycznej magazynów energii.	odrzucona	Wsparcie dla operatorów sieci elektroenergetycznej jest określone w innych programach priorytetowych.

163	Tauron Polska Energia S.A.	<p>1. Wskaźnik osiągnięcia celu Stopień realizacji celu programu mierzony jest za pomocą wskaźników osiągnięcia celu pn.:</p> <p>1) Moc systemów magazynowania energii elektrycznej (MW) 2) Pojemność systemów magazynowania energii elektrycznej (MWh) 3) Zmniejszenie emisji CO2 (Mg/rok)* *Z zastrzeżeniem, że magazyn będzie magazynował energię wytworzoną przez zielone źródło - dla magazynów przy źródle OZE. W przypadku magazynów typu stand alone niższa emisja CO2 będzie liczona z założenia jako efekt nadwyżki w sieci energii wytworzonej ze źródła OZE, zamiast konwencjonalnego.</p>	<p>Bateryjny magazyn energii elektrycznej nie wytwarza energii samodzielnie, w sposób jednoznacznie wskazujący na zmniejszenie wskaźnika dot. emisji CO2 lub zużycia energii pierwotnej.</p> <p>W zakresie zmniejszenia emisji CO2, zapis zasadny pod warunkiem podejścia, że magazynowana energia pochodzi ze źródła OZE, którego funkcjonowanie zmniejsza faktycznie wartość wspomnianego wskaźnika, zarówno dla magazynu połączonego ze źródłem OZE, jak i stand alone (z założeniem, że energia kondensowana w magazynie stand alone pochodzi ze źródła OZE).</p> <p>Wynika to z faktu, że w godzinach produkcji energii z OZE np. PV, produkcja energii wytworzonej przez konwencjonalne źródło jest najczęściej ograniczana na rzecz pierwszeństwa wprowadzania do sieci energii ze źródła OZE. W takim przypadku energia ze źródła konwencjonalnego jest produkowana jedynie dla potrzeb własnych, tj. podtrzymania elektrowni konwencjonalnej w gotowości, ponieważ wytworzona zielona energia zaspokaja w tym czasie potrzeby KSE. Stąd domniemanie, że energia w magazynie będzie z OZE, jako narzędzie do przechowywania nadwyżki energii w zamian za jej utratę. Z uwagi na trudność w możliwości wykazania ograniczenia emisji energii cieplnej przy</p>	odrzucona	założenia modelowe w programie opisują schemat działania magazynów energii elektrycznej, jeśli założenia są inne należy przedstawić wykorzystaną metodykę dla danej technologii i uwarunkowań funkcjonowania przez wnioskodawcę.
164	Tauron Polska Energia S.A.	<p>Okres wdrażania Program realizowany będzie w latach 2024 – 2028, przy czym: 1) zobowiązania (rozumiane jako podpisywanie umów) podejmowane będą do 31.12.2026 r.; 2) środki wydatkowane będą do 31.12.2028 r.</p>	<p>Rozumiejąc pierwotnie zaproponowaną datę podejmowania zobowiązań, jako podpisanie umów z wykonawcami i dostawcami i biorąc pod uwagę długotrwały proces wyboru wykonawców i kontraktacji, sugeruję się zmianę daty dla zaciągania zobowiązań na 31.12.2026 r.</p> <p>Zmiana nie będzie stała w sprzeczności i będzie zbieżna z graniczną datą wydatkowania środków. Z uwagi na okres budowy magazynu energii, wydłużenie daty dla zobowiązań nie zaburzy procesu inwestycyjnego i nie będzie stanowiło zagrożenia dla daty realizacji całego Programu.</p>	odrzucona	umowy o dofinansowanie mogą zostać zawierane maksymalnie do 31.12.2025r. Zgodnie z warunkami udzielania pomocy publicznej.
165	Re Alloys Sp. z o.o.	<p>Pkt 1 - Cel programu Celem programu jest poprawa stabilności pracy Krajowej Sieci Energetycznej (KSE) oraz bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez wsparcie budowy magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 10 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 20 MWh, przyłączonych do sieci dystrybucyjnej.</p>	<p>Biorąc pod uwagę cel programu i problemy z przyłączaniem do sieci nowych instalacji OZE, proponuje się podnieść minimalną moc i pojemność magazynów kolejno do 10 MW i 20 MWh. Uzasadnieniem takiej skali magazynów jest ich specyfika techniczna i funkcje, które będą mogły pełnić w systemie elektroenergetycznym dla operatorów sieciowych.</p> <p>Głównym ograniczeniem, które uniemożliwia przyłączenie do sieci instalacji PV jest brak dostępnej rezerwy wirującej dla operatora systemu przesyłowego (PSE S.A.). Problem ten przejawia się również w konieczności redukcji generacji OZE w postaci zastosowania mechanizmu redysponowania nierynkowego. Tylko w okresie tego roku PSE było zmuszone do wprowadzenia ograniczeń w generacji OZE już w ponad czterdziestu dniach, a skala tego zjawiska widocznie się nasila. Stwarza to ogromne koszty dla odbiorców energii elektrycznej i jest również problematyczne dla operatorów instalacji pod względem rozliczania utraconych przychodów. Przy rozmiarze magazynów od 10 MW i 20 MWh pojawia się możliwość rozwiązania tego problemu, ponieważ takie instalacje będą w pełni zintegrowane z rynkiem energii elektrycznej i mogą być bezpośrednim uczestnikiem mechanizmu bilansowania systemu elektroenergetycznego, w tym również poprzez świadczenie usług wspierających utrzymanie częstotliwości sieciowej (FFR, mFFR, RR). Przy planowanym budżecie programu, odpowiednia parametryzacja magazynów będzie w istotny sposób poprawić przepustowość sieci i otworzyć nowe moce przyłączeniowe dla źródeł OZE. Przy utrzymaniu mniejszej skali instalacji istnieje</p>	odrzucona	Zakres zgodny z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi

166	Re Alloys Sp. z o.o.	<p>Pkt 7.5 - Rodzaje inwestycji</p> <p>1) Budowa magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 10 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 20 MWh, mających unijny certyfikat bezpieczeństwa CER i ppoż. oraz homologację (np. kontenery bateryjne, inwertery, transformatory, montaż modułów bateryjnych, systemy wspomagające jak np. detekcji i ppoż. klimatyzacji, przekształtniki DC/DC lub DC/AC</p>	Jak w pkt. 1	odrzucona	Zakres zgodny z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi
167	Re Alloys Sp. z o.o.	<p>Pkt 7.2 - Intensywność dofinansowania</p> <p>Usunięcie pkt 3) omawianej jednostki redakcyjnej w całości</p> <p>Zniesienie wymogu udziału środków własnych w wysokości co najmniej 15% kosztów kwalifikowanych inwestycji, wniesionego w postaci udziału kapitału zakładowego pokrytego wkładem pieniężnym dla inwestycji realizowanych w formule „project finance”.</p>	<p>Warunki programu powinny przewidywać możliwość finansowania inwestycji realizowanych przez przedsiębiorstwa w formule „project finance” (z udziałem spółki specjalnego przeznaczenia) na dokładnie takich samych zasadach, jak przy realizacji inwestycji bezpośrednio przez te podmioty. W szczególności, powinien zostać zniesiony wymóg udziału środków własnych w wysokości co najmniej 15% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia, wniesionych w postaci udziału kapitału zakładowego pokrytego wkładem pieniężnym.</p> <p>Zmiana podejścia do inwestycji realizowanych w formule „project finance” ma fundamentalne znaczenie zwłaszcza w przypadku inwestycji obejmujących budowę magazynów energii czy też odnawialne źródła energii. Dla takich inwestycji konstrukcja „project finance” jest standardową metodą ich realizacji. W praktyce przedsiębiorstwa nie mają możliwości ich zrealizowania w innej formule, ze względu chociażby na kowenanty, które nakładają na nie banki. Jednocześnie, przedsiębiorstwa nie są w stanie zgromadzić środków własnych do realizacji dużych inwestycji w sytuacji funkcjonującego</p>	odrzucona	Zgodnie z definicją „project finance” i metodyką NFOŚiGW - nie podlega zmianie i stosowana jest dla wszystkich Wnioskodawców.
168	Re Alloys Sp. z o.o.	<p>Pkt 8.3 - KRYTERIA JAKOŚCIOWE PUNKTOWE</p> <p>Koszty kwalifikowane na 1 MW mocy zainstalowanej.</p> <p>Ocenie podlega wartość przedstawianych do dofinansowania kosztów kwalifikowanych na 1 MW mocy zainstalowanej (elektrycznej). Punkty przyznawane będą za osiągnięcie danej wartości wskaźnika efektywności ekonomicznej wybudowania 1 MW mocy zainstalowanej. Punkty przyznawane są w następujący sposób:</p>	<p>Uwzględniając zróżnicowanie intensywności wsparcia ze względu na wielkość przedsiębiorstwa trudno określić wskaźnik w odniesieniu do wielkości dofinansowania. Bardziej zasadną wydaje się ocena efektywności ekonomicznej rozumiana jako koszt osiągnięcia założonego parametru. Zaproponowano w uwzględnieniu dostępnych technologii oraz aktualnego poziomu kosztów realizacji tego typu inwestycji.</p>	częściowo przyjęta	Uaktualniono kryteria jakościowe, w ocenie NFOŚiGW ustalone kryteria są wystarczające do dokonania oceny zapewniającej efektywność kosztową i energetyczną do wybrania przedsięwzięć do dofinansowania.
169	Re Alloys Sp. z o.o.	<p>Pkt 8.3 - KRYTERIA JAKOŚCIOWE PUNKTOWE</p> <p>Koszty kwalifikowane na 1 MWh pojemności całkowitej magazynu.</p> <p>Ocenie podlega wartość przedstawianych do dofinansowania kosztów kwalifikowanych na 1 MWh pojemności całkowitej magazynu. Punkty przyznawane będą za osiągnięcie danej wartości wskaźnika efektywności ekonomicznej wybudowania 1 MWh pojemności całkowitej magazynu. Punkty przyznawane są w następujący sposób:</p>	<p>Uwzględniając zróżnicowanie intensywności wsparcia ze względu na wielkość przedsiębiorstwa trudno określić wskaźnik w odniesieniu do wielkości dofinansowania. Bardziej zasadną wydaje się ocena efektywności ekonomicznej rozumiana jako koszt osiągnięcia założonego parametru.</p> <p>Zaproponowano w uwzględnieniu dostępnych technologii oraz aktualnego poziomu kosztów realizacji tego typu inwestycji.</p>	częściowo przyjęta	Uaktualniono kryteria jakościowe, w ocenie NFOŚiGW ustalone kryteria są wystarczające do dokonania oceny zapewniającej efektywność kosztową i energetyczną do wybrania przedsięwzięć do dofinansowania.
170	Re Alloys Sp. z o.o.	<p>Pkt 4 - Okres wdrażania</p> <p>Program realizowany będzie w latach 2024 – 2029, przy czym:</p> <p>1) zobowiązania (rozumiane jako podpisywanie umów) podejmowane będą do 31.12.2025 r.;</p> <p>2) środki wydatkowane będą do 31.12.2029 r.</p>	<p>Należy wydłużyć okres realizacji inwestycji z 36 miesięcy do co najmniej do 48 mc.</p> <p>Wydłużenie terminu będzie zgodne z ustawą prawo energetyczne, która przewiduje, iż termin wprowadzenia pierwszej kWh do sieci wytworzonej w instalacji OZE nie może być dłuższy niż 48 mc. Dodatkowo należy wskazać, iż w obecnych realiach w wydawanych warunkach przyłączeniowych operatorzy systemów przesyłowych i dystrybucyjnych sami wskazują odległe terminy, w których możliwe jest wprowadzenie pierwszej kW do sieci, a to w związku z wydłużającymi się terminami wykonania prac związanych z modernizacją sieci leżących po stronie operatorów.</p>	odrzucona	Termin obwarowany okresem na jaki może być uruchomione wsparcie w ramach Funduszu Modernizacyjnego oraz tymczasowych ram pomocy publicznej.

171	Re Alloys Sp. z o.o.	Pkt 6 - Koszty kwalifikowane 1)okres kwalifikowalności kosztów od 09.03.2023 r. r. do 31.12.2029 r., w którym to poniesione koszty mogą być uznane za kwalifikowane;	Jak w pkt. 6	odrzucona	Termin obwarowany okresem na jaki może być uruchomione wsparcie w ramach Funduszu Modernizacyjnego oraz tymczasowych ram pomocy publicznej.
172	Re Alloys Sp. z o.o.	8.2.KRYTERIA JAKOŚCIOWE DOPUSZCZAJĄCE Oświadczenie wnioskodawcy, że ukończenie wspieranej inwestycji (instalacji) i rozpoczęcie jej eksploatacji nastąpi w ciągu 48 miesięcy od dnia przyznania dofinansowania.	Jak w pkt. 6	odrzucona	Termin obwarowany okresem na jaki może być uruchomione wsparcie w ramach Funduszu Modernizacyjnego oraz tymczasowych ram pomocy publicznej.
173	Re Alloys Sp. z o.o.	9. Postanowienia dodatkowe c)W przypadku niespełnienia kryteriów ukończenia i oddania inwestycji do eksploatacji w ciągu 48 miesięcy od dnia udzielenia dofinansowania przewidziany jest następujący poziom kar: •5% kwoty przyznanej pomocy będzie zwracane lub zmniejszane	Jak w pkt. 6	odrzucona	Termin obwarowany okresem na jaki może być uruchomione wsparcie w ramach Funduszu Modernizacyjnego oraz tymczasowych ram pomocy publicznej.
174	Re Alloys Sp. z o.o.	Pkt 7.3 – Warunki dofinansowania 6) dofinansowanie nie będzie udzielane na koszty inwestycji, które zostały sfinansowane z publicznych środków krajowych lub zagranicznych, oraz innych środków budżetu Unii Europejskiej2; przypis dolny 2: Nie dotyczy rynku mocy oraz przypadków dopuszczalnej na mocy przepisów o pomocy publicznej kumulacji oraz przypadków dopuszczalnego łączenia wsparcia	Pkt 7.3 – Warunki dofinansowania 6) dofinansowanie nie będzie udzielane na koszty inwestycji, które zostały sfinansowane z publicznych środków krajowych lub zagranicznych, oraz innych środków budżetu Unii Europejskiej2; przypis dolny 2: Nie dotyczy rynku mocy oraz przypadków dopuszczalnej na mocy przepisów o pomocy publicznej kumulacji oraz przypadków dopuszczalnego łączenia wsparcia finansowego ze źródeł publicznych pod warunkiem zachowania zgodności z przepisami o pomocy publicznej. w szczególności regułami kumulacji oraz zakazu	przyjęta	Podmioty, które wygrały aukcję będą mogły ubiegać się o dofinansowanie NFOŚiGW w intensywności zgodnej z programem (ponieważ zasady rynku mocy przewidują pomniejszenie wynagrodzenia o pomoc inwestycyjną.).

175	Polskie Stowarzyszenie Magazynowania Energii	“Celem programu jest poprawa stabilności pracy Krajowej Sieci Energetycznej (KSE) oraz bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez wsparcie budowy magazynów energii elektrycznej (...) przyłączonych do sieci dystrybucyjnej lub sieci przesyłowej na wszystkich poziomach napięcia.”	<p>1. Ograniczenie programu do magazynów energii (ME) przyłączonych jedynie do sieci dystrybucyjnej (SD) i pominięcie projektów które otrzymały warunki przyłączenia do sieci przesyłowej (SP) skutkować będzie zmarnowaniem potencjału 20 GW projektów, dla których operator systemu przesyłowego określił już parametry i warunki przyłączenia tego typu projektów do sieci przesyłowej. Szacowana moc wydanych warunków do SD to około 4 GW. Brak jest uzasadnienia do ograniczania ram program tylko do tak wąskiego grona projektów. Ponadto program zdaje się dopuszczać do udziału projekty, dla których nie określono warunków przyłączenia które są kluczowym elementem uprawdopodobniającym szansę wykonania projektu. Dopuszczenie do programu projektów ME które jeszcze nie uzyskały WP “kosztem” projektów na zaawansowanym etapie które już takie warunki mają określone przez OSP pomija wysiłek finansowy i organizacyjny włożony w rozwój tego typu projektów promując “projekty zombie” które takich warunków nie otrzymały i dla których brak jest jakichkolwiek przesłanek uzasadniających możliwość realizacji tego typu projektów.</p> <p>2. Ograniczenie programu jedynie do mniejszych projektów które mogłyby być przyłączone do sieci dystrybucyjnej pomija aspekt Sprawiedliwej Transformacji. Znaczna część projektów ME które otrzymały zgodę na przyłączenie do sieci OSP zlokalizowana jest na terenach regionów i gmin górniczych lub w miejscach zwalnianych po wyłączeniach blokach węglowych - a więc w miejscach, gdzie już istnieje infrastruktura energetyczna wysokich napięć i odpowiednie tereny oraz kadra techniczna która mogłaby zostać włączona do realizacji tego typu projektów. Program wykluczający ME przyłączone do sieci PSE ogranicza a nawet wyklucza możliwość przeprowadzenia sprawiedliwej transformacji w rejonie Konina/Pątnowa (gdzie ZEPAK realizuje projekty OZE i magazynów energii), wyklucza więc projekty magazynów energii w rejonie Bełchatowa gdzie PGE rozwija projekty ME w miejsce wyłączanych bloków na węgiel brunatny, wyklucza</p>	przyjęta	uwaga uwzględniona
176	Polskie Stowarzyszenie Magazynowania Energii	2. Wskaźnik osiągnięcia celu - Należy zweryfikować przyjęte wartości i uszczegółowić rodzaje projektów/ wielkości inwestycji, które będą mogły otrzymać dofinansowanie.	Według aktualnych założeń programu, planuje się zabudowę 5000 MWh pojemności magazynów energii, niemniej budżet wynosi 4 mld zł – to oznacza, że projekty musiałyby być realizowane przy średniej cenie 200 \$/kWh – to się wydaje optymistyczne założenie. Realizacja takiego planu będzie wymagała wyższego budżetu.	odrzucona	Budżet zgodny z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi. Intensywność wynika z przepisów pomocy publicznej.
177	Polskie Stowarzyszenie Magazynowania Energii	W zakresie maksymalnej wysokości budżetu przeznaczanego na wsparcie 1 przedsiębiorstwa. warto rozważyć mniejszy procent np. 20% dla mniejszej koncentracji pomocy publicznej	Umożliwienie udziału większej liczbie Beneficjentów.	odrzucona	Intensywność zgodna z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi
178	Polskie Stowarzyszenie Magazynowania Energii	Należy jasno doprecyzować rodzaje i zakres certyfikatów, norm, jakie powinny spełniać urządzenia. Może powinno być to inaczej sformułowane, np.: oświadczenie producenta że jego produkt może być stosowany w podmiotach podlegających NIS2 bo spełnia wymogi dyrektywy.	<p>Obecnie nie ma jeszcze przepisów wykonawczych i metody certyfikacji oraz homologacji magazynów jako całości zgodnie z dyrektywą CER lub NIS2. Przepisy są w trakcie wdrażania od października 2024, a całkowicie mają obowiązywać od 2026r.</p> <p>Ponadto, wskazane certyfikaty dotyczą raczej identyfikacji podmiotów krytycznych a nie urządzeń.</p> <p>Jeżeli „małe przedsiębiorstwo” chce wybudować/ postawić magazyn to nie wiadomo czy zostanie określone jako podmiot krytyczny.</p> <p>Takie nieprecyzyjne wskazanie certyfikatów może bardzo zawęzić beneficjentów</p>	przyjęta	W wyniku konsultacji społecznych zaktualizowano zapisy dotyczące standardów unijnych w zakresie bezpieczeństwa, ochrony ppoż oraz homologacji.

179	Polskie Stowarzyszenie Magazynowania Energii	8.2. Kryteria jakościowe dopuszczające Należy jasno doprecyzować rodzaje i zakres certyfikatów, norm, jakie powinny spełniać urządzenia. Może powinno być to inaczej sformułowane, np.: oświadczenie producenta że jego produkt może być stosowany w podmiotach podlegających NIS2 bo spełnia wymogi dyrektywy. Należy doprecyzować stopień zaawansowanie wejściowego	patrz uzasadnienie pkt. 13 W celu uniknięcia spekulacyjnego charakteru uzyskania dofinansowania/dotacji, w kryteriach oceny powinien być uwzględniony i punktowany status projektów (pozyskane decyzje DŚ, WP, PnB, itp.)	przyjęta	Dokonano aktualizacji przedziałów punktowych w kryteriach jakościowych punktowych z dodatkiem dodatkowego kryterium dot. Gotowość do realizacji inwestycji.
180	Polskie Stowarzyszenie Magazynowania Energii	8.2. Kryteria jakościowe dopuszczające Należy doprecyzować czy to kryterium ma zastosowanie również do przedmiotów inwestycji przenoszonych pomiędzy spółkami w ramach jednej grupy kapitałowej		odrzucona	Ocena indywidualna na etapie wdrażania inwestycji w odniesieniu do konkretnych uregulowań prawnych. Bark uzasadnienia do doprecyzowania programu.
181	Polskie Stowarzyszenie Magazynowania Energii	8.3 Kryteria Jakościowe Punktowe Ustalenie przedziału BESS < 10 MW -> 3,0 MPLN/MW Doprecyzowanie czy to kryterium należy rozumieć tak, że im mniejszą kwotę ktoś wnioskuje na MW tym więcej może uzyskać punktów?	Umożliwienie udziału w programie projektów uwzględniających magazyny przyłączone do sieci przesyłowej lub dystrybucyjnej. Patrz uzasadnienie pkt. 1	częściowo przyjęta	dopracowano program w zakresie przyłączenia do sieci oraz ustalono przedziały punktowe uwzględniające wartości nakładów środków FM.
182	Polskie Stowarzyszenie Magazynowania Energii	8.3 Kryteria Jakościowe Punktowe Ustalenie przedziału BESS < 20 MWh -> 1,5 MPLN/MW Doprecyzowanie czy to kryterium należy rozumieć tak, że im mniejszą kwotę ktoś wnioskuje na MWh tym więcej może uzyskać punktów?	j.w.	częściowo przyjęta	dopracowano program w zakresie przyłączenia do sieci oraz ustalono przedziały punktowe uwzględniające wartości nakładów środków FM.
183	Polskie Stowarzyszenie Magazynowania Energii	8.3 Kryteria Jakościowe Punktowe Efekt środowiskowy nie powinien promować jedynie dużych jednostek ESS. Metodologia obliczeń tzw. efektu środowiskowego powinna uwzględniać wielkość instalacji ESS (np. poprzez dodanie współczynników, wartości względne). Należy dostosować metodologię obliczeń do magazynów stand-alone oraz collocated.	Efekt środowiskowy nie powinien promować jedynie dużych jednostek ESS. Metodologia obliczeń tzw. efektu środowiskowego powinna uwzględniać wielkość instalacji ESS (np. poprzez dodanie współczynników, wartości względne). W odniesieniu do ładowania i rozładowywania do pełna: ładowanie i rozładowywanie zależy od warunków technicznych danej jednostki ESS. Zapis o warunkach technicznych powinien być uwzględniony w projekcie programu oraz w metodologii obliczeń. w odniesieniu do czasu pracy magazynu – dotyczy magazynów collocated: W metodologii obliczeń zakłada się, że czas pracy magazynu wynosi 90% w skali roku (około 328,5 dni). W przypadku gdy OSD/OSP odłączy/ograniczy pracę na przyłączy, w którym jest wpięta instalacja PV+BESS może się okazać, że ten warunek będzie niespełniony (na co Wnioskodawca nie ma wpływu). Należy dostosować metodologie obliczeń do magazynów stand-alone oraz	częściowo przyjęta	dopracowano przedziały punktowe dla emisji CO2. Założenia modelowe w programie opisują schemat działania magazynów energii elektrycznej, jeśli założenia są inne należy przedstawić wykorzystaną metodykę dla danej technologii i uwarunkowań funkcjonowania przez wnioskodawcę.
184	Polskie Stowarzyszenie Magazynowania Energii	8.3 Kryteria Jakościowe Punktowe Uwzględnienie w kryteriach jakościowych punktowych kryterium premiującego zastosowanie urządzeń dostarczanych przez europejskich producentów	Wydaje się ekonomicznie uzasadnione nagradzanie dodatkowymi punktami w procesie przyznawania dotacji, takie projekty inwestycyjne MEE wykorzystujące producentów z Polski i to nie tylko w zakresie MEE (np. LG, Impact, Naatu, ZPUE), ale także stacji trafo (np. ZPUE, ELQ) i oprogramowania EMS (np. Transition Technology, Aparator). W ten sposób wspiera się rozwój lokalnej produkcji, zapewniając dalszy rozwój kraju. Każdy inwestor powinien mieć prawo wolnego wyboru, także wyobrażam sobie taki mechanizm, który przyznaje mniejszą dotację projektom z wykorzystaniem rozwiązań spoza EU/USA – zw, że w cenie MEE z Chin znajduję się już dotacją rządu Chińskiego. Jednocześnie, takie podejście wpisywałoby się niewątpliwie w podpisaną m.in. przez Komisję Europejską i Polski Rząd Europejską Kartę Solarną: European Solar Charter (europa.eu) Celem tej deklaracji jest rozwój europejskich gałęzi gospodarki związanych z energetyką	odrzucona	Uaktualniono kryteria jakościowe, w ocenie NFOŚiGW ustalone kryteria są wystarczające do dokonania oceny zapewniającą efektywność kosztową i energetyczną do wybrania przedsięwzięć do dofinansowania.

185	Polskie Stowarzyszenie Magazynowania Energii	8.4. Kryteria Jakościowe Dopuszczające Uwzględnienie wymogu potwierdzenie posiadania środków na pokrycie nakładów inwestycyjnych. Należy określić kategorie czynników niezależnych od beneficjenta, których nie można było ich racjonalnie przewidzieć.	Aby uniknąć spekulacyjnego charakteru uzyskania dofinansowania/dotacji, w ocenie finansowej powinny być uwzględnione gwarancje bankowe. Wnioskodawca powinien dostarczyć gwarancji bankowej w celu potwierdzenia możliwości pokrycia pozostałej części nakładów inwestycyjnych. Jeżeli dopuszczone zostaną projekty dla których warunki przyłączenia będą wydane po złożeniu wniosku to może zdarzyć się sytuacja gdzie OSD lub OSP w warunkach WP nie poda harmonogramu lub w harmonogramie są przewidziane inne (dłuższe) terminy. W tej sytuacji, Wnioskodawca nie powinien ponosić odpowiedzialności (kar) związanych z	odrzucona	Na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie wnioskodawcy powinni przedłożyć warunki przyłączenia instalacji do sieci.
186	Polskie Stowarzyszenie Magazynowania Energii	Należy określić kategorie czynników niezależnych od beneficjenta, których nie można było ich racjonalnie przewidzieć.	Jeżeli dopuszczone zostaną projekty dla których warunki przyłączenia będą wydane po złożeniu wniosku to może zdarzyć się sytuacja gdzie OSD lub OSP w warunkach WP nie poda harmonogramu lub w harmonogramie są przewidziane inne (dłuższe) terminy. W tej sytuacji, Wnioskodawca nie powinien ponosić odpowiedzialności (kar) związanych z okresem oddania inwestycji do eksploatacji.	odrzucona	Na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie wnioskodawcy powinni przedłożyć warunki przyłączenia instalacji do sieci.
187	Polskie Stowarzyszenie Magazynowania Energii	9. Postanowienia dodatkowe ppkt d) "Dostarczenie przez Beneficjenta warunków przyłączeniowych do sieci będzie wymagane przed pierwszą wypłatą dofinansowania. "Wniosek do programu można złożyć jedynie w odniesieniu do projektów dla których określono warunki przyłączenia do sieci dystrybucyjnej lub sieci przesyłowej"	Obecnie – z uwagi na brak wystarczających kadr po stronie operatorów systemów elektroenergetycznych, jak również z uwagi na przestarzałą „ręczną” procedurę rozpatrywania wniosków o warunki przyłączenia – okres od złożenia wniosku o warunki przyłączenia do jego rozstrzygnięcia może wynosić 12 miesięcy lub dłużej. Samo sprawdzanie kompletności wniosku zajmuje często 7 miesięcy. Następnie inwestor uzgadnia harmonogram realizacji inwestycji i treść umowy przyłączeniowej, co w zależności od operatora może trwać kolejne 24 miesiące. Na koniec określany jest moment przyłączenia który może wynosić kolejne 3-5 lat lub dłużej. Wszystko to sprawia, że dopuszczenie do udziału w programie "projektów zombie" a więc projektów które nie mają warunków przyłączenia w momencie składania wniosku do Programu, a więc są na bardzo wczesnym etapie (lub zerowym) rozwoju projektu rodzi znaczące (graniczące z pewnością) ryzyko tego, że projekt nie zostanie zrealizowany w ciągu 36 miesięcy. Cele programu nie zostaną więc osiągnięte. Już dziś wydane warunki przyłączenia dla projektów ME które mają być przyłączone do sieci PSE lub OSD to około 24 GW. Z uwagi na ramy czasowe programu projekt powinien być ograniczony jedynie do projektów które	przyjęta	Na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie wnioskodawcy powinni przedłożyć warunki przyłączenia instalacji do sieci.
188	Polskie Stowarzyszenie Magazynowania Energii	1.W zapisach programu powinno być jasno zdefiniowane jakie technologie ESS mogą otrzymać wsparcie. Dotychczasowa dokumentacja sugeruje, że technologia bateryjna jest aprobowana, jednak nigdzie nie jest doprecyzowane czy inne technologie są wykluczone z programu. 2.W konkursie powinno zostać doprecyzowanie do kogo jest skierowany konkurs. Czy zarówno magazyny energii stand-alone jak i collocated są dopuszczone	Finasowanie magazynów energii powinno odzwierciedlać definicję Ministerstwa Klimatu i Środowiska, nie powinno dyskwalifikować innych form magazynowania cyt. Magazyny energii rozróżniamy ze względu na ich wielkość (przydomowe i przemysłowe) oraz wykorzystywane technologie, wśród których główne to: baterie elektrochemiczne, elektrownie szczytowo-pompowe, super kondensatory, ogniwa paliwowe, nadprzewodnikowe zasobniki energii, kinetyczne i pneumatyczne zasobniki energii, zasobniki skroplonego powietrza, zasobniki wykorzystujące pompy ciepła oraz magazyny wodoru. Lub finansowanie według technologii wynikające z jej formy magazynowania: metody bezpośrednie (magazynujące energię elektryczną) i pośrednie (wykorzystujące zmianę formy energii z elektrycznej na innego typu, np. chemiczną lub potencjalną). Podstawowe parametry uwzględniane przy porównywaniu technologii magazynowania energii, to gęstość mocy, gęstość energii, jednostkowy koszt w przeliczeniu na pojemność magazynu, żywotność instalacji czy stopień neutralności dla środowiska. W programie można przyjąć lub zrozumieć autora projektu, że finansowane będą wyłącznie magazyny w formie baterii elektrochemicznych. Wyciągnąć można wniosek o braku konkurencyjności innych technologii, które są już dzisiaj stosowane jako bardziej wydajne, konkurencyjne cenowo i proekologiczne. Należało by tu uwzględnić	odrzucona	Intensywność oraz zakres zgodne z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi. Na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie wnioskodawcy powinni przedłożyć warunki przyłączenia instalacji do sieci.

189	Polskie Stowarzyszenie Magazynowania Energii	Uwzględnienie w zapisach dokumentu „Wytyczne w zakresie kosztów kwalifikowanych finansowanych ze środków NFOŚiGW” koszt doprowadzenia zasilania od miejsca przyłączenia do miejsca posadowienie MEE.	W przeprowadzonych rozmów z inwestorami, że jedną silnych blokad inwestycyjny poza kosztem MEE, jest właśnie koszt doprowadzenia zasilania.	odrzucona	Ocena kwalifikowalności wydatków następuje na etapie oceny wniosku o dofinansowanie w oparciu o uzasadnienia przedstawione przez wnioskodawcę.
190	Polskie Stowarzyszenie Magazynowania Energii	Należy jasno określić zasady oraz możliwość udziału w programie projektów, które jednocześnie są uwzględnione w już wygranych oraz ewentualnie w przyszłych aukcjach Rynku Mocy.	W celu uniknięcia niespełnienia efektu zachęty, należy określić i wyjaśnić, który moment realizacji inwestycji oraz jaki zakres będzie powodował brak spełniania efektu zachęty.	przyjęta	Podmioty, które wygrały aukcję będą mogły ubiegać się o dofinansowanie NFOŚiGW w intensywności zgodnej z programem (ponieważ zasady rynku mocy
191	Polskie Stowarzyszenie Magazynowania Energii	Zasadne jest zapewnienie w zapisach programu, że na etapie prac nad dalszymi dokumentami z kręgu beneficjentów określonych w programie priorytetowym oraz ogłoszeniu nie będą wykluczani przedsiębiorcy planujący budowę magazynów energii podłączonych do wewnętrznych instalacji odbiorczych energii elektrycznej wykorzystujący magazynowaną energię w ramach własnej działalności gospodarczej (najczęściej produkcyjnej).	Zgodnie z ideą energetyki zrównoważonej szczególnie istotne jest rozproszenie źródeł wytwórczych oraz magazynów energii poprzez ich fizyczne umiejscowienie w wielu lokalizacjach oraz ich lokalność rozumiana jako bliskość źródeł wytwórczych i odbiorców energii, pozwalająca na bardziej efektywne wykorzystanie energii i jej bilansowanie. Energetyka rozproszona a w szczególności magazyny energii lokalnie przechowujące nadwyżki energii w szczególności w pikach produkcji energii z OZE ma kluczowe znaczenie dla stabilności pracy sieci energetycznej.	odrzucona	Zgodnie z celem programu priorytetowego, tj. „Celem programu jest poprawa stabilności pracy Krajowej Sieci Energetycznej (KSE) oraz bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez wsparcie budowy magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 2 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 4 MWh, przyłączonych do sieci dystrybucyjnej i
192	JSW Nowe Projekty S.A./EPP Sp. z o.o.	Celem programu jest poprawa stabilności pracy KSE oraz bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez wsparcie budowy magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 100 kW oraz pojemności odpowiadającej min 2,5 krotności mocy zainstalowanej, przyłączonych do sieci dystrybucyjnej na wszystkich poziomach napięcia.	Ograniczenie pomocy publicznej do magazynów o mocy większej niż 2 MW znacząco ograniczy ilość powstałych instalacji jedynie do największych odbiorców. Większość problemów na sieci dystrybucyjnej spowodowana jest przepływami pomiędzy niskim a średnim napięciem. Wskazane jest więc wsparcie dla jak największego grona użytkowników magazynów energii na niskim napięciu. Zakłady energochłonne jak piekarnie, zakłady obróbki metali, chłodnie itp. w większości posiadają przyłącza o mocy do 1 MW. Zakłady te także wykorzystują odnawialne źródła energii dlatego też kluczowe jest dla nich przesunięcie generacji energii elektrycznej na inne godziny pracy przedsiębiorstwa a jest to możliwe jedynie poprzez zastosowanie magazynu energii elektrycznej. Daje to także wymierne wyniki finansowe.	odrzucona	Intensywność oraz zakres zgodne z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi
193	JSW Nowe Projekty S.A./EPP Sp. z o.o.	Planowana wartość wskaźnika osiągnięcia celu wynosi co najmniej: 1)Min 100 kW mocy 2)Min 35 % ilości produkowanej energii elektrycznej w godzinach szczytowych	Celem programu jest poprawa bezpieczeństwa sieci energetycznej poprzez zastosowanie magazynów energii elektrycznej. Mówimy więc o ograniczeniu mocy istniejących źródeł OZE (w szczególności instalacji fotowoltaicznych) w stosunku do których niezbędne jest nie ich wyłączenie a przesunięcie ich generacji na godziny wieczorne gdzie występuje znaczący brak energii elektrycznej w systemie. Promowanie jedynie rozwiązań które będą ściągały energię elektryczną z sieci w godzinach szczytowych a sprzedawały do sieci w godzinach wieczornych spowoduje jedynie jeszcze większe wzrosty cen energii elektrycznej na TGE który spowodowany jest spekulacją cen energii. Powinno się promować rozwiązania które będą bezpośrednio połączone ze źródłami OZE i to ta energia powinna być zmagazynowana a powstały system zarządzania magazynami energii z natury stanie się konkurencją dla systemu DSR gdyż celem powinno być przesunięcie	odrzucona	Intensywność oraz zakres zgodne z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi
194	JSW Nowe Projekty S.A./EPP Sp. z o.o.	Budowa magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 2 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 4 MWh, mających unijny certyfikat bezpieczeństwa CER i ppoż. oraz homologację (np. kontenery bateryjne, inwertery, transformatory, montaż modułów bateryjnych, systemy wspomagające jak np. detekcji i ppoż., klimatyzacji, przekształtniki DC/DC lub DC/AC, zabezpieczenia aktywne i nieaktywne) wraz z testami i odbiorami magazynów: zmiana na Magazyny powinny spełniać	Zgodności z zapisami dyrektywy NIS2 oraz unijnych certyfikatów IEC 62619, IEC 62485, IEC 61000-6-2, certyfikatu EC, a także odbiory NC RfG są kluczowe, ponieważ zapewniają one bezpieczeństwo, zgodność z przepisami UE, ochronę przed zagrożeniami cybernetycznymi i zakłóceniami elektromagnetycznymi, a także zwiększają zaufanie klientów i partnerów.	częściowo przyjęta	W wyniku konsultacji społecznych zaktualizowano zapisy dotyczące standardów unijnych w zakresie bezpieczeństwa, ochrony ppoż oraz homologacji.

195	Solartech sp. z o. o.	<p>3. Budżet</p> <p>Budżet na realizację celu programu wynosi do 4 000 000 tys. zł, w tym:</p> <p>1. dla bezzwrotnych form dofinansowania — do 3 600 001,6 tys. zł, przy czym:</p> <p>a) 25 % sumy bezzwrotnych form dofinansowania przeznaczone jest dla przedsięwzięć zakładających budowę magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 2 MW ale nie większej, niż 5 MW;</p> <p>b) 25 % sumy bezzwrotnych form dofinansowania przeznaczone jest dla przedsięwzięć zakładających budowę magazynów energii elektrycznej o mocy większej niż 5 MW ale nie większej, niż 20 MW;</p>	<p>Brak wprowadzenia podziału puli bezzwrotnych form dofinansowania na koszyki przy obecnych kryteriach jakościowych punktowych powoduje, że magazyny kilku megawatowe (małe) nie mają szansy otrzymać dofinansowania w porównaniu do wielkoskalowych magazynów, ze względu na efekt skali. W przypadku magazynów wielkoskalowych, cena za 1 MW lub 1 MWh będzie znacząco niższa niż w przypadku magazynu małego. Warto mieć na uwadze, że prawdopodobieństwo wykonania inwestycji małego magazynu jest wyższe, niż wielkoskalowego przedsięwzięcia (nakłady inwestycyjne, dostępność elementów składowych, doświadczenie wykonawców), co przekłada się na wyższe prawdopodobieństwo realizacji zakładanego celu programu. Należy mieć również na uwadze, że czas realizacji mniejszych magazynów może być krótszy niż wielkoskalowych, biorąc pod uwagę dostępność elementów składowych. Należy mieć również na uwadze, że przy obecnych kryteriach jakościowych punktowych, <u>premiowane są magazyny wielkoskalowe, a co za tym idzie duże przedsiębiorstwa, które</u></p>	częściowo przyjęta	Budżet programu doprecyzowano na poziomie ustaleń KE i międzyresortowych
196	Solartech sp. z o. o.	<p>7.1 Rodzaje inwestycji</p> <p>1) Budowa magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 2 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 4 MWh, w tym magazynów energii elektrycznej będących elementem hybrydowych instalacji odnawialnego źródła energii, mających unijny certyfikat bezpieczeństwa CER i ppoż. oraz homologację (np. kontenery bateryjne, inwertery, transformatory, montaż modułów bateryjnych, systemy wspomagające jak np. detekcji i ppoż., klimatyzacji, przekształtniki DC/DC lub DC/AC, zabezpieczenia aktywne i nieaktywne) wraz z testami i odbiorami magazynów;</p> <p>2) Budowa przyłącza do sieci i infrastruktury towarzyszącej;</p>	<p>Ujęcie w programie hybrydowych instalacji odnawialnego źródła energii pozwoli na rozwój nie tylko magazynów energii, ale również ogólnie OZE. Stosowanie tego typu instalacji zwiększa stabilność produkcji energii elektrycznej oraz pozwala na maksymalizację zdolności wytwórczych.</p>	odrzucona	Zakres zgodny z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi
197	Solartech sp. z o. o.	<p>8.3. Uwzględnienie w efekcie ekologicznym dodatkowej „nadwyżki” energii elektrycznej z OZE pochodzącej z hybrydowej instalacji odnawialnego źródła energii (np. z PV lub turbiny wiatrowej)</p>	<p>Dodatkowa produkcja odnawialnej energii elektrycznej z hybrydowych instalacji odnawialnego źródła energii zwiększy stopień redukcji emisji CO2 przez aktywo, a tym samym zwiększy efekt ekologiczny przedsięwzięcia.</p>	odrzucona	Zakres zgodny z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi

198	Konfederacja Lewiatan	“Celem programu jest poprawa stabilności pracy Krajowej Sieci Energetycznej (KSE) oraz bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez wsparcie budowy magazynów energii elektrycznej (...) przyłączonych do sieci dystrybucyjnej lub sieci przesyłowej na wszystkich poziomach napięcia.”	1. Ograniczenie programu do magazynów energii (ME) przyłączonych jedynie do sieci dystrybucyjnej (SD) i pominięcie projektów, które otrzymały warunki przyłączenia do sieci przesyłowej (SP) jest niezasadne. Będzie to skutkowało niewykorzystaniem potencjału ok. 20 GW w projektach, dla których operator systemu przesyłowego określił już parametry i warunki przyłączenia do sieci przesyłowej. Dla porównania, szacowana moc wydanych warunków do SD to około 4 GW. Ponadto program zdaje się dopuszczać do udziału projekty, dla których nie określono warunków przyłączenia (WP) do sieci, które są kluczowym elementem uprawdopodobniającym szansę wykonania projektu. Dopuszczenie do programu projektów ME, które jeszcze nie uzyskały WP “kosztem” projektów na zaawansowanym etapie, które już takie warunki mają określone przez OSP pomija wysiłek finansowy i organizacyjny włożony w rozwój tego typu projektów promując projekty „widma”, które takich warunków nie otrzymały i dla których brak jest jakichkolwiek przesłanek uzasadniających możliwość realizacji tego typu projektów. 2. Ograniczenie programu jedynie do mniejszych projektów, które mogłyby być przyłączone do sieci dystrybucyjnej pomija aspekt sprawiedliwej transformacji. Znaczna część projektów ME, które otrzymały zgodę na przyłączenie do sieci OSP zlokalizowana jest na terenach regionów i gmin górniczych lub w miejscach zwalnianych po wyłączanych blokach węglowych - a więc w miejscach, gdzie już istnieje infrastruktura energetyczna wysokich napięć i odpowiednie tereny oraz kadra techniczna, która mogłaby zostać włączona do realizacji tego typu projektów. Program wykluczający ME przyłączone do sieci przesyłowej ogranicza, a nawet wyklucza możliwość przeprowadzenia sprawiedliwej transformacji w rejonie Konina/Pątnowa (gdzie ZE PAK realizuje projekty OZE i	przyjęta	uwaga uwzględniona
199	Konfederacja Lewiatan	Uwaga ogólna	Cable pooling (przyłączenie magazynu do istniejącej instalacji OZE) powinno być objęte programem na takich samych zasadach, jak budowa magazynów z nowymi miejscami przyłączenia. Wymaga to doprecyzowania w celu uniknięcia wątpliwości.	odrzucona	Na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie wnioskodawcy powinni przedłożyć warunki przyłączenia instalacji do sieci.
200	Konfederacja Lewiatan	Status projektów jest jednym z kryteriów oceny.	W celu uniknięcia spekulacyjnego charakteru uzyskania dofinansowania/dotacji, w kryteriach oceny powinien być uwzględniony i punktowany status projektów (pozyskane WP)	częściowo przyjęta	Dodano w programie priorytetowym kryterium gotowości do realizacji inwestycji w zakresie administracyjnym i technicznym
201	Konfederacja Lewiatan	“Wniosek do programu można złożyć jedynie w odniesieniu do projektów dla których określono warunki przyłączenia do sieci	W celu uniknięcia spekulacyjnego charakteru uzyskania dofinansowania/dotacji, w kryteriach oceny powinien być uwzględniony i punktowany status projektów (pozyskane WP)	częściowo przyjęta	Dodano w programie priorytetowym kryterium gotowości do realizacji inwestycji w zakresie administracyjnym i technicznym
202	Konfederacja Lewiatan	Definicja technologii magazynowania energii	W projekcie programu powinno być jasno zdefiniowane jakie technologie ESS mogą otrzymać wsparcie. Dotychczasowa dokumentacja sugeruje, że technologia bateryjna jest aprobowana, jednak nigdzie nie jest doprecyzowane czy inne technologie są wykluczone z programu.	odrzucona	program wskazuje, że celem jest budowa magazynów energii elektrycznej. Na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie wnioskodawcy powinni przedłożyć warunki

203	Konfederacja Lewiatan	4. Okres wdrażania Program realizowany będzie w latach 2024 – 2030, przy czym: 1) zobowiązania (rozumiane jako podpisywanie umów) podejmowane będą do 31.12.2025 r.; 2) środki wydatkowane będą do 31.12.2030 r.	Program Fundusz Modernizacyjny jest wdrażany w latach 2021 – 2030. Wątpliwości budzi termin zakończenia realizacji programu – 31.12.2028. Ze względu na długi proces inwestycyjny związany z budową magazynów energii proponujemy wydłużenie okresu wdrażania programu do roku 2030, tak jak jest to w innych Programach Priorytetowych realizowanych w ramach Funduszu Modernizacyjnego. Pozwoli to potencjalnym wnioskodawcom zaplanować inwestycje, a następnie zrealizować i rozliczyć projekt z Instytucją Zarządzającą Funduszem Modernizacyjnym. Termin 31.12.2028 może spowodować sytuację, że wnioskodawcy będą zmuszeni do podjęcia decyzji o realizacji inwestycji bez informacji o ewentualnym dofinansowaniu. Należy podkreślić, że dla wielu potencjalnych beneficjentów, to od dostania dofinansowania zależy, w dużym stopniu, decyzja o realizacji projektów.	odrzucona	Termin obwarowany okresem na jaki może być uruchomione wsparcie w ramach Funduszu Modernizacyjnego oraz tymczasowych ram pomocy publicznej.
204	Konfederacja Lewiatan	Nakład z dofinansowania z FM na 1 MW mocy zainstalowanej	Propozycje: BESS < 10 MW -> 3,0 MPLN/MW BESS > 100 MW -> 5,0 MPLN/MW	częściowo przyjęta	Uaktualniono kryteria jakościowe, w ocenie NFOŚiGW ustalone kryteria są wystarczające do dokonania oceny zapewniającej efektywność kosztową i
205	Konfederacja Lewiatan	Nakład ze środków dotacji FM na 1 MWh pojemności całkowitej magazynu	Propozycje: BESS < 20 MWh -> 1,5 MPLN/MW BESS > 200 MWh -> 2,0 MPLN/MWh	częściowo przyjęta	Uaktualniono kryteria jakościowe, w ocenie NFOŚiGW ustalone kryteria są wystarczające do dokonania oceny zapewniającej efektywność kosztową i energetyczną do wybrania przedsięwzięć
206	Konfederacja Lewiatan	Efekt środowiskowy i uniknięcie emisji CO2	Efekt środowiskowy nie powinien promować jedynie dużych jednostek ESS. Metodologia obliczeń tzw. efektu środowiskowego powinna uwzględniać wielkość instalacji ESS (np. poprzez dodanie współczynników, wartości względnych)	odrzucona	Efekt środowiskowy określony jest w stosunku do inwestycji wpisujących się w program. Technologie mogą być różne, w związku z tym nie ma uzasadnienia do wprowadzenia dodatkowych wskaźników
207	Konfederacja Lewiatan	Ładowanie i rozładowywanie do pełna	Ładowanie i rozładowywanie zależy od warunków technicznych danej jednostki ESS.	odrzucona	założenia modelowe w programie opisują schemat działania magazynów energii elektrycznej, jeśli założenia są inne należy przedstawić wykorzystaną metodykę dla danej technologii i uwarunkowań funkcjonowania przez wnioskodawcę
208	Konfederacja Lewiatan	Czas pracy magazynu – dotyczy magazynów collocated	W metodologii obliczeń zakłada się, że czas pracy magazynu wynosi 90% w skali roku (około 328,5 dni). W przypadku gdy OSD/OSP odłączy/ograniczy pracę na przyłączy, w którym jest wpięta instalacja PV+BESS może się okazać, że ten warunek będzie niespełniony (na co Wnioskodawca nie ma wpływu) Należy zróżnicować metodykę obliczeń dla magazynów typu stand alone i collocated	odrzucona	założenia modelowe w programie opisują schemat działania magazynów energii elektrycznej, jeśli założenia są inne należy przedstawić wykorzystaną metodykę dla danej technologii i uwarunkowań
209	Konfederacja Lewiatan	8.4 Ocena finansowa 2. Analiza prognozowanej sytuacji finansowej Wnioskodawcy – w tym analiza wykonalności Wnioskodawca powinien dostarczyć gwarancji bankowej w celu potwierdzenia możliwości pokrycia pozostałej części nakładów inwestycyjnych	Aby uniknąć spekulacyjnego charakteru uzyskania dofinansowania/dotacji, w ocenie finansowej powinny być uwzględnione gwarancje bankowe	odrzucona	Zgodne z metodyką NFOŚiGW, brak możliwości zmiany
210	Konfederacja Lewiatan	Postanowienia dodatkowe - W przypadku niespełnienia kryteriów ukończenia i oddania inwestycji do eksploatacji w ciągu 36 miesięcy od dnia udzielenia dofinansowania przewidziany jest następujący poziom kar: • 5% kwoty przyznanej pomocy będzie zwracane lub zmniejszane miesięcznie po upływie pierwszych trzech miesięcy	Pod warunkiem, że harmonogram to przewiduje – jeżeli OSD lub OSP w warunkach WP nie podał harmonogramu lub jeśli w harmonogramie są przewidziane inne (dłuższe) terminy, Wnioskodawca nie powinien ponosić odpowiedzialności (kar) związanych z okresem oddania inwestycji do eksploatacji.	odrzucona	w programie doprecyzowano warunki naliczania kar w zależności od warunków udzielonej pomocy publicznej.

211	Konfederacja Lewiatan	<p>Pytania ogólne o treść projektu/prośby o doprecyzowanie obecnych zapisów: Proponowany projekt zawiera szereg definicji i kwestii wymagających wyjaśnienia i/lub doprecyzowania. Poniżej przesyłamy najważniejsze pytania i wątpliwości:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Jakie usługi, które magazyn energii może świadczyć w ramach KSE, będą kwalifikowalne w ramach programu? •Czy magazyny energii objęte wsparciem będą mogły również odbierać energię ze źródeł konwencjonalnych? •W jaki sposób powinna zostać przekierowana energia z tzw. nadwyżek? •Jakie funkcjonalności powinien posiadać magazyn energii, aby został objęty wsparciem? •Czy przekroczenie 36 miesięcy realizacji projektu oznacza jednocześnie, że beneficjent może przekroczyć datę końcową realizacji programu, tj. 31.12.2028 r.? 		odrzucona	Brak uwag do programu. Odpowiedzi na pytania będą udzielane po ogłoszeniu naboru, a nie na etapie konsultacji społecznych. Planowane są spotkania informacyjne po finalnym ugodzeniu programu.
212	Polskie Stowarzyszenie Energetyki Słonecznej	<p>Punkt 3 strona 1 - Budżet na realizację celu programu wynosi do 4 000 000 tys. zł, w tym: dla bezzwrotnych form dofinansowania — do 3 600 001,6 tys. zł; dla zwrotnych form dofinansowania — do 399 998,4 tys. zł; Zasady alokacji do obu form dofinansowania: [.....]</p>	<p>W projekcie brakuje informacji o dokładnych zasadach podziału środków między dwie formy (bezzwrotną i zwrotną) dofinansowania, przez co na tym etapie jest niemożliwym odniesienie się do kwestii budżetu i sposobu podziału środków. Na tym etapie konsultacji społecznych nasuwają się następujące wątpliwości, które warto by zostały precyzyjnie zdefiniowane na etapie tworzenia ostatecznej dokumentacji dotyczącej naboru:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 - czy będą dwie osobne listy konkursowe - na formy bezzwrotne oraz zwrotne? 2 - czy każdy projekt będzie mógł ubiegać się tylko o jedną formę finansowania, czy będzie mógł równolegle ubiegać się o obie ? 3 – budżet dla zwrotnych form dofinansowania jest znacząco niższy od tego dla form bezzwrotnych. Czy określona kwota budżetu odpowiada wielkości wypłaty zwrotnej pomocy (pożyczki) czy tylko części „preferencyjnej” odsetek ? 	częściowo przyjęta	Budżet programu doprecyzowano na poziomie ustaleń KE i międzyresortowych
213	Polskie Stowarzyszenie Energetyki Słonecznej	<p>Punkt 7.2. strona 2 Dla inwestycji realizowanych w formule „project finance” obowiązuje wymóg udziału środków własnych Wnioskodawcy (z zastrzeżeniem, że środki własne nie obejmują: kredytów bankowych, emisji obligacji, ~~pożyczek właścicielskich~~, pożyczek udzielonych przez inne podmioty itp.) w wysokości co najmniej 15% kosztów kwalifikowanych inwestycji, wniesionego w postaci udziału kapitału zakładowego lub zapasowego pokrytego wkładem pieniężnym przed wypłatą pierwszej transzy środków i/lub pożyczek właścicielskich podporządkowanych spłacie pożyczki.</p>	<p>Wymóg udziału środków własnych powinien umożliwiać bardziej elastyczne podejście do kształtowania struktury kapitałowej przedsięwzięcia, być bardziej zbliżonym do warunków, które stosuje się w finansowaniu typu project finance. Projekty magazynowe z uwagi na konieczność dywersyfikacji ryzyka są prowadzone w specjalnie dedykowanych do tego spółkach (SPV). Spółki te powoływane są na realizację konkretnego projektu/projektów, a główną formą ich finansowania jest wniesiony kapitał i właśnie pożyczki właścicielskie, które w przypadku finansowania takich projektów / dofinansowania są podporządkowane pod wierzytelności z tytułu finansowania. W związku z tym z punktu widzenia dającego finansowanie/dofinansowanie spłata takich pożyczek nie może nastąpić przed wywiązaniem się z zobowiązań wynikających z pożyczki głównej/dofinansowania. Pozwala też to zarządzać elastycznie projektami, dywersyfikuje ryzyko, a jednocześnie zabezpiecza realnie dających finansowanie. Wymóg dokonywania pełnego dokapitalizowania jest nierynkowy i odbiega od standardów prowadzenia podobnych inwestycji. Ponadto brakuje precyzyjnego wskazania terminu wniesienia środków własnych. Jeśli taki termin miałby być na przykład powiązany z podpisaniem umowy o dofinansowanie to stanowiłoby to bardzo duże ograniczenie z punktu widzenia</p>	odrzucona	Zgodnie z definicją „project finance” i metodyką NFOŚiGW - nie podlega zmianie i stosowana jest dla wszystkich Wnioskodawców.

214	Polskie Stowarzyszenie Energetyki Słonecznej	Punkt 7.5 strona 3 Budowa magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 2 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 4 MWh, mających unijny certyfikat bezpieczeństwa CER tj. [...] i ppoż. tj. [...] oraz homologację tj. [...] (np. kontenery bateryjne, inwertery, transformatory, montaż modułów bateryjnych, systemy wspomagające jak np. detekcji i ppoż., klimatyzacji, przekształtniki DC/DC lub DC/AC, zabezpieczenia aktywne i nieaktywne) wraz z testami i odbiorami magazynów. Budowa obejmuje zarówno magazyny przyłączone bezpośrednio do sieci elektroenergetycznej, jak i magazyny będące częścią instalacji	Sformułowanie punktu zawierającego rodzaj kwalifikowanych przedsięwzięć nasuwa pewne wątpliwości interpretacyjne, które warto byłoby rozstrzygnąć w dokumentacji dotyczącej konkursu: 1.Czy kwalifikowane są tylko magazyny przyłączone bezpośrednio do sieci elektroenergetycznej (tzw. stand alone), czy również magazyny, które przyłączone byłyby pośrednio do sieci elektroenergetycznej poprzez dołożenie ich do już istniejącego lub nowobudowanego źródła OZE? 2.Określono konieczność posiadania unijnego certyfikatu CER – czy chodzi o spełnienie dyrektywy CER? 3.Określono konieczność posiadania unijnego certyfikatu ppoż – brak informacji o rodzaju	częściowo przyjęta	W wyniku konsultacji społecznych zaktualizowano zapisy dotyczące standardów unijnych w zakresie bezpieczeństwa, ochrony ppoż oraz homologacji.
215	Polskie Stowarzyszenie Energetyki Słonecznej	8.2. Kryteria jakościowe dopuszczające – strona 4 Oświadczenie wnioskodawcy, że ukończenie wspieranej inwestycji (instalacji) i rozpoczęcie jej eksploatacji nastąpi w ciągu 60 miesięcy od dnia przyznania dofinansowania.	Okres realizacji projektów magazynów energii tym bardziej wielkoskalowych wymaga dłuższego okresu przygotowania i realizacji inwestycji. Dla porównania okresy realizacji inwestycji w rynku mocy wynosi 60 miesięcy od daty przeprowadzenia aukcji	odrzucona	Termin obwarowany okresem na jaki może być uruchomione wsparcie w ramach Funduszu Modernizacyjnego oraz tymczasowych ram pomocy publicznej.
216	Polskie Stowarzyszenie Energetyki Słonecznej	8.2. Kryteria jakościowe dopuszczające – strona 5 Przygotowanie instytucjonalne do wdrożenia przyjętego rozwiązania (możliwość wdrożenia inwestycji oraz utrzymania jej trwałości instytucjonalnej, w tym przejrzysta struktura własnościowa, forma prawna, czytelne relacje kontraktowe,	Sformułowane w proponowanej formie kryterium jakościowe dopuszczające pozostawia bardzo dużą dozę subiektywności w ocenie, czy na przykład struktura własnościowa lub relacje kontraktowe można ocenić jako przejrzyste/nieprzejrzyste. Na etapie tworzenia dokumentacji konkursowej w naszej ocenie należałoby doprecyzować sposób oceny ww. kryteriów.	odrzucona	rekomendujemy zapoznanie się z wzorami UoD, gdzie znajdują się zapisy dotyczące przygotowanie instytucjonalnego do wdrożenia przyjętego rozwiązania.
217	Polskie Stowarzyszenie Energetyki Słonecznej	8.3. Kryteria jakościowe punktowe •Nakład z dofinansowania z FM na 1 MW mocy zainstalowanej •Nakład ze środków dotacji FM na 1 MWh pojemności całkowitej magazynu •Ograniczenie emisyjności gazów cieplarnianych •Stopień zaawansowania projektu	Uważamy, że do kryteriów punktowych jakościowych należy rozważyć dodanie większej ilości kryteriów różnicujących, na przykład premiując projekty z wyższym stopniem przygotowania pod kątem technicznym (np. projekt zagospodarowania terenu, opis systemów do zarządzania energią). Projekty magazynów energii mogą być bowiem stosunkowo podobne do siebie, wprowadzenie małej liczby kryteriów różnicujących, jak to zostało zaprezentowane w dokumentacji konkursowej może spowodować brak preferowania projektów o wyższym stopniu przygotowania inwestycji.	przyjęta	Dokonano aktualizacji przedziałów punktowych w kryteriach jakościowych punktowych z dodaniem kryterium dot. Gotowość do realizacji inwestycji
218	Polskie Stowarzyszenie Energetyki Słonecznej	8.3. Kryteria jakościowe punktowe Ograniczenie emisyjności gazów cieplarnianych Zakłada się, że w wyniku realizacji programu zostaną wybudowane/zainstalowane magazyny energii o łącznej mocy co najmniej 5 000 MWh. Zakłada się również, że średnio każdy z nich będzie co najmniej raz dziennie ładowany i rozładowywany do pełna oraz że będą pracować około 328,5 dni w roku (10% czasu stanowi rezerwa na przerwy w działaniu i/lub awarie). Efekt ekologiczny opiera się na podejściu, że ilość energii zmagazynowanej w ciągu roku będzie stanowić tzw. „nadwyżkę” energii powstałej w sieci elektroenergetycznej głównie w wyniku produkcji energii z instalacji wytwarzających energię odnawialną. Ilość energii zmagazynowanej i oddanej do sieci przez magazyny energii przełoży się na ograniczenie produkcji energii z konwencjonalnych źródeł wytwarzania energii	Proponujemy doprecyzować zapis dotyczący energii zmagazynowanej. Czy pod hasłem „energii zmagazynowanej” rozumiemy energię pobraną i oddaną do sieci ? Sugerujemy również doprecyzowanie, czy chodzi o energię zmagazynowaną netto z uwzględnieniem współczynnika RTE. Powyższe znacząco może zmienić obraz z uwagi na duże straty technologiczne w procesie ładowania i rozładowania magazynu energii.	częściowo przyjęta	poprawiono zapisy programu

219	Polskie Stowarzyszenie Energetyki Słonecznej	<p>8.4. Kryteria jakościowe dopuszczające Analiza prognozowanej sytuacji finansowej Wnioskodawcy – w tym analiza wykonalności i trwałości finansowej</p> <p>Kryterium jest oceniane pozytywnie, o ile z oceny prognozowanej sytuacji finansowej Wnioskodawcy wynika, iż nie znajduje się on w złej sytuacji finansowej i jest w stanie zapewnić wykonalność i trwałość finansową oraz zbilansowanie źródeł finansowania projektu. Do oceny zbilansowania źródeł finansowania projektu będą brane pod uwagę również</p>	Sformułowane w proponowanej formie kryterium jakościowe dopuszczające pozostawia bardzo dużą dozę subiektywności w ocenie co do wystarczalności zapewnionych źródeł finansowania i ich zbilansowania. Magazyny energii to inwestycje kapitałochłonne, dla których kapitał jest angażowany w szczególności w fazie realizacyjnej. Wymaganie od wnioskodawców zapewnienia źródeł finansowania na dzień składania wniosku o dofinansowanie może okazać się nierealne do spełnienia w praktyce. Kryterium powinno być wzbogacone o precyzyjną informację co do możliwości wykorzystania planowanych źródeł finansowania projektu.	odrzucona	Kryteria oceny zgodnie z metodyką oceny finansowej wniosku o dofinansowanie.
220	Polskie Stowarzyszenie Energetyki Słonecznej	<p>9. Postanowienia dodatkowe</p> <p>Dostarczenie przez Beneficjenta warunków przyłączeniowych do sieci będzie wymagane wraz z wnioskiem o dofinansowanie lub co najmniej w momencie podpisywania umowy o dofinansowanie.</p>	Brak jakiegokolwiek wymagania jakościowego związanego z dysponowaniem przez inwestora co najmniej warunkami przyłączenia dla magazynów stand alone dla danej instalacji, powoduje zasadnicze obniżenie jakości projektów ubiegających się o dofinansowanie, zwiększenie puli analizowanych przez NFOSiGW wniosków, a także zmniejszoną pewność co do realizacji i wykonalności technicznej projektów ubiegających się o dofinansowanie. Oceniamy, że zainteresowanie konkursem będzie wysokie, a dopuszczenie do niego projektów bez warunków przyłączenia spowoduje opóźnienia w realizacji założeń konkursu oraz wydatkowania środków z FM. Powyższe sugerujemy by nie dotyczyło projektów realizowanych w formule hybrydowej w połączeniu ze źródłem (np. PV + magazyn), gdzie wystarczyłyby jedynie warunki przyłączenia do sieci dla źródła wytwórczego, a warunki uwzględniające dodanie elementu magazynu energii mogłyby	częściowo przyjęta	Dodano w programie priorytetowym kryterium gotowości do realizacji inwestycji w zakresie administracyjnym i technicznym
221	Polskie Stowarzyszenie Energetyki Słonecznej	<p>7.1 Rodzaje inwestycji</p> <p>Budowa magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 2 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 4 MWh, mających unijny certyfikat bezpieczeństwa CER i ppoż. oraz homologację (np. kontenery bateryjne, inwertery, transformatory, montaż modułów bateryjnych, systemy wspomagające jak np. detekcji i ppoż., klimatyzacji, przekształtniki DC/DC lub DC/AC, zabezpieczenia aktywne i nieaktywne) wraz z testami i odbiorami magazynów; dodatkowy przypis lub informacja, że</p>	Integracja bateryjnych magazynów energii z instalacjami wytwórczymi PV lub wiatrowymi doskonale wpisują się rozwój OZE.	odrzucona	Na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie wnioskodawcy powinni przedłożyć warunki przyłączenia instalacji do sieci.
222	Fluence Energy BV	<p>Proponujemy następujące minimalne wymagania bezpieczeństwa pożarowego:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zgodność z normą NFPA 855 • Zgodność z normą UL 9540 określającą wymagania dotyczące bateryjnych magazynów energii • Zgodność z normą UL 9540A, która obejmuje testowanie i analizę pod kątem zagrożenia rozbiegu termicznego; Ponadto, uważamy że systemy magazynowania energii powinny być poddane testom pożarowym udowodniającymi brak rozprzestrzeniania się ognia pomiędzy obudowami. Próba ogniowa na dużą skalę powinna być potwierdzona przez niezależnych ekspertów. Systemy, które wykażą w próbach ogniowych, że nie dochodzi w nich do rozprzestrzeniania się ognia, nie muszą zapewniać instalacji do gaszenia pożaru wodą oraz dostępu do zbiorników wodny; 	Przestrzeganie wysokich standardów branżowych w zakresie bezpieczeństwa (pożarowego) zmniejsza ryzyko wypadków i zapewnia bezpieczeństwo ludzi i infrastruktury w sąsiedztwie magazynu energii. Dlatego też proponujemy, aby wiodące w branży wymogi bezpieczeństwa, wymienione w lewej kolumnie, były warunkiem udziału w przetargu, aby mieć pewność, że w Polsce zostaną wdrożone wyłącznie systemy spełniające przyjęte na całym świecie standardy bezpieczeństwa. Ponadto proponujemy uwzględnienie testów pożarowych na dużą skalę jako części wymagań. Takie wielkoskalowe testy zostały przeprowadzone przez większość czołowych producentów magazynów energii. Celem tego typu testu jest potwierdzenie, że w przypadku pożaru nie dochodzi do rozprzestrzeniania się ognia między kontenerami. Jest to ważne dla wdrożenia koncepcji bezpieczeństwa pożarowego, które nie wymaga użycia wody do gaszenia pożarów.	częściowo przyjęta	W wyniku konsultacji społecznych zaktualizowano zapisy dotyczące standardów unijnych w zakresie bezpieczeństwa, ochrony ppoż oraz homologacji .

223	Fluence Energy BV	<p>Proponujemy określenie wymagań technicznych dotyczących cyberbezpieczeństwa. Powinny one obejmować co najmniej:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Certyfikacja zgodnie z normami IEC 62443 i ISO 27001 - Zdalny dostęp poprzez bezpieczną sieć VPN z 256-bitowym szyfrowaniem i kontrolą dostępu z uwierzytelnianiem wielopoziomowym (MFA) - Monitoring dostępu do systemu wraz z mechanizmami wykrywającymi i alarmującymi o potencjalnych zagrożeniach - Sterowanie i komunikacja nadmiarowa krytycznych komponentów <p>Biorąc pod uwagę znaczenie sieci elektroenergetycznej dla</p>	<p>Magazyny energii stanowią infrastrukturę krytyczną dla sieci elektroenergetycznej i jako takie muszą zapewniać ochronę i bezpieczeństwo systemu elektroenergetycznego. Dlatego istotne jest podjęcie w tym zakresie odpowiednich działań, na wzór kroków, jakie Polska podjęła wobec niektórych dostawców infrastruktury sieci 5G.</p> <p>Biorąc pod uwagę liczbę magazynów planowanych do zakupu w ramach proponowanego programu wsparcia i jej wpływ na polski system energetyczny, Fluence uważa, że należy wdrożyć zaawansowane wymagania dotyczące cyberbezpieczeństwa. To pozwoli zagwarantować bezpieczną eksploatację aktywów zakupionych w ramach tego przetargu.</p>	częściowo przyjęta	W wyniku konsultacji społecznych zaktualizowano zapisy dotyczące standardów unijnych w zakresie bezpieczeństwa, ochrony ppoż oraz homologacji .
224	Fluence Energy BV	<p>Proponujemy następujące minimalne wymagania bezpieczeństwa pożarowego:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zgodność z normą NFPA 855 • Zgodność z normą UL 9540 określającą wymagania dotyczące bateryjnych magazynów energii • Zgodność z normą UL 9540A, która obejmuje testowanie i analizę pod kątem zagrożenia rozbiegu termicznego; <p>Proponujemy włączenie funkcji kształtowania sieci energetycznej (Grid Forming) jako jedno z minimalnych wymagań technicznych. Wymagania te można zdefiniować w oparciu o aktualny projekt europejskiego Kodeksu Sieci, dokument ENTSO-E "First Interim Report on Technical Requirements on Grid Forming Capability of Power Park Modules"1 (Pierwszy raport tymczasowy dotyczący wymagań technicznych odnośnie kształtowania sieci energetycznej przez parki magazynów energii), lub National Grid ESO's GC0137 on Minimum Specifications Required for Provision of GB Grid Forming (GBGF) Capability2 – raportu przygotowanego przez</p>	<p>Rosnąca integracja odnawialnych źródeł energii wymaga od operatorów systemów przyjęcia nowych procesów i wdrożenia nowych technologii w celu zapewnienia stabilności systemu. Na wielu rynkach na całym świecie, w tym w Australii, we Włoszech, w Wielkiej Brytanii czy Niemczech, wymagania dotyczące formowania sieci są obecnie lub wkrótce zostaną wprowadzone i określone w kodeksach sieci. Na szczelnie UE wymogi dotyczące kształtowania sieci w zakresie magazynowania energii są obecnie opracowywane przez ENTSO-E w ramach przeglądu kodeksów sieci, a dokładniej wymagań dla jednostek wytwórczych (RfG). Uważamy, że magazyny energii, jako część krajowej infrastruktury systemu elektroenergetycznego, powinna być budowana przyszłościowo i uwzględniać już funkcjonalność kształtowania sieci (grid forming), która w nadchodzących latach stanie się minimalnym wymaganiem technicznym w europejskiej sieci elektroenergetycznej. W hiszpańskim systemie wsparcia magazynowania energii, PERTE, funkcja grid forming została zdefiniowana jako zdolność techniczna, która skutkowałą wyższą punktacją w procesie przetargu. Ten model może posłużyć nam jako przykład wprowadzania wymogów dotyczących zdolności kształtowania sieci energetycznej w polskich zamówieniach publicznych i programach wsparcia. Zdolność do kształtowania sieci może umożliwić w przyszłości realizację szeregu usług stabilizacyjnych dla polskiego systemu energetycznego, w tym:</p> <p>a) Tryb wirtualnej maszyny synchronicznej b) Tłumienie oscylacji mocy</p>	częściowo przyjęta	W wyniku konsultacji społecznych zaktualizowano zapisy dotyczące standardów unijnych w zakresie bezpieczeństwa, ochrony ppoż oraz homologacji .
225	Fluence Energy BV	<p>8.2 Oświadczenie wnioskodawcy, że sprzęt objęty niniejszym przetargiem będzie eksploatowany przez co najmniej 15 lat. Dodatkowo sugerujemy wprowadzenie wymogu przedstawienia długoterminowej umowy serwisowej dla aktywów, która obejmowałaby minimalny okres eksploatacji.</p>	<p>Wierzmy, że przyszła polska infrastruktura magazynowa energii nie powinna skupiać się na najniższym koszcie, ale na najlepszej wartości dla polskich konsumentów w całym okresie użytkowania obiektu.</p> <p>Systemy magazynowania energii oparte na bateriach litowo-jonowych udowodniły, że charakteryzują się wyższą wydajnością i niższymi kosztami inwestycyjnymi w porównaniu z innymi technologiami w zastosowaniach stacjonarnych. Niemniej jednak istnieją znaczne różnice we wdrażanych obecnie systemach, a wydajność techniczna w całym okresie ich użytkowania ma kluczowe znaczenie, które należy brać pod uwagę oprócz kosztów inwestycyjnych. Fluence sugeruje dodanie wymogu dotyczącego minimalnego czasu użytkowania instalacji zgodnie ze wskaźnikami branżowymi.</p> <p>Magazyny energii, które muszą działać niezawodnie przez 15-20 lat, powinny mieć długoterminową umowę serwisową, w tym gwarancje dostępności, sprawność cyklu ładowania i rozładowania jak i degradacji, zapewniając najlepszą wartość dla polskich konsumentów. W ten sposób ryzyko niskiej wydajności i dostępności aktywów i wyższej</p>	odrzucona	5 lat trwałości inwestycji wynika z uregulowań wewnętrznych NFOŚiGW
226	Fluence Energy BV	<p>8.3. Proponujemy zwiększenie wymogu dostępności magazynu energii do 354 dni w roku (3% czasu zarezerwowane na przerwy w pracy i/lub awarie)</p>	<p>Obecnym standardem w branży magazynowania energii jest dostępność na poziomie 97% w roku. Proponujemy, aby w ramach programu wymagać najlepszych praktyk i standardów. z</p>	odrzucona	założenia modelowe w programie opisują schemat działania magazynów energii elektrycznej, jeśli założenia są inne należy przedstawić wykorzystaną metodykę dla danej technologii i uwarunkowań

227	Fluence Energy BV	<p>8.3. Kryteria jakościowe punktowe Proponujemy dodatkowe kryterium punktowe dla zrównoważonego rozwoju i neutralności emisyjnej zgodnie z art. 25 Rozporządzenia UE 2024/1735.</p> <p>Ponadto, w przypadku systemów o lepszych wynikach w zakresie zrównoważonego rozwoju oraz bardziej stabilnych łańcuchów dostaw, powinny one mieć możliwość uzyskania wyższej punktacji w procedurze przetargu.</p> <p>Proponujemy ponadto przyjęcie wymagań zgodnie z art. 26 rozporządzenia 2024/1735, w szczególności w zakresie odpowiedzialnego prowadzenia biznesu, bezpieczeństwa cybernetycznego i bezpieczeństwa danych oraz zdolności do pełnej i terminowej realizacji projektu.</p> <p>W celu udowodnienia odpowiedzialnego prowadzenia biznesu proponujemy, aby systemy wybrane w przetargu, udostępniały informacje na temat należytej staranności w łańcuchu dostaw, a w szczególności dowody zapobiegania naruszeniom praw człowieka oraz wykorzystania minerałów krytycznych i minerałów konfliktowych bez odpowiedniego śledzenia i certyfikacji.</p> <p>W celu potwierdzenia spraw cyberbezpieczeństwa proponujemy zasady zastosowane w punkcie 3 naszej odpowiedzi konsultacyjnej.</p>	<p>Zgodnie z unijną ustawą o przemyśle neutralnym emisyjnie (Net Zero Industrial Act), magazynowanie energii zostało uznane za technologię o zerowej emisji dwutlenku węgla. W art. 25 rozporządzenia 2024/1735 zdefiniowano ramy wzmocnienia europejskiego ekosystemu produkcji technologii neutralnych emisyjnie.</p> <p>Mają one na celu wzmocnienie europejskich producentów czystych technologii i zwiększenie odporności europejskiego systemu energetycznego, a także wspieranie zrównoważonego rozwoju stosowanych technologii.</p> <p>Proponujemy ponadto zastosowanie art. 26 rozporządzenia 2024/1735 aby zapewnić, że systemy magazynowania energii w Polsce spełniają najwyższe i obowiązujące standardy UE w zakresie zrównoważonego rozwoju i neutralności emisyjnej.</p> <p>Ponieważ kryteria wdrożenia art. 25 i 26 rozporządzenia 2024/1735 są nadal częściowo w fazie opracowywania, proponujemy dodać je do wymagań przetargowych, gdy tylko staną się dostępne.</p> <p>Uproszczone podejście do przetargów na magazyny energii, które uwzględni wymogi w zakresie zrównoważonego rozwoju, zostały zademonstrowane w hiszpańskim przetargu PERTE, który oparł się na ocenie poszczególnych cech systemu:</p> <p>a) Rentowność ekonomiczna (wymagany poziom wsparcia) - 35%</p> <p>b) Właściwości techniczne (pojemność, sprawność cyklu ładowania i rozładowania, zapewnienie inercji, poziom zwarcia, tłumienie oscylacji, blackstart itp.) – 25%</p> <p>c) Rentowność projektu (Status procesu wydawania pozwoleń; historia realizacji innych projektów wnioskodawcy i zasoby do realizacji) – 10%</p> <p>d) Dodatkowe czynniki zewnętrzne % (tworzenie miejsc pracy, aspekty środowiskowe) –</p>	odrzucona	<p>W wyniku konsultacji społecznych zaktualizowano zapisy dotyczące standardów unijnych w zakresie bezpieczeństwa, ochrony ppoż oraz homologacji. Inwestycja powinna być zgodna z zasadą DNSH oraz założeniami programu.</p>
228	Fluence Energy BV	<p>pkt. 7 Formy i warunki udzielania dofinansowania Proponujemy zmianę dotychczasowego systemu wsparcia inwestycji na taki, który w części lub w całości zapewnia także wsparcie operacyjne systemów magazynowania.</p>	<p>Obecny model zamówień przewiduje dotacje wyłącznie bazując na wysokości nakładów inwestycyjnych (CAPEX). Chociaż takie schematy są łatwe w administrowaniu, wiążą się z ryzykiem zapewnienia wsparcia nie dla najlepszych systemów, ale dla tych o najtańszym koszcie początkowym bez zasadnej analizy kosztów operacyjnych. W rezultacie deweloperzy projektów są zachęceni do nabywania najtańszych magazynów energii zamiast wysokiej jakości systemów, które zapewniają najlepszą wartość przez cały okres użytkowania. Zakup najtańszych magazynów energii może prowadzić do niższej sprawności, niższej dostępności lub większej degradacji baterii, a w rezultacie do skrócenia czasu użytkowania instalacji. Oznacza to, że takie magazyny będą pracowały krócej przy niższej produktywności, a co za tym idzie, będą miały ogólnie mniejszy wpływ na dekarbonizację polskiego systemu energetycznego. Schematy wsparcia zapewniające wsparcie operacyjne lub OPEX, m.in. w formie struktur CfD o okresie życia wynoszącym 10–15 lat, zachęcają właścicieli aktywów do zapewniania wysokiej dostępności aktywów przez cały okres ich eksploatacji.. Odpowiednie systemy wsparcia OPEX dla magazynów energii są obecnie wdrażane w Grecji, gdzie wsparcie zarówno w zakresie nakładów</p>	odrzucona	<p>Intensywność oraz zakres zgodne z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi</p>
229	Sunly Assets sp. z o.o.	<p>Pkt. 7.2 par.3)</p> <p>Dla inwestycji realizowanych w formule „project finance” obowiązuje wymóg udziału środków własnych Wnioskodawcy (z zastrzeżeniem, że środki własne nie obejmują: kredytów bankowych, emisji obligacji, pożyczek właścicielskich, pożyczek udzielonych przez inne podmioty z wyłączeniem udzielonych przez podmioty z grupy kapitałowej itp.) w wysokości co najmniej 15% kosztów kwalifikowanych inwestycji, wniesionego</p>	<p>Spółka celowa (SPV) finansowana jest ze środków własnych grupy kapitałowej (udziałowca). Środki te są transferowane w formie pożyczek grupowych. Wysokość kapitału zakładowego nie powinna decydować o dofinansowaniu, a faktycznie posiadane własne środki. W przypadku grup kapitałowych pozyskanie wymaganego udziału środków wymaga pozyskania zgoód korporacyjnych i inwestorów. Z uwagi na potrzebny czas na ich zorganizowanie, proces powinien się rozpocząć w momencie pewności pozyskania dofinansowania czyli po zawarciu umowy z NFOŚ.</p>	odrzucona	<p>Zgodnie z definicją „project finance” i metodyką NFOŚiGW - nie podlega zmianie i stosowana jest dla wszystkich Wnioskodawców.</p>

230	Sunly Assets sp. z o.o.	Pkt. 7.2 par.1) Dofinansowanie w formie dotacji – do 45 % całkowitych kosztów inwestycji; intensywność pomocy można zwiększyć o 20 punktów procentowych w przypadku pomocy na rzecz małego przedsiębiorstwa i o 10 punktów procentowych w przypadku pomocy na rzecz średniego przedsiębiorstwa; Pozostałe koszty inwestycji mogą być finansowane z pożyczki	Doprecyzowanie źródeł finansowania kosztów. Potwierdzenie, że będzie możliwość pozyskania dotacji i pożyczki na budowę magazynów energii dodanych do operacyjnych i w trakcie konstrukcji farm fotowoltaicznych, których to farm budowa została sfinansowana z kredytów bankowych.	odrzucona	Intensywność zgodna z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi
231	Sunly Assets sp. z o.o.	Pkt. 7.3 par. 1C) dla wnioskodawcy będącego spółką nowoutworzoną lub specjalnego przeznaczenia, dla której nie można określić ratingu na podstawie danych finansowych dotyczących jej dotychczasowej działalności, może być zastosowane oprocentowanie wynikające z ratingu, o którym mowa w Komunikacie, o jedną kategorię niższego od równe kategorii ratingu właściwego dla podmiotu dominującego, ~~o ile podmiot dominujący wobec wnioskodawcy udziela pełnej,~~	Dotyczy tylko pożyczki rynkowej. Jeżeli przedsiębiorca celem transparentności i zgodnie z przyjętymi zasadami tworzy spółki celowe dedykowane inwestycjom, nie powinno to rzutować negatywnie na rating tych spółek celowych wobec ratingu podmiotu dominującego w grupie kapitałowej. Udzielenie gwarancji nie powinno być wymogiem bezwzględny, ponieważ przy rozbudowanej strukturze grupy i inwestorach wymaga pozyskania licznych zgód korporacyjnych. Wymóg gwarancji do negocjacji z NFOŚ.	częściowo przyjęta	gwarancja bankowa, ew. poręczenie (wekslowe) właściciela (w zależności od wyników finansowych podmiotu dominującego, jeżeli wnioskodawca potwierdzi możliwość udzielenia poręczenia spłaty pożyczki)
232	Sunly Assets sp. z o.o.	Budowa magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 2 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 4 MWh, mających unijny certyfikat bezpieczeństwa CER i ppoż....., spełniające warunki cyberbezpieczeństwa wg. dyrektywy CER w momencie zakończenia budowy inwestycji i posiadające pozytywną ocenę bezpieczeństwa ppoż. wydane przez organ (lokalny) do tego uprawniony.	Warunki określone w dyrektywie mogą mieć inny zakres w zależności czy jest się podmiotem krytycznym, który będzie świadczył usługę kluczową, czy też podmiot będzie świadczył usługę na rzecz podmiotu krytycznego. Nie jest też doprecyzowane jak zostanie rozwiązany nadzór, kto ma kompetencje do certyfikacji podmiotów, jaki jest wymiar czasowy na uzyskanie certyfikacji, jeśli taka będzie potrzebna; niedoprecyzowanie i pewne niejasności mogą wpłynąć na wydłużenie się inwestycji; ekspertyza techniczna dotycząca ppoż jest wydawana na poziomie lokalnym ; na ten moment nie ma certyfikacji ppoż na poziomie krajowym i UE dla magazynów energii. Stan prawny dotyczący konieczności certyfikacji i jej zakresu powinien być szczegółowo określony w prawie na moment składania wniosku. Jakiegokolwiek zmiany w terminie późniejszym będą miały negatywny wpływ na proces inwestycyjny i dotrzymanie	częściowo przyjęta	W wyniku konsultacji społecznych zaktualizowano zapisy dotyczące standardów unijnych w zakresie bezpieczeństwa, ochrony ppoż oraz homologacji .
233	Sunly Assets sp. z o.o.	oraz homologację komponentów będących częścią instalacji magazynowania energii od których wymagane są certyfikaty (niezbędne do przyłączenie do sieci elektroenergetycznej) zgodne ze standardami obowiązującymi na terenie RP.	W UE nie ma jednolitych przepisów dotyczących homologacji magazynów energii. Każdy kraj UE może mieć swoje wymagania dotyczące homologacji poszczególnych komponentów będących częścią instalacji przyłączonej do sieci elektroenergetycznej. Jeśli za rok po otrzymaniu dofinansowania wejdą nowe przepisy i będą one brane pod uwagę, inwestycja może się nie zakończyć zgodnie z założonymi ramami czasowi. Dodatkowo dostawca magazynów może nie być zainteresowany dodatkową homologacją, jeśli obowiązuje ona tylko na terenie danego kraju, a wolumen zamówień nie jest duży. W takim przypadku czas zakończenia inwestycji powinien być powiększony o czas potrzebny	przyjęta	W wyniku konsultacji społecznych zaktualizowano zapisy dotyczące standardów unijnych w zakresie bezpieczeństwa, ochrony ppoż oraz homologacji .

234	Sunly Assets sp. z o.o.	...że każdy z nich będzie ładowany i rozładowany w miarę możliwości technicznych magazynu i przewidzianych planów pracy.	...że każdy z nich będzie ładowany i rozładowany w miarę możliwości technicznych magazynu i przewidzianych planów pracy. Magazyn mający służyć poprawę stabilności sieci elektromagnetycznej powinien działać zgodnie z potrzebami rynku i możliwościami jakie daje sieć elektroenergetyczna. Ponadto w przypadku uczestnictwa magazynu w usługach przewidzianych na rynku bilansujących operator może nałożyć szczególne wymagania co do zapewnienia usług przez magazyn. Może wiązać się to z brakiem możliwości codziennego i/lub całkowitego załadowania i rozładowania magazynu. W przypadku uczestnictwa tylko w rynku bilansującym, przegranie aukcji może spowodować, że nie uda się naładować bądź rozładować całkowicie magazynu; w przypadku awarii ten warunek również nie zostanie spełniony; dodatkowo ten warunek jest trudniejszy do spełnienia dla instalacji o większych pojemnościach. Zdolności do załadowania i rozładowania magazynu z częstotliwością określoną w warunkach uzyskania dofinansowania nie da się sprawdzić na etapie wniosku. Kontrola wykonania codziennego załadowania i rozładowania będzie mogła wystąpić dopiero po	odrzucona	założenia modelowe w programie opisują schemat działania magazynów energii elektrycznej, jeśli założenia są inne należy przedstawić wykorzystaną metodykę dla danej technologii i uwarunkowań funkcjonowania przez wnioskodawcę.
235	Sunly Assets sp. z o.o.	Oświadczenie wnioskodawcy, że ukończenie wspieranej inwestycji (instalacji) i rozpoczęcie jej eksploatacji nastąpi w ciągu 36 miesięcy od dnia przelania przyznania dofinansowania. środków na realizację projektu.	Przyznanie dofinansowania jest równoważne z pozytywnym rozpatrzeniem wniosku, czy z przelaniem środków na konto beneficjenta? W przypadku jeśli jest to tylko pozytywne rozpatrzenie wniosku, wydłużenie czasu realizacji projektu powinno być proporcjonalne do czasu otrzymania środków.	odrzucona	okres realizacji przedsięwzięcia to dzień podpisania umowy o dofinansowanie do dnia oddania przedsięwzięcia do eksploatacji, nie może on przekroczyć 36 miesięcy.
236	Sunly Assets sp. z o.o.	na 1 MW mocy zainstalowanej, przy czym stosunek pojemności do mocy, powinien być równy lub większy niż 1 (1:1, 2:1, 3:1 etc.) Punkty przyznawane są w następujący sposób (POJEMNOSC:MOC) : 1 pkt (1:1, 2:1)	Dotychczasowy zapis faworyzuje projekty o dużej mocy, a małej pojemności. Odpowiedni stosunek mocy do pojemności, pozwoli na budowę instalacji, które mogą świadczyć więcej usług na rynku energii, a tym samym ich opłacalność i użyteczność jest większa.	odrzucona	Intensywność oraz zakres zgodne z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi
237	Sunly Assets sp. z o.o.	Ocenie podlega wartość nakładów poniesionych ze środków FM rozumiana jako sumaryczna wnioskowana wartość dofinansowania ze środków FM, na 1 MWh pojemności całkowitej magazynu. Punkty przyznawane będą za osiągnięcie danej wartości wskaźnika nakładów ze środków FM (X) na 1 MWh planowanej	Punkty przyznawane są w następujący sposób: 1 pkt (4 MWh) 2 pkt (5-6 MWh) 3 pkt (>6 MWh)	częściowo przyjęta	Uaktualniono kryteria jakościowe, w ocenie NFOŚiGW ustalone kryteria są wystarczające do dokonania oceny zapewniającej efektywność kosztową i energetyczną do wybrania przedsięwzięć do dofinansowania.
238	Sunly Assets sp. z o.o.	Uwzględniając współczynnik emisji energii elektrycznej dla sieci elektroenergetycznej podawany corocznie przez KOBIZE, unikniętą/zredukowaną emisję CO2 oblicza się jako iloczyn energii elektrycznej zmagazynowanej i wprowadzonej do sieci rocznie oraz współczynnika emisji. Wskaźnik dostarczony przez KOBIZE uwzględnia już miks energetyczny kraju. Punkty przyznawane są w następujący sposób: 1 pkt (BESS stand alone)	Współczynnik emisji CO2 będzie się różnił jeśli instalacje magazynów energii będą tzw. co-located z odnawialnymi źródłami energii. Zmagazynowana energia będzie bezpośrednio związana z produkcją ze źródeł OZE.	odrzucona	założenia modelowe w programie opisują schemat działania magazynów energii elektrycznej, jeśli założenia są inne należy przedstawić wykorzystaną metodykę dla danej technologii i uwarunkowań funkcjonowania przez wnioskodawcę.

239	Sunly Assets sp. z o.o.	<p>Dodanie kryterium punktującego gotowość projektu. Dodatkowe punkty na moment składania wniosku o dofinansowanie za posiadanie:</p> <p>6. Warunków przyłączenia do sieci. 7. Projektu budowlanego. Prawomocnego pozwolenia na budowę.</p>	<p>Zgodnie z obecnym brzmieniem kryteriów wysoko punktowane będą kryteria przewidujące realizację o bardzo dużej skali. Projekt mniejszy, nawet jeśli będzie gotowy do realizacji może nie dostać dofinansowania tylko ze względu na skalę projektu.</p> <p>Jednakże w związku z koniecznością realizacji projektu w terminie 36 miesięcy od daty przyznania dofinansowania ryzyko niewywiązania się z takiego terminu jest znacznie większe w przypadku dużego projektu, który nie posiada niezbędnych do realizacji dokumentów, niż w przypadku projektu mniejszego, ale z pozwoleniem na budowę.</p> <p>Zwłaszcza w kontekście kar, za przekroczenie terminów realizacji inwestycji, kryteria punktowe premiujące gotowość projektu do realizacji, powinny znaleźć się w Programie.</p> <p>A jeśli nie będzie to możliwe to Projekty z wyższym stopniem zaawansowania procedur administracyjnych powinny uzyskać pierwszeństwo w ocenie.</p>	przyjęta	Dodano w programie priorytetowym kryterium gotowości do realizacji inwestycji w zakresie administracyjnym i technicznym
240	Sunly Assets sp. z o.o.	Propozycja zmiany i ustanowienia kary na poziomie 1 % wraz z brakiem refinansowania .	<p>Taki poziom kar skutecznie odstraszy większość Beneficjentów. Okres realizacji zadania założony w Programie jest po prostu bardzo krótki. Przy dodatkowo krótkim okresie na złożenie wniosku (musiało by się odbyć do końca 2024 roku by realnie myśleć o zawarciu umowy do końca 2025 roku) powstaje ogromne ryzyko biznesowe. Już sam reżim czasowy programu bez tych kar jest bardzo wymagający.</p> <p>5% per miesiąc naszym zadaniem spowoduje wahanie większości Zarządów o starcie w takim programie. Powinien on wspierać a nie odstraszać Wnioskodawców.</p>	odrzucona	w programie doprecyzowano warunki naliczania kar w zależności od warunków udzielonej pomocy publicznej.
241	EDP Renewables Polska sp. z	Uwzględnienie Cable pooling	Cable pooling (przyłączenie magazynu do istniejącej instalacji OZE) powinno być objęte Programem na takich samych zasadach, jak budowa magazynów z nowymi miejscami przyłączenia. Wymaga to doprecyzowania w celu uniknięcia wątpliwości.	odrzucona	Na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie wnioskodawcy powinni przedłożyć warunki przyłączenia instalacji do sieci
242	EDP Renewables Polska sp. z	Status projektów jest jednym z kryteriów dostępu	Kryterium dostępu powinny być określone przez OSD warunki przyłączenia do sieci elektroenergetycznej	częściowo przyjęta	Na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie wnioskodawcy powinni przedłożyć warunki przyłączenia instalacji do sieci
243	EDP Renewables Polska sp. z	<p>4. Okres wdrażania</p> <p>Program realizowany będzie w latach 2024 – 2030, przy czym:</p> <p>1) zobowiązania (rozumiane jako podpisywanie umów) podejmowane będą do 31.12.2025 r.;</p> <p>2) środki wydatkowane będą do 31.12.2030 r.</p>	<p>Program Fundusz Modernizacyjny jest wdrażany w latach 2021 – 2030. Wątpliwości budzi termin zakończenia realizacji proponowanego Programu – 31.12.2028.</p> <p>Ze względu na długi proces inwestycyjny związany z budową magazynów energii proponujemy wydłużenie okresu wdrażania Programu do roku 2030, tak jak jest to w innych Programach Priorytetowych realizowanych w ramach Funduszu Modernizacyjnego. Pozwoli to potencjalnym wnioskodawcom zaplanować inwestycje, a następnie zrealizować i rozliczyć projekt z Instytucją Zarządzającą Funduszem Modernizacyjnym. Termin 31.12.2028 może spowodować sytuację, że wnioskodawcy będą zmuszeni do podjęcia decyzji o realizacji inwestycji bez informacji o ewentualnym dofinansowaniu. Należy podkreślić, że dla wielu potencjalnych beneficjentów to od</p>	odrzucona	Termin obwarowany okresem na jaki może być uruchomione wsparcie w ramach Funduszu Modernizacyjnego oraz tymczasowych ram pomocy publicznej.
244	EDP Renewables Polska sp. z	<p>Nakład z dofinansowania z FM na 1 MW mocy zainstalowanej</p> <p>waga kryterium:40%</p> <p>Sposób obliczenia:</p> <p>2mln zł/MW -> 40pkt</p> <p>5mln zł/MW-> 0pkt</p>	Takie punktowanie wprowadzi realną konkurencję pomiędzy projektami i zniweluje ryzyko wystąpienia sytuacji remisów punktowych.	częściowo przyjęta	Uaktualniono kryteria jakościowe, w ocenie NFOŚiGW ustalone kryteria są wystarczające do dokonania oceny zapewniającą efektywność kosztową i energetyczną do wybrania przedsięwzięć do dofinansowania.

245	EDP Renewables Polska sp. z	Nakład z dofinansowania z FM na 1 MWh pojemności zainstalowanej waga kryterium:40% Sposób obliczenia: 1mln zł/MWh -> 40pkt 2mln zł/MWh-> 0pkt	Takie punktowanie wprowadzi realną konkurencję pomiędzy projektami i zniweluje ryzyko wystąpienia sytuacji remisów punktowych.	częściowo przyjęta	Uaktualniono kryteria jakościowe, w ocenie NFOŚiGW ustalone kryteria są wystarczające do dokonania oceny zapewniającej efektywność kosztową i energetyczną do wybrania przedsięwzięć do dofinansowania.
246	EDP Renewables Polska sp. z	8.3. CO2 waga kryterium:20% moc zainstalowana magazynu [MW] x pojemność znamionowa magazynu [MWh] x 328,5 dnia x współczynnik KOBIZE [kg/MWh] /nakłady [pIn] = ... jeżeli wartość jest wyższa niż 0,20 kg/zł ->20pkt jeżeli wartość jest w zakresie 0,18-0,20 kg/zł -> 10 pkt jeżeli poniżej 0,18 -> 0 pkt 1mln zł/MWh -> 40pkt 2mln zł/MWh-> 0pkt	Kryterium w obecnej formie jest niejasne (nie wiadomo czy dotyczy parametrów zainstalowanych, czy też parametrów, które będą musiały zostać wykazane w okresie osiągnięcia efektu redukcji CO2 [kg zredukowanego CO2 na wydaną złotówkę]) Sugerujemy oparcie kryterium o parametry znamionowe instalacji i kosztu osiągnięcia efektu redukcji CO2 [kg zredukowanego CO2 na wydaną złotówkę]	przyjęta	Kryteria zostały uaktualnione w związku z przeprowadzonymi konsultacjami społecznymi. Wskaźnik CO2 podlega monitorowaniu w pp i jest obligatoryjny. Wnioskodawca przedstawia metodykę obliczania CO2 z uwzględnieniem założeń pp.
247	EDP Renewables Polska sp. z	8.4. Wnioskodawca powinien dostarczyć gwarancje w celu potwierdzenia możliwości pokrycia pozostałej części nakładów inwestycyjnych	Aby uniknąć spekulacyjnego charakteru uzyskania dofinansowania/dotacji, w ocenie finansowej powinny być uwzględnione gwarancje bankowe lub gwarancje wystawione przez podmioty ze scoringiem kredytowym nie gorszym niż o ratingu kredytowym nie niższym niż Ba1 (na podstawie oceny agencji Moody's) lub BB+ (na podstawie oceny agencji Standard & Poor's lub Fitch)	do ustalenia	pakiet zabezpieczeń ustalany jest indywidualnie na etapie oceny wniosku o dofinansowanie uwzględniając ocenę bieżącej i prognozowanej sytuacji finansowej a także ocenę wykonalności
248	EDP Renewables Polska sp. z	Postanowienia dodatkowe - W przypadku niespełnienia kryteriów ukończenia i oddania inwestycji do eksploatacji w ciągu 36 miesięcy od dnia udzielenia dofinansowania przewidziany jest następujący poziom kar: ·5% kwoty przyznanej pomocy będzie zwracane lub zmniejszane miesięcznie po upływie pierwszych trzech miesięcy opóźnienia, ·10% zostanie zwrócone lub obniżone za każdy miesiąc opóźnienia po szóstym miesiącu	Możliwa przyczyna zwolnienia beneficjentów z płacenia kar ma miejsce wówczas, gdy opóźnienie wynika z czynników niezależnych od beneficjenta i nie można było ich racjonalnie przewidzieć, w szczególności jeśli opóźnienie wynika z niedotrzymania terminów realizacji umowy przyłączeniowej wynikających z przyczyn leżących po stronie OSD.	odrzucona	w programie doprecyzowano warunki naliczania kar w zależności od warunków udzielonej pomocy publicznej.
249	PGE Polska Grupa Energetyczna	Celem programu jest poprawa stabilności pracy Krajowej Sieci Energetycznej (KSE) oraz bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez wsparcie budowy magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 2 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 4 MWh, przyłączonych do sieci elektroenergetycznej na wszystkich poziomach napięcia.	Zmiana ma na celu uwzględnienie również sieci przesyłowej.	przyjęta	uwzględniono
250	PGE Polska Grupa Energetyczna	1. Cel programu Celem programu jest poprawa stabilności pracy Krajowej Sieci Energetycznej (KSE) oraz bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez wsparcie budowy magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 2 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 4 MWh, przyłączonych do sieci dystrybucyjnej na wszystkich poziomach napięcia.	Prosimy o potwierdzenie, że parametry: moc: co najmniej 2 MW oraz pojemność: co najmniej 4MWh odnoszą się do „pojedynczych” magazynów i tym samym nie będzie możliwości, żeby w ramach jednego wniosku o dofinansowanie uzyskać wsparcie na kilka magazynów o mniejszej mocy, które łącznie miałyby moc 2MW. Jednocześnie uważamy za zasadne dopuszczenie możliwości złożenia wniosku na kilka	do ustalenia	Ostateczne stanowisko ogłoszone zostanie do momentu ogłoszenia naboru.
251	PGE Polska Grupa Energetyczna	3.Budżet Budżet na realizację celu programu wynosi do 4 000 000 tys. zł, w tym: 1.dla bezzwrotnych form dofinansowania — do 3 600 001,6 tys.	Czy to już jest ostateczna wartość budżetu na realizację programu? Biorąc pod uwagę potencjalnie duże zainteresowanie programem, a z drugiej strony założone wskaźniki programu, proponujemy zwiększenie kwoty budżetu przeznaczonego na jego realizację.	odrzucona	Intensywność zgodna z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi

252	PGE Polska Grupa Energetyczna	3. Budżet maksymalnie 40% całkowitej alokacji programu ~~notyfikowanej pomocy~~ może zostać przeznaczony na projekty danego przedsiębiorstwa oraz przedsiębiorstw z nim powiązanych w rozumieniu decyzji Komisji Europejskiej o pomocy dla państwa polskiego [nr decyzji SA.112460 (2024/N)].	Nie jest jasne co oznacza sformułowanie „notyfikowanej pomocy”. Czy uwzględnia ono np. pożyczki na warunkach rynkowych, które nie stanowią pomocy publicznej? Proponujemy z jednej strony podniesienie pułapu z 30% na 40%, a z drugiej wskazanie, że dotyczy on „całkowitej alokacji programu” dla którego wydana zostanie decyzja KE nr SA.112460 (2024/N), tj. budżet programu plus alokacja dla projektu MEE Żarnowiec w ramach KPO. Mając na uwadze fakt, że decyzja KE uwzględniać będzie również dofinansowanie dla projektu MEE Żarnowiec w ramach KPO, przy maksymalnym wykorzystaniu alokacji na MEE Żarnowiec, pozostała dostępna dla	odrzucona	Intensywność zgodna z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi
253	PGE Polska Grupa Energetyczna	7.3. Warunki dofinansowania Brak informacji na 8) istnieje możliwość ubiegania się o dofinansowanie w formie: a) wyłącznie dotacji, b) wyłącznie pożyczki	Propozycja dodania pkt 8) stanowiącego uszczegółowienie zapisu odnośnie możliwych wariantów finansowania inwestycji (analogicznie jak w innych Programach z Funduszu Modernizacyjnego).	częściowo przyjęta	Budżet programu doprecyzowano na poziomie ustaleń KE i międzyresortowych
254	PGE Polska Grupa Energetyczna	Proponujemy wprowadzenie zapisów w zakresie możliwości lub braku umorzenia pożyczki	Propozycja dodania zapisów stanowiących uszczegółowienie warunków udzielenia wsparcia (analogicznie jak w innych Programach z Funduszu Modernizacyjnego).	odrzucona	Zapisy dotyczące umorzenia dostępne są na stronie NFOŚiGW
255	PGE Polska Grupa Energetyczna	9. Postanowienia dodatkowe (...) d) Dostarczenie przez Beneficjenta warunków przyłączeniowych do sieci będzie wymagane przed pierwszą wypłatą dofinansowania. Zmiana na d) Obowiązkowym załącznikiem do wniosku o dofinansowanie są warunki przyłączenia do sieci lub podpisana umowa przyłączeniowa.	Odmowa wydania warunków przyłączenia do sieci OSD według raportu NIK z lutego 2024 wynosiła w I połowie 2022r. ponad 99%. W celu uniknięcia „blokowania” środków dla inwestycji, które ostatecznie nie uzyskają warunków przyłączeniowych do sieci, proponujemy załączanie warunków przyłączeniowych lub podpisanej umowy przyłączeniowej już na etapie wniosku o dofinansowanie. Zwracamy również uwagę na to, że do NFOŚiGW może wpłynąć znaczna liczba wniosków bez warunków przyłączenia, co może wpłynąć na ocenę wniosków	przyjęta	Na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie wnioskodawcy powinni przedłożyć warunki przyłączenia instalacji do sieci.

256	Harmony Energy Poland Sp. z	<p>“Celem programu jest poprawa stabilności pracy Krajowej Sieci Energetycznej (KSE) oraz bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez wsparcie budowy magazynów energii elektrycznej (...) przyłączonych do sieci dystrybucyjnej lub sieci przesyłowej na wszystkich poziomach napięcia.”</p>	<p>1.Ograniczenie programu do magazynów energii (ME) przyłączonych jedynie do sieci dystrybucyjnej (SD) i pominięcie projektów które otrzymały warunki przyłączenia do sieci przesyłowej (SP) jest niezasadne. Będzie to skutkowało niewykorzystaniem potencjału ok. 20 GW w projektach, dla których operator systemu przesyłowego (PSE) określił już parametry i warunki przyłączenia do sieci przesyłowej. Dla porównania, szacowana moc wydanych warunków do SD to około 4 GW. Ponadto program zdaje się dopuszczać do udziału projekty, dla których nie określono warunków przyłączenia do sieci, które są kluczowym elementem uprawdopodobniającym szansę wykonania projektu. Dopuszczenie do programu projektów ME które jeszcze nie uzyskały WP “kosztem” projektów na zaawansowanym etapie które już takie warunki mają określone przez OSP pomija wysiłek finansowy i organizacyjny włożony w rozwój tego typu projektów promując projekty „widma” które takich warunków nie otrzymały i dla których brak jest jakichkolwiek przesłanek uzasadniających możliwość realizacji tego typu projektów.</p> <p>2.Ograniczenie programu jedynie do mniejszych projektów, które mogłyby być przyłączone do sieci dystrybucyjnej pomija aspekt Sprawiedliwej Transformacji. Znaczna część projektów ME które otrzymały zgodę na przyłączenie do sieci OSP zlokalizowana jest na terenach regionów i gmin górniczych lub w miejscach zwalnianych po wyłączeniach bloków węglowych - a więc w miejscach, gdzie już istnieje infrastruktura energetyczna wysokich napięć i odpowiednie tereny oraz kadra techniczna która mogłaby zostać włączona do realizacji tego typu projektów. Program wykluczający ME przyłączone do sieci przesyłowej ogranicza, a nawet wyklucza możliwość przeprowadzenia sprawiedliwej transformacji w rejonie Konina/Pątnowa (gdzie ZE PAK realizuje projekty OZE i magazynów energii), wyklucza projekty magazynów energii w rejonie Bełchatowa gdzie PGE rozwija projekty ME w miejsce wyłączanych bloków na węgiel brunatny, w rejonie Elektrowni Ostrołęka, czy w rejonie starych elektrowni opalanych węglem kamiennym na</p>	przyjęta	uwaga uwzględniona
257	MITHRA ENERGY S.A.	<p>4.Cel programu Celem programu jest poprawa stabilności pracy Krajowej Sieci Energetycznej (KSE) oraz bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez wsparcie budowy magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 10 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 20 MWh, przyłączonych do sieci dystrybucyjnej.</p>	<p>Biorąc pod uwagę cel programu i problemy z przyłączaniem do sieci nowych instalacji OZE, proponuje się podnieść minimalną moc i pojemność magazynów kolejno do 10 MW i 20 MWh. Uzasadnieniem takiej skali magazynów jest ich specyfika techniczna i funkcje, które będą mogły pełnić w systemie elektroenergetycznym dla operatorów sieciowych. Głównym ograniczeniem, które uniemożliwia przyłączenie do sieci instalacji PV jest brak dostępnej rezerwy wirującej dla operatora systemu przesyłowego (PSE S.A.). Problem ten przejawia się również w konieczności redukcji generacji OZE w postaci zastosowania mechanizmu redysponowania nierynkowego. Tylko w okresie tego roku PSE było zmuszone do wprowadzenia ograniczeń w generacji OZE już w ponad czterdziestu dniach, a skala tego zjawiska widocznie się nasila. Stwarza to ogromne koszty dla odbiorców energii elektrycznej i jest również problematyczne dla operatorów instalacji pod względem rozliczania utraconych przychodów. Przy rozmiarze magazynów od 10 MW i 20 MWh pojawia się możliwość rozwiązania tego problemu, ponieważ takie instalacje będą w pełni zintegrowane z rynkiem energii elektrycznej i mogą być bezpośrednim uczestnikiem mechanizmu bilansowania systemu elektroenergetycznego, w tym również poprzez świadczenie usług wspierających utrzymanie częstotliwości sieciowej (FFR, mFFR, RR). Przy planowanym budżecie programu, odpowiednia parametryzacja magazynów będzie w istotny sposób poprawić przepustowość sieci i otworzyć nowe moce przyłączeniowe dla źródeł OZE. Przy utrzymaniu mniejszej skali instalacji istnieje</p>	odrzucona	Intensywność oraz zakres zgodne z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi

258	MITHRA ENERGY S.A.	7.1 Rodzaje inwestycji 1) Budowa magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 10 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 20 MWh, mających unijny certyfikat bezpieczeństwa CER i ppoż. oraz homologację (np. kontenery bateryjne, inwertery, transformatory, montaż modułów bateryjnych, systemy wspomagające jak np. detekcji i ppoż., klimatyzacji, przekształtniki DC/DC lub DC/AC.	Jak w pkt. 1	odrzucona	Intensywność oraz zakres zgodne z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi
259	MITHRA ENERGY S.A.	Koszty kwalifikowane na 1 MW mocy zainstalowanej. Ocenie podlega wartość przedstawianych do dofinansowania kosztów kwalifikowanych na 1 MW mocy zainstalowanej (elektrycznej). Punkty przyznawane będą za osiągnięcie danej wartości wskaźnika efektywności ekonomicznej wybudowania 1 MW mocy zainstalowanej. Punkty przyznawane są w następujący sposób:	Program powinien premiować rozwiązania o najniższych nakładach inwestycyjnych i największej efektywności ekonomicznej, dlatego wskazuje się przedziały jednostkowych kosztów przy uwzględnieniu dostępnych technologii i oferowanych poziomów cenowych	częściowo przyjęta	Uaktualniono kryteria jakościowe, w ocenie NFOŚiGW ustalone kryteria są wystarczające do dokonania oceny zapewniającej efektywność kosztową i energetyczną do wybrania przedsięwzięć do dofinansowania.
260	MITHRA ENERGY S.A.	Koszty kwalifikowane na 1 MWh pojemności całkowitej magazynu. Ocenie podlega wartość przedstawianych do dofinansowania kosztów kwalifikowanych na 1 MWh pojemności całkowitej magazynu. Punkty przyznawane będą za osiągnięcie danej wartości wskaźnika efektywności ekonomicznej wybudowania 1 MWh pojemności całkowitej magazynu. Punkty przyznawane są w następujący sposób: X (> 1 mln zł) – 1 pkt X (0,8-1 mln zł) – 2 pkt X (<0,8 mln zł) – 3 pkt	Program powinien premiować rozwiązania o najniższych nakładach inwestycyjnych i największej efektywności ekonomicznej, dlatego wskazuje się przedziały jednostkowych kosztów przy uwzględnieniu dostępnych technologii i oferowanych poziomów cenowych	częściowo przyjęta	Uaktualniono kryteria jakościowe, w ocenie NFOŚiGW ustalone kryteria są wystarczające do dokonania oceny zapewniającej efektywność kosztową i energetyczną do wybrania przedsięwzięć do dofinansowania.
261	MITHRA ENERGY S.A.	6. Okres wdrażania Program realizowany będzie w latach 2024 – 2030, przy czym: 9) zobowiązania (rozumiane jako podpisywanie umów) podejmowane będą do 31.12.2025 r.; 10) środki wydatkowane będą do 31.12.2030 r.	Okres realizacji inwestycji został wydłużony stosownie do terminów przyłączenia, które w przypadku sieci najwyższych napięć często przekraczają okres 5 lat.	odrzucona	Termin obwarowany okresem na jaki może być uruchomione wsparcie w ramach Funduszu Modernizacyjnego oraz tymczasowych ram pomocy publicznej.
262	Bank Ochrony Środowiska S.A.	1. Cel programu Budowa magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 0,9 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 2 MWh	Zmniejszenie mocy minimalnej magazynów mogących być zakwalifikowane do programu umożliwi zwiększenie ilości podmiotów uzyskujących wsparcie i wesprze mniejsze podmioty gospodarcze. Zwiększenie dywersyfikacji lokalizacji magazynów energii spowoduje odciążenie sieci energetycznej średniego napięcia w większej ilości lokalizacji co wpłynie na zmniejszenie ilości lokalnych przeciążeń sieci energetycznej. Dodatkowo umożliwi wsparcie istniejących wytwórców energii z elektrowni fotowoltaicznych o mocy do 1 MWp i mniejszych elektrowni wiatrowych borykających się z coraz częściej pojawiającymi się ograniczeniami w sieci elektroenergetycznych średniego napięcia powodującymi wyłączenia pracy instalacji fotowoltaicznych i wiatrowych.	odrzucona	Intensywność oraz zakres zgodne z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi

263	Bank Ochrony Środowiska S.	7.5 Rodzaje inwestycji 1) Budowa magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 0,9 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 2 MWh, mających unijny certyfikat bezpieczeństwa CER i ppoż. oraz homologację (np. kontenery bateryjne, inwertery, transformatory, montaż modułów bateryjnych, systemy wspomagające jak np. detekcji i ppoż., klimatyzacji, przekształtniki DC/DC lub DC/AC, zabezpieczenia aktywne i nieaktywne) wraz z testami i odbiorami magazynów;	Zmniejszenie mocy minimalnej magazynów mogących być zakwalifikowane do programu umożliwi zwiększenie ilości podmiotów uzyskujących wsparcie i wesprze mniejsze podmioty gospodarcze. Zwiększenie dywersyfikacji lokalizacji magazynów energii spowoduje odciążenie sieci energetycznej średniego napięcia w większej ilości lokalizacji co wpłynie na zmniejszenie ilości lokalnych przeciążeń sieci energetycznej. Dodatkowo umożliwi wsparcie istniejących wytwórców energii z elektrowni fotowoltaicznych o mocy do 1 MWp i mniejszych elektrowni wiatrowych borykających się z coraz częściej pojawiającymi się ograniczeniami w sieci elektroenergetycznych średniego napięcia powodującymi wyłączenia pracy instalacji fotowoltaicznych i wiatrowych.	odrzucona	Intensywność oraz zakres zgodne z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi
264	Bank Ochrony Środowiska S.	3. Ograniczenie emisyjności gazów cieplarnianych Zasady oceny: Zakłada się, że w wyniku realizacji programu zostaną wybudowane/zainstalowane magazyny energii o łącznej mocy co najmniej 5 000 MWh. Zakłada się również, że średnio każdy z nich będzie co najmniej raz dziennie ładowany i rozładowywany do pełna przez co najmniej 180 dni w roku. Efekt ekologiczny opiera się na podejściu, że ilość energii zmagazynowanej w ciągu roku będzie stanowić tzw. „nadwyżkę” energii powstałej w sieci elektroenergetycznej głównie w wyniku produkcji energii z instalacji wytwarzających energię odnawialną. Ilość energii zmagazynowanej i oddanej do sieci przez magazyny energii przełoży się na ograniczenie produkcji energii z konwencjonalnych źródeł wytwarzania energii elektrycznej;	Zmiana zapisu umożliwi włączenie w system wsparcia pogodozależnych jednostek wytwórczych, dla których magazyny energii są najbardziej uzasadnione, np. elektrowni fotowoltaicznych o mocy do 1 MWp, które podłączone są do sieci średniego napięcia. Aktualnie w okresie największego nasłonecznienia często następuje wyłączenie elektrowni fotowoltaicznych, aby nie dopuścić do przeciążenia sieci elektroenergetycznej średniego napięcia. Wyposażenie elektrowni w magazyny energii przyczyni się spożytkowania większej ilości wyprodukowanej energii elektrycznej w istniejących instalacjach pogodozależnych. Ze względu na to że instalacje te nie pracują w trybie ciągłym spełnienie pierwotnego kryterium naładowania i rozładowania raz dziennie przez 328,5 dni roku jest nie możliwe.	odrzucona	Założenie modelowe pracy instalacji magazynowania energii opracowane przez NFOŚiGW. Magazynowanie energii w produktach nie jest zgodne z decyzją KE i rozporządzeniem wykonawczym w sprawie Funduszu Modernizacyjnego jako obszar priorytetowy.
265	Stowarzyszenie Polska Izba Magazynowania Energii i Elektromobilności PIME	“Celem programu jest poprawa stabilności pracy Krajowej Sieci Energetycznej (KSE) oraz bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez wsparcie budowy magazynów energii elektrycznej (...) przyłączonych do sieci dystrybucyjnej lub sieci przesyłowej na wszystkich poziomach napięcia.”	1. Ograniczenie programu do magazynów energii (ME) przyłączonych jedynie do sieci dystrybucyjnej (SD) i pominięcie projektów które otrzymały warunki przyłączenia do sieci przesyłowej (SP) jest niezasadne. Będzie to skutkowało niewykorzystaniem potencjału ok, 20 GW w projektach, dla których operator systemu przesyłowego określił już parametry i warunki przyłączenia do sieci przesyłowej. Dla porównania, szacowana moc wydanych warunków do SD to około 4 GW. Ponadto program zdaje się dopuszczać do udziału projekty, dla których nie określono warunków przyłączenia do sieci, które są kluczowym elementem uprawdopodobniającym szansę wykonania projektu. Dopuszczenie do programu projektów ME które jeszcze nie uzyskały WP “kosztem” projektów na zaawansowanym etapie które już takie warunki mają określone przez OSP pomija wysiłek finansowy i organizacyjny włożony w rozwój tego typu projektów promując projekty „widma” które takich warunków nie otrzymały i dla których brak jest jakichkolwiek przesłanek uzasadniających możliwość realizacji tego typu projektów. 2. Ograniczenie programu jedynie do mniejszych projektów, które mogłyby być przyłączone do sieci dystrybucyjnej pomija aspekt Sprawiedliwej Transformacji. Znaczna część projektów ME które otrzymały zgodę na przyłączenie do sieci OSP zlokalizowana jest na terenach regionów i gmin górniczych lub w miejscach zwalnianych po wyłączanych blokach węglowych - a więc w miejscach, gdzie już istnieje infrastruktura energetyczna wysokich napięć i odpowiednie tereny oraz kadra techniczna która mogłaby zostać włączona do realizacji tego typu projektów. Program wykluczający ME przyłączone do sieci przesyłowej ogranicza, a nawet wyklucza możliwość przeprowadzenia sprawiedliwej transformacji w rejonie Konina/Pątnowa (gdzie ZE PAK realizuje projekty OZE i magazynów energii), wyklucza projekty magazynów energii w rejonie Bełchatowa gdzie PGE rozwija projekty ME w miejsce wyłączanych bloków na węgiel brunatny, w rejonie Elektrowni Ostrołęka, czy w rejonie starych elektrowni opalanych węglem kamiennym na na Śląsku. To duży	przyjęta	uwaga uwzględniona

266	Stowarzyszenie Polska Izba Magazynowania Energii i Elektromobilności PIME	3.3 (...) maksymalnie 20% całkowitej notyfikowanej pomocy może zostać przeznaczona na projekty danego przedsiębiorstwa oraz przedsiębiorstw z nim powiązanych w rozumieniu decyzji Komisji Europejskiej o pomocy dla państwa polskiego [nr decyzji SA.112460 (2024/N)].	Mając na uwadze, że w kraju mamy do czynienia z oligopolem dużych koncernów energetycznych można sobie wyobrazić sytuację, że trzy duże koncerny energetyczne złożą projekty na 90% kwoty konkursu, a czwarty dorzuci swoje 10%. I przy zaproponowanej punktacji projektów małe i średnie projekty, a tym samym pozostali przedsiębiorcy o dużo gorszej pozycji rynkowej (bo nie posiadający swoich sieci operatorskich) będą na starcie wykluczeni nawet, jeśli ich projekty są lepiej przygotowane i realne do budowy.	odrzucona	Intensywność zgodna z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi
267	Stowarzyszenie Polska Izba Magazynowania Energii i Elektromobilności PIME	Program realizowany będzie w latach 2024 – 2029, przy czym: 1) zobowiązania (rozumiane jako podpisywanie umów) podejmowane będą do 31.12.2026 r.; 2) środki wydatkowane będą do 31.12.2029	Mając na uwadze często ponad roczny okres między złożeniem wniosku w NFOŚiGW a zawarciem umowy wnioskujemy o wydłużenie okresu kontraktacji. Obecnie, aby realnie założyć, że Beneficjent zawrze umowę do końca 2025 rok, należałoby złożyć wniosek o dofinansowanie najpóźniej w listopadzie 2024. Jeśli konkurs będzie ogłoszony we wrześniu, z datą do końca listopada, to termin końca 2025 roku jest realny. Dodatkowo, wydłużenie ram czasowych pozwoliłoby na dostęp do Programu dla większej grupy odbiorców oraz pozwoliłoby na realizację projektów z mniejszą presją czasową (zwłaszcza w odniesieniu do przepisów dotyczących kar). Ramy czasowe do 2030 roku są proponowane w innych programach FM (np. dla kogeneracji dla Energetyki i Przemysłu). Dlatego dobrze, jeśli i tutaj dostęp do środków, jak i sama możliwość ich realizacji została	odrzucona	Termin obwarowany okresem na jaki może być uruchomione wsparcie w ramach Funduszu Modernizacyjnego oraz tymczasowych ram pomocy publicznej.
268	Stowarzyszenie Polska Izba Magazynowania Energii i Elektromobilności PIME	W ramach FM Modernizacyjnego termin naboru wniosków określany jest zazwyczaj w następującym brzmieniu: Wnioski należy składać w terminie XX.XX.XXXX r. – XX.XX.XXXX r. lub do wyczerpania alokacji środków. Proponujemy dodanie następujących zapisów: W przypadku wyczerpania alokacji termin składania wniosków może zostać skrócony. O skróceniu terminu naboru wniosków	Wnioskujemy o wprowadzenie mechanizmów regulujących zawieszanie przyjmowania wniosków o dofinansowanie w momencie wyczerpania dostępnej alokacji. Chcielibyśmy uniknąć sytuacji, w której o zawieszeniu przyjmowania wniosków Wnioskodawcy dowiadują się z dnia na dzień. I zostają pozbawieni możliwości złożenia dokumentacji, nad którą trwają prace.	odrzucona	nie dotyczy programu priorytetowego. Warunki naboru określone są na etapie Regulaminu naboru wniosków o dofinansowanie.
269	Stowarzyszenie Polska Izba Magazynowania Energii i Elektromobilności PIME	6. Koszty kwalifikowane 1) okres kwalifikowalności kosztów od 09.03.2023 r. r. do 31.12.2029 r., w którym to poniesione koszty mogą być uznane za kwalifikowane;	Zgodnie z uzasadnieniem w pkt. 2 Tabeli.	odrzucona	Termin obwarowany okresem na jaki może być uruchomione wsparcie w ramach Funduszu Modernizacyjnego oraz tymczasowych ram pomocy publicznej.
270	Stowarzyszenie Polska Izba Magazynowania Energii i Elektromobilności PIME	7.5 Rodzaje inwestycji 1) Budowa magazynów energii elektrycznej o łącznej mocy nie mniejszej niż 2 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 4 MWh, mających unijny certyfikat bezpieczeństwa CER i ppoż. oraz homologację (np. kontenery bateryjne, inwertery, transformatory, montaż modułów bateryjnych, systemy	Doprecyzowanie, że inwestycja w magazyny o mocy np. 2 x 1MWe również mogą spełniać wymagania Programu. Umożliwi to złożenie większej liczby wniosków i tym samym lepszą konkurencyjność w wydatkowaniu środków z FM.	do ustalenia	Ostateczne stanowisko ogłoszone zostanie do momentu ogłoszenia naboru.
271	Stowarzyszenie Polska Izba Magazynowania Energii i Elektromobilności PIME	7.5 Dodatkowo punktu numer 2) Budowa systemów magazynowania energii przy użyciu alternatywnych technologii, o mocy nie mniejszej niż 2 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 4 MWh, spełniających unijne standardy bezpieczeństwa.	Zapisy dotyczące posiadania odpowiednich certyfikatów bezpieczeństwa znacznie ograniczają potencjalnych dostawców technologii magazynowych. Jednocześnie zwracają się do nas klienci, zainteresowani realizacją nietypowych projektów magazynowych, jak np. Magazynowanie energii kriogenicznej (ang. cryogenic energy storage, CES). Zgodnie z zapisami Programowymi ich inwestycje nie będą mogły zostać wsparte w ramach przedmiotowego Programu. A rynek takich technologii jest ogromny, bo dotyczy Chłodni i mroźni na żywność.	przyjęta	W wyniku konsultacji społecznych zaktualizowano zapisy dotyczące standardów unijnych w zakresie bezpieczeństwa, ochrony ppoż oraz homologacji .

272	Stowarzyszenie Polska Izba Magazynowania Energii i Elektromobilności PIME	7.5 Rodzaje inwestycji 1) Budowa magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 1 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 2 MWh, mających unijny certyfikat bezpieczeństwa CER i ppoż. oraz homologację (np. kontenery bateryjne, inwertery, transformatory, montaż modułów bateryjnych, systemy wspomagające jak np. detekcji i ppoż., klimatyzacji, przekształtniki DC/DC lub DC/AC, zabezpieczenia aktywne i nieaktywne) wraz z testami i odbiorami magazynów;	Zgodnie z linią demarkacyjną dla programów operacyjnych magazyny energii do 1 MW mają możliwość finansowania w regionach. Te powyżej 1MW mogą być realizowane jedynie w ramach Programów krajowych. Ten program tworzy więc na ten moment „lukę” w zakresie możliwości finansowania magazynów o mocy powyżej 1 MW do 2 MW, a póki co nie ma możliwości startu w programie FENiKS na budowę samodzielnych magazynów energii elektrycznej. Zgodnie z zapisami SZOOP do ww. programu preferowane będą projekty kompleksowe, tj. źródło OZE + magazyn. Jednocześnie zapytań o możliwość sfinansowania magazynów powyżej 1MW, ale poniżej 2MW, jest niezwykle dużo.	odrzucona	Intensywność oraz zakres zgodne z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi
273	Stowarzyszenie Polska Izba Magazynowania Energii i Elektromobilności PIME	7.6 Rodzaje inwestycji - dodatkowy przypis lub informacja, że program dopuszcza budowę magazynów energii w ramach tzw. cable pooling 1. Oświadczenie wnioskodawcy, że ukończenie wspieranej inwestycji (instalacji) i rozpoczęcie jej eksploatacji nastąpi w	Magazyny zintegrowane z OZE są doskonałym środkiem zaradczym na wykorzystanie mocy, którą obecnie PSE limituje po prostu wyłączając część źródeł w przypadku nadprodukcji energii elektrycznej. Ważne jest więc, by takie magazyny miały możliwość na dofinansowanie w tym programie (zgodnie także z uwagą nr 7 powyżej).	częściowo przyjęta	Wprowadzono warunek dostarczenia warunków przyłączenia instalacji do sieci na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie wydany przez operatora systemu dystrybucyjnego lub przesyłowego.
274	Stowarzyszenie Polska Izba Magazynowania Energii i Elektromobilności PIME	1. Oświadczenie wnioskodawcy, że ukończenie wspieranej inwestycji (instalacji) i rozpoczęcie jej eksploatacji nastąpi w ciągu 48 miesięcy od dnia przyznania dofinansowania.	Zgodnie z uzasadnieniem w pkt. 2 Tabeli.	odrzucona	Termin obwarowany okresem na jaki może być uruchomione wsparcie w ramach Funduszu Modernizacyjnego oraz tymczasowych ram pomocy publicznej.
275	Stowarzyszenie Polska Izba Magazynowania Energii i Elektromobilności PIME	Dodanie kryterium punktującego gotowość projektu. Dodatkowe punkty na moment składania wniosku o dofinansowanie za posiadanie: 1. DŚ. 2. Decyzji lokalizacyjnej. 3. Warunków przyłączenia do sieci. 4. Projektu budowlanego. 5. Prawomocnego pozwolenia na budowę. Lub Dopisanie w pkt. 9 Postanowienia dodatkowe treści:	Zgodnie z obecnym brzmieniem kryteriów wysoko punktowane będą kryteria przewidujące realizację o bardzo dużej skali. Projekt mniejszy, nawet jeśli będzie gotowy do realizacji może nie dostać dofinansowania tylko ze względu na skalę projektu. Jednakże w związku z koniecznością realizacji projektu w terminie 36 miesięcy od daty przyznania dofinansowania ryzyko niewywiązania się z takiego terminu jest znacznie większe w przypadku dużego projektu, który nie posiada niezbędnych do realizacji dokumentów, niż w przypadku projektu mniejszego, ale z pozwoleniem na budowę. Zwłaszcza w kontekście kar, za przekroczenie terminów realizacji inwestycji, kryteria punktowe premiujące gotowość projektu do realizacji, powinny znaleźć się w Programie.	przyjęta	uwaga przyjęta. Do programu dodano kryterium punktowe w zakresie gotowości administracyjnej i technicznej do realizacji.
276	Stowarzyszenie Polska Izba Magazynowania Energii i Elektromobilności PIME	9. c) W przypadku niespełnienia kryteriów ukończenia i oddania inwestycji do eksploatacji w ciągu 36 miesięcy od dnia udzielenia dofinansowania przewidziany jest następujący poziom kar: • 5% kwoty przyznanej pomocy będzie zwracane lub zmniejszane miesięcznie po upływie pierwszych trzech miesięcy opóźnienia, • 10% zostanie zwrócone lub obniżone za każdy miesiąc opóźnienia po szóstym miesiącu,	Taki warunek umowny skutecznie odstraszy większość Beneficjentów. Okres realizacji zadania założony w Programie jest po prostu bardzo krótki. Przy dodatkowo krótkim okresie na złożenie wniosku (musiało by się odbyć do końca 2024 roku by realnie myśleć o zawarciu umowy do końca 2025 roku) powstaje ogromne ryzyko biznesowe. Już sam reżim czasowy bez tych kar jest wymagający. A 5% per miesiąc naszym zadaniem spowoduje wahanie większości Zarządów o starcie w takim programie. Powinien on wspierać a nie odstraszać Wnioskodawców. Z naszego doświadczenia wiemy, że nawet 10% łącznej kary umieszczony we wzorze umowy z FM jest hamulcem dla wielu firm. 1% jest przystępny i akceptowalny. Plus oczywiście brak refinansowania kosztów poniesionych po okresie wskazanym w programie – to dostateczne kary dla Przedsiębiorców. Wszystko powyżej jest już nieakceptowalne.	odrzucona	w programie doprecyzowano warunki naliczania kar w zależności od warunków udzielonej pomocy publicznej.

277	Izba Energetyki Przemysłowej i Odbiorców Energii	<p>1. Cel programu Celem programu jest poprawa stabilności pracy Krajowej Sieci Energetycznej (KSE) oraz bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez wsparcie:</p> <p>a) budowy magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 2 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 4 MWh, przyłączonych do sieci dystrybucyjnej na wszystkich poziomach napięcia;</p> <p>b) infrastruktury umożliwiającej magazynowanie energii elektrycznej w produkcie (produktowe magazyny energii elektrycznej) poprzez zwiększenie wykorzystania zdolności produkcyjnych w okresach zwiększonej podaży energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii w KSE. [...]</p>	<p>Przejdzie na gospodarkę bezemisyjną wymaga znacznego zwiększenia ilości zużywanej przez przemysł energii elektrycznej oraz uzależnienia chwilową strukturę krajowej generacji od pogody. Aby w tych warunkach zagospodarować nadwyżki energii elektrycznej produkowanej w źródłach pogodozależnych (wiatrowych i fotowoltaicznych), przy rosnącej awaryjności bloków węglowych w elektrowniach systemowych, należy w pełni wykorzystać zasoby elastyczności zarówno po stronie generacji, jak i odbioru energii elektrycznej. Alternatywą jest marnowanie bezemisyjnej energii produkowanej w wybudowanych ogromnym kosztem OZE, a w konsekwencji wzrost opłat przesyłowych i dystrybucyjnych dla wszystkich odbiorców końcowych. Jeśli nie zostaną stworzone i nadal nie będą wykorzystywane, dodatkowe mechanizmy elastycznego reagowania zarówno po stronie wytwarzania, jak i odbioru, nie uda się w pełni wykorzystać zalet energii elektrycznej wyprodukowanej w OZE, tj. zmniejszenia negatywnego wpływu energetyki systemowej na środowisko naturalne,</p> <p>- uniezależnienia się gospodarek krajów europejskich od importu paliw kopalnych, obniżenia kosztów energii elektrycznej dla odbiorców końcowych. Bez wypracowania i szybkiego wdrożenia takich mechanizmów, produkcja energii z OZE będzie ograniczana (w wielu wypadkach za odszkodowaniem) po to, by zapewnić wymagany dla utrzymania parametrów pracy KSE, poziom generacji mało elastycznych i nieefektywnych elektrowni cieplnych. Z tego względu proponujemy wprowadzenie mechanizmów wspierających wykorzystywanie możliwości zwiększenia poboru energii elektrycznej przez odbiorców</p>	odrzucona	Zgodnie z celem programu priorytetowego, tj. „Celem programu jest poprawa stabilności pracy Krajowej Sieci Energetycznej (KSE) oraz bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez wsparcie budowy magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 2 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 4 MWh, przyłączonych do sieci dystrybucyjnej i przesyłowej na wszystkich poziomach napięcia”.
278	Izba Energetyki Przemysłowej i Odbiorców Energii	<p>2. Wskaźnik osiągnięcia celu</p> <p>Stopień realizacji celu programu mierzony jest za pomocą wskaźników osiągnięcia celu pn.:</p> <p>1) Moc systemów magazynowania energii elektrycznej (MW). W przypadku produktowych magazynów energii moc wyznaczana jest jako różnica między:</p> <p>o godzinowym maksymalnym a minimalnym zapotrzebowaniem na moc przed dniem wprowadzenia programu,</p> <p>o a godzinowym maksymalnym a minimalnym zapotrzebowaniem na moc po zwiększeniu elastyczności produkcyjnych w efekcie realizacji Programu.</p> <p>2) Pojemność systemów magazynowania energii elektrycznej</p>	<p>Proponowane zmiany mają na celu odniesienie wskaźników osiągnięcia celu do specyfiki magazynowania energii elektrycznej w produkcie. Moc systemów magazynowania energii elektrycznej dla produktowego magazynowania energii może być mierzona jako różnica między godzinowym maksymalnym a minimalnym zapotrzebowaniem na moc przed dniem wprowadzenia programu, a godzinowym maksymalnym a minimalnym zapotrzebowaniem na moc po zwiększeniu elastyczności produkcyjnych w efekcie realizacji Programu.</p> <p>Natomiast pojemność systemów magazynowania energii elektrycznej (MWh), w przypadku produktowych magazynów energii może być określana jako zmagazynowana w produkcie – zużyta na jego wytworzenie zwiększona ilość energii elektrycznej.</p> <p>Dwa pozostałe wskaźniki osiągnięcia celu (zmniejszenie emisji CO2 oraz zmniejszenie zużycia energii elektrycznej) mogą zostać odniesione wprost do magazynowania energii</p>	częściowo przyjęta	Kryteria zostały uaktualnione w związku z przeprowadzonymi konsultacjami społecznymi.
279	Izba Energetyki Przemysłowej i Odbiorców Energii	<p>3. Budżet Budżet na realizację celu programu wynosi do 4 000 000 tys. zł, w tym:</p> <p>1. dla bezzwrotnych form dofinansowania — do 3 600 001,6 tys. zł, z czego 1 800 000 tys. zł na produktowe magazynowanie energii;</p> <p>2. dla zwrotnych form dofinansowania — do 399 998,4 tys. zł, z czego 199 999 tys. zł na produktowe magazynowanie energii;</p> <p>3. maksymalnie 30% całkowitej notyfikowanej pomocy może zostać przeznaczona na projekty danego przedsiębiorstwa oraz</p>	<p>Postulowane rozwiązanie to rozszerzenie programu priorytetowego „Magazyny energii elektrycznej i związana z nimi infrastruktura dla poprawy stabilności polskiej sieci elektroenergetycznej” na produktowe magazynowanie energii i przeznaczenie połowy budżetu tej edycji programu na finansowanie infrastruktury umożliwiającej magazynowanie energii elektrycznej w produkcie (produktowe magazyny energii elektrycznej) poprzez zwiększenie wykorzystania zdolności produkcyjnych w okresach zwiększonej podaży energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii w KSE.</p>	odrzucona	Intensywność zgodna z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi
280	Izba Energetyki Przemysłowej i Odbiorców Energii	<p>5. Terminy i sposób składania wniosków</p> <p>Nabór wniosków odbywa się w trybie konkursowym. Przeprowadzone zostaną dwa nabory do dwóch osobnych trybów konkursowych – dla bateryjnych magazynów energii elektrycznej oraz dla produktowych magazynów energii</p>	<p>W związku z postulowanym przeznaczeniem połowy budżetu tej edycji programu na finansowanie infrastruktury umożliwiającej magazynowanie energii elektrycznej w produkcie (produktowe magazyny energii elektrycznej) proponujemy przeprowadzenie dwóch osobnych naborów do dwóch osobnych trybów konkursowych – dla bateryjnych magazynów energii elektrycznej oraz dla produktowych magazynów energii elektrycznej.</p>	odrzucona	Zakres zgodny z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi

281	Izba Energetyki Przemysłowej i Odbiorców Energii	6. Koszty kwalifikowane Okres kwalifikowalności kosztów od 1.09.2024 r. do 31.12.2028 r., w którym to poniesione koszty mogą być uznane za kwalifikowane [...]	Możliwość zaliczenia do kosztów kwalifikowanych kosztów poniesionych od dnia 9 marca 2023 r., czyli prawie półtora roku przed dniem ogłoszenia niniejszego programu priorytetowego, budzi zasadnicze wątpliwości w zakresie zasad udzielania pomocy publicznej, w szczególności wykazania efektu zachęty. Jedną z zasadniczych przesłanek warunkujących dopuszczalność udzielenia pomocy publicznej jest wykazanie, że pomoc ta była niezbędna dla podjęcia decyzji inwestycyjnej. Decyzje inwestycyjne co do poniesienia kosztów przed dniem ogłoszenia niniejszego programu (a właściwie do dnia rozstrzygnięcia postępowania konkursowego) nie powinny być brane pod uwagę przy	odrzucona	okres realizacji przedsięwzięcia to dzień podpisania umowy o dofinansowanie do dnia oddania przedsięwzięcia do eksploatacji, nie może on przekroczyć 36 miesięcy. Okres kwalifikowalności nie może być wcześniejszy niż 09.03.2023 r. ze względu na efekt zachęty.
282	Izba Energetyki Przemysłowej i Odbiorców Energii	7.5. Rodzaje inwestycji 7.5.1. Magazyny energii elektrycznej 1) Budowa magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 2 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 4 MWh, mających unijny certyfikat bezpieczeństwa CER i ppoż. oraz homologację (np. kontenery bateryjne, inwertery, transformatory, montaż modułów bateryjnych, systemy wspomagające jak np. detekcji i ppoż., klimatyzacji, przekształtniki DC/DC lub DC/AC, zabezpieczenia aktywne i nieaktywne) wraz z testami i odbiorami magazynów; 2) Budowa przyłącza do sieci i infrastruktury towarzyszącej; 3) Konfiguracja i adaptacja magazynu (BMS, EMS, odwzorowanie w systemach monitorujących, utworzenie zdalnego dostępu do urządzeń i/lub danych, certyfikacja i homologacja instalacji magazynowania energii w standardach UE, itp.). przy czym zakres, o którym mowa w pkt. 1 jest obligatoryjny, natomiast zakresy, o których mowa w pkt. 2 i 3 są fakultatywne. 7.5.2. Produktowe magazyny energii elektrycznej (infrastruktura umożliwiająca magazynowanie energii elektrycznej w produkcji) 1) Budowa, rozbudowa lub modernizacja instalacji	Postulowane objęcie programem priorytetowym produktowych magazynów energii elektrycznej wymaga umożliwienia finansowania infrastruktury umożliwiającej magazynowanie energii elektrycznej w produkcie (wsparcie inwestycyjne). Podstawowy zakres działań, jakie powinny zostać objęte programem, to budowa, rozbudowa lub modernizacja parku maszynowego oraz infrastruktury towarzyszącej w celu zwiększenia zdolności produkcyjnych instalacji technologicznych, w których prowadzone są procesy produkcyjne lub zwiększenia elastyczności wykorzystania istniejących zdolności produkcyjnych oraz budowa lub rozbudowa infrastruktury magazynowych umożliwiających przechowywanie zwiększonej ilości produktów lub środków produkcji wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Ponadto finansowaniem z programu powinna zostać objęta budowa przyłącza do sieci i infrastruktury towarzyszącej, zakup środków transportu na potrzeby przewozu zwiększonej ilości produktów lub środków produkcji (do wykorzystania wewnętrznego) oraz zakup licencji oprogramowania do zarządzania zwiększeniem zdolności produkcyjnych. Wniosek składany przez wnioskodawcę mógłby obejmować co najmniej jeden z wybranych zakresów objętych finansowaniem.	odrzucona	Zakres zgodny z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi
283	Izba Energetyki Przemysłowej i Odbiorców Energii	8.2. Kryteria jakościowe dopuszczające Oświadczenie wnioskodawcy, że ukończenie wspieranej inwestycji (instalacji) i rozpoczęcie jej eksploatacji lub zakup stosownych środków nastąpi w ciągu 36 miesięcy od dnia przyznania dofinansowania. [...]	Zmiana mająca na celu uwzględnienie, że magazynowanie energii elektrycznej w produkcie może odbywać się również poprzez zakup stosownych środków (np. środków transportu).	odrzucona	okres realizacji przedsięwzięcia to dzień podpisania umowy o dofinansowanie do dnia oddania przedsięwzięcia do eksploatacji, nie może on przekroczyć 36 miesięcy. Okres kwalifikowalności nie
284	Izba Energetyki Przemysłowej i Odbiorców Energii	8.3. Kryteria jakościowe punktowe Nakład z dofinansowania z FM na 1 MW mocy zainstalowanej lub na produktowe magazynowanie energii elektrycznej odpowiadające 1 MW mocy zainstalowanej, mierzonej przez zdolność do elastycznego zużywania energii elektrycznej. Zasady oceny: Ocenie podlega wartość nakładów poniesionych ze środków FM rozumiana jako sumaryczna wnioskowana wartość dofinansowania ze środków FM, na 1 MW mocy zainstalowanej (elektrycznej) lub na produktowe magazynowanie energii elektrycznej odpowiadające 1 MW mocy zwiększonej ,	Pierwszym z kryteriów jakościowych punktowych jest nakład z Funduszu Modernizacyjnego na 1 MW mocy zainstalowanej magazynu. Postulowane zmiany mają na celu uwzględnienie produktowego magazynowania energii poprzez umożliwienie odniesienia tego kryterium oceny wniosków do magazynowania produktowego.	częściowo przyjęta	Uaktualniono kryteria jakościowe, w ocenie NFOŚiGW ustalone kryteria są wystarczające do dokonania oceny zapewniającej efektywność kosztową i energetyczną do wybrania przedsięwzięć do dofinansowania.

285	Izba Energetyki Przemysłowej i Odbiorców Energii	Nakład ze środków dotacji FM na 1 MWh pojemności całkowitej magazynu lub na 1 MWh produktowego magazynowania energii elektrycznej Zasady oceny: Ocenie podlega wartość nakładów poniesionych ze środków FM rozumiana jako sumaryczna wnioskowana wartość dofinansowania ze środków FM, na 1 MWh pojemności całkowitej magazynu lub na 1 MWh produktowego magazynowania energii elektrycznej, mierzonej	Kolejnym kryterium jakościowym punktowym jest nakład z Funduszu Modernizacyjnego na 1 MWh pojemności całkowitej magazynu. Postulowane zmiany mają na celu uwzględnienie produktowego magazynowania energii poprzez umożliwienie odniesienia tego kryterium oceny wniosków do magazynowania produktowego.	odrzucona	Magazynowanie energii w produktach nie jest zgodne z decyzją KE i rozporządzeniem wykonawczym w sprawie Funduszu Modernizacyjnego jako obszar priorytetowy.
286	Izba Energetyki Przemysłowej i Odbiorców Energii	Ograniczenie emisyjności gazów cieplarnianych Zasady oceny: Zakłada się, że w wyniku realizacji programu zostaną wybudowane/zainstalowane magazyny energii o łącznej mocy co najmniej 5 000 MWh. Zakłada się również, że średnio każdy z nich będzie co najmniej raz dziennie ładowany i rozładowywany do pełna oraz że będą pracować około 328,5 dni w roku (10% czasu stanowi rezerwa na przerwy w działaniu i/lub awarie). Zakłada się również, że w wyniku realizacji programu stworzone zostaną możliwości trwałego magazynowania energii elektrycznej w produktach przemysłowych o wielkości analogicznej do wielkości magazynów bateryjnych objętych	Postulowana zmiana ma na celu wskazanie, że ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, jako punktowe kryterium jakościowe, będzie realizowane również poprzez magazynowanie energii elektrycznej w produkcie.	odrzucona	Magazynowanie energii w produktach nie jest zgodne z decyzją KE i rozporządzeniem wykonawczym w sprawie Funduszu Modernizacyjnego jako obszar priorytetowy.
Formularze złożone po 6.08.2024 r.!!!					
287	Polska Izba Informatyki i Tele	Zasady sterowania pracą magazynów - dedykowana usługa, wykorzystanie mocy i pojemności magazynu na polecenie/zlecenie OSD i lub PSE (na zasadzie usługi Demand Side Response lub Interwencyjne Zwiększenie Poboru) i/lub - sterowany przez system zarządzania właściciela magazynu na podstawie sygnałów cenowych z TGE i/lub sterowany przez system zarządzania właściciela magazynu	Warto dodać informację o zasadach sterowania magazynem, jakie usługi będą na nich świadczone, kto będzie nimi sterował. Te informacje pozwolą dokładniej określić oczekiwania stawiane przed inwestorem jako uczestnikiem programu wsparcia, oraz zakres przedsięwzięcia i jego model biznesowy.	odrzucona	Technologie mogą być różne, w związku z tym nie ma uzasadnienia do wprowadzenia dodatkowych wskaźników.
288	Polska Izba Informatyki i Tele	1.Cel programu Celem programu jest poprawa stabilności pracy Krajowej Sieci Energetycznej (KSE) oraz bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez wsparcie budowy magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 0,25 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 1 MWh, przyłączonych do sieci dystrybucyjnej na wszystkich poziomach napięcia.	Wprowadzenie mniejszych magazynów zwiększy ich liczebność, co wpłynie pozytywnie na elastyczność i dostępność/niezawodność rozwiązania (uszkodzenie magazynu spowoduje utratę mniejszej mocy do dyspozycji). Dodatkowo wpłynie pozytywnie na liczbę zainteresowanych podmiotów oraz finalny koszt 1MWh – ograniczona liczba podmiotów (zwłaszcza małych i średnich przedsiębiorców) posiada przyłącza o mocy powyżej 2MW. Proponowana zmiana spowoduje również wzrost zainteresowania programem wśród właścicieli już istniejących wielkopowierzchniowych instalacji PV, co powinno w większym stopniu wpłynąć na stabilizację sieci energetycznej, zapobiegając jej przeciążeniu.	odrzucona	Intensywność oraz zakres zgodne z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi
289	Towarzystwo Gospodarcze Polskie Elektrownie	Możliwość łączenia wsparcia z Programu ze wsparciem w formie wynagrodzenia z Rynku Mocy. Należy zwrócić szczególną uwagę na kwestie dot. pomocy publicznej. Należy zwrócić szczególną uwagę na kwestie dot. pomocy publicznej. Zgodni jesteśmy w kwestii zastosowania tzw. reguły antykoncentracyjnej, wzorowanej na analogicznych programach w innych państwach członkowskich. Proponujemy, aby w zakresie powiązań przedsiębiorców odwołać się do dobrze	Zapisy programu powinny być w tym zakresie spójne i jednoznaczne. Pomocnym byłoby aby Program określał także zasady kumulacji w takich przypadkach. Jest to propozycja realizująca założenia Programu, bazującego na regułach pomocowych dla czasów kryzysu i zakładającego jak najszybsze wdrożenie realizowanego przez Programu celu oraz bezpieczna dla uczestników, ponieważ nie blokuje alokacji.	przyjęta	Podmioty, które wygrały aukcję będą mogły ubiegać się o dofinansowanie NFOŚiGW w intensywności zgodnej z programem (ponieważ zasady rynku mocy przewidują pomniejszenie wynagrodzenia o pomoc inwestycyjną.).

290	Towarzystwo Gospodarcze Polskie Elektrownie	Proponujemy aby rozważyć nabór w trybie ciągłym	Tryb ciągły jest stosowany w większości programów priorytetowych Funduszu Modernizacyjnego	odrzucona	Nabór odbywać się będzie w trybie konkursowym zgodnie z decyzją MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi
291	Towarzystwo Gospodarcze Polskie Elektrownie	Proponujemy, aby oświadczenie składane było z zastrzeżeniem Postanowień dodatkowych, o których mowa w sekcji 9 lit. c) projektu Programu.	Takie rozwiązanie pozwoli uniknąć wątpliwości, będzie jednocześnie w pełni zgodne z pkt (77) lit. d. zdanie drugie Komunikatu Komisji Tymczasowe kryzysowe i przejściowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki po agresji Rosji wobec Ukrainy (wersja skonsolidowana). Jednocześnie powinno zostać wprost wskazane w programie, że beneficjent może zostać zwolniony z obowiązku zapłaty kar w przypadku wystąpienia siły wyższej. Jako siłę wyższą należy rozumieć zdarzenie zewnętrzne niemożliwe do przewidzenia i niemożliwe do zapobieżenia lub przewyciężenia poprzez działanie z dochowaniem należytej staranności	odrzucona	Brak uzasadnienia do doprecyzowania, gdyż zapisy wynikają z programu.
292	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	Celem programu jest poprawa stabilności pracy Krajowej Sieci Energetycznej (KSE) oraz bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez wsparcie budowy magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 2 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 4 MWh, przyłączonych do sieci elektroenergetycznej na wszystkich poziomach napięcia	Zmiana ma na celu uwzględnienie również sieci przesyłowej.	przyjęta	uwaga uwzględniona
293	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	1. Cel programu Celem programu jest poprawa stabilności pracy Krajowej Sieci Energetycznej (KSE) oraz bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez wsparcie budowy magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 2 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 4 MWh, przyłączonych do sieci dystrybucyjnej na wszystkich poziomach napięcia	Prosimy o potwierdzenie, że parametry: moc: co najmniej 2 MW oraz pojemność: co najmniej 4MWh odnoszą się do „pojedynczych” magazynów i tym samym nie będzie możliwości, żeby w ramach jednego wniosku o dofinansowanie uzyskać wsparcie na kilka magazynów o mniejszej mocy, które łącznie miałyby moc 2MW. Jednocześnie uważamy za zasadne dopuszczenie możliwości złożenia wniosku na kilka magazynów	do ustalenia	Ostateczne stanowisko ogłoszone zostanie do momentu ogłoszenia naboru.
294	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	3. Budżet Budżet na realizację celu programu wynosi do 4 000 000 tys. zł, w tym: 1. dla bezzwrotnych form dofinansowania — do 3 600 001,6 tys. zł; 2. dla zwrotnych form dofinansowania — do 399 998,4 tys. zł;	Czy to już jest ostateczna wartość budżetu na realizację programu? Biorąc pod uwagę potencjalnie duże zainteresowanie programem, a z drugiej strony założone wskaźniki programu, proponujemy zwiększenie kwoty budżetu przeznaczonego na jego realizację.	odrzucona	Intensywność zgodna z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi

295	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	3. Budżet maksymalnie 40% całkowitej alokacji programu notyfikowanej pomocy może zostać przeznaczony na projekty danego przedsiębiorstwa oraz przedsiębiorstw z nim powiązanych w rozumieniu decyzji Komisji Europejskiej o pomocy dla państwa polskiego [nr decyzji SA.112460 (2024/N)].	<p>Nie jest jasne co oznacza sformułowanie „notyfikowanej pomocy”. Czy uwzględnia ono np. pożyczki na warunkach rynkowych, które nie stanowią pomocy publicznej?</p> <p>Proponujemy z jednej strony podniesienie pułapu z 30% na 40%, a z drugiej wskazanie, że dotyczy on „całkowitej alokacji programu” dla którego wydana zostanie decyzja KE nr SA.112460 (2024/N), tj. budżet programu plus alokacja dla projektu MEE Żarnowiec w ramach KPO.</p> <p>Mając na uwadze fakt, że decyzja KE uwzględniać będzie również dofinansowanie dla projektu MEE Żarnowiec w ramach KPO, przy maksymalnym wykorzystaniu alokacji na MEE Żarnowiec, pozostała dostanna dla</p>	odrzucona	Intensywność zgodna z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi
296	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	7.3 8) istnieje możliwość ubiegania się o dofinansowanie w formie: a) wyłącznie dotacji, b) wyłącznie pożyczki,	Propozycja dodania pkt 8) stanowiącego uszczegółowienie zapisu odnośnie możliwych wariantów finansowania inwestycji (analogicznie jak w innych Programach z Funduszu Modernizacyjnego).	częściowo przyjęta	Budżet programu doprecyzowano na poziomie ustaleń KE i międzyresortowych
297	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	Proponujemy wprowadzenie zapisów w zakresie możliwości lub braku umorzenia pożyczki.	Propozycja dodania zapisów stanowiących uszczegółowienie warunków udzielenia wsparcia (analogicznie jak w innych Programach z Funduszu Modernizacyjnego).	odrzucona	Zapisy dotyczące umorzenia dostępne są na stronie NFOŚiGW
298	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	9. d) Obowiązkowym załącznikiem do wniosku o dofinansowanie są warunki przyłączenia do sieci lub podpisana umowa przyłączeniowa.	<p>Odmowa wydania warunków przyłączenia do sieci OSD według raportu NIK z lutego 2024 wynosiła w I połowie 2022r. ponad 99%. W celu uniknięcia „blokowania” środków dla inwestycji, które ostatecznie nie uzyskają warunków przyłączeniowych do sieci, proponujemy załączanie warunków przyłączeniowych lub podpisanej umowy przyłączeniowej już na etapie wniosku o dofinansowanie.</p> <p>Zwracamy również uwagę na to, że do NFOŚiGW może wpłynąć znaczna liczba wniosków bez warunków przyłączenia, co może wpłynąć na ocenę wniosków</p>	przyjęta	Na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie wnioskodawcy powinni przedłożyć warunki przyłączenia instalacji do sieci.
299	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	W zasadach oceny wskazano, że „Ocenie podlega wartość nakładów poniesionych ze środków FM rozumiana jako sumaryczna wnioskowana wartość dofinansowania ze środków FM” – prosimy o doprecyzowanie czy do obliczeń należy przyjąć	Konieczność doprecyzowania zapisów.	częściowo przyjęta	Uaktualniono kryteria jakościowe, w ocenie NFOŚiGW ustalone kryteria są wystarczające do dokonania oceny zapewniającą efektywność kosztową i
300	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	8.3 KRYTERIA JAKOŚCIOWE PUNKTOWE 1. Nakład z dofinansowania z FM na 1 MW mocy zainstalowanej XXX (Przedziały do ustalenia po konsultacjach) przyłączeniowej	Zmiana redakcyjna/porządkowa.	częściowo przyjęta	Uaktualniono kryteria jakościowe, w ocenie NFOŚiGW ustalone kryteria są wystarczające do dokonania oceny zapewniającą efektywność kosztową i

301	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	8.3. Proponujemy zmniejszenie wagi kryterium do 1 oraz odniesienie kryterium do części nakładów z dofinansowania przeznaczonych na całość inwestycji z wyłączeniem jednostek magazynujących oraz inwerterów.	Większość nakładów inwestycyjnych w projektach magazynów energii wynika z ceny samych jednostek magazynujących. W obecnej formie kryterium premiuje w znaczący sposób projekty o niskim stosunku pojemności do mocy. Przykładowo magazyny „jednogodzinne” dostaną znacząco więcej punktów niż „dwugodzinne” przy tej samej pojemności. Z perspektywy KSE jest to zjawisko niekorzystne, gdyż magazyny o małej pojemności zajmują moce przyłączeniowe przy mniejszym ich wykorzystaniu, czyli mniejszej efektywności pracy KSE. Dodatkowo magazyny o niskiej pojemności (krótkim czasie pracy) mają ograniczoną zdolność do realizacji usług bilansujących, a co za tym idzie ograniczoną zdolność stabilizacji pracy KSE. Przy występujących obecnie trudnościach w pozyskiwaniu mocy przyłączeniowych dla nowych jednostek bardzo ważne z perspektywy KSE jest efektywne wykorzystanie istniejących mocy przyłączeniowych. Proponowane kryterium jest bardziej sprawiedliwe pod względem wyboru najbardziej efektywnych inwestycji, ponieważ odnosi się do rzeczywistych ponoszonych kosztów związanych z mocą magazynu.	częściowo przyjęta	Uaktualniono kryteria jakościowe, w ocenie NFOŚiGW ustalone kryteria są wystarczające do dokonania oceny zapewniającej efektywność kosztową i energetyczną do wybrania przedsięwzięć do dofinansowania.
302	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	8.3.2. Nazwa Kryterium wskazuje, że do wyliczeń należy przyjąć środki z dotacji, natomiast w „Zasadach oceny” wskazano „środki FM rozumiane jako sumaryczna wnioskowana wartość dofinansowania ze środków FM”. Prosimy o doprecyzowanie zapisów.	Konieczność doprecyzowania zapisów.	częściowo przyjęta	Uaktualniono kryteria jakościowe, w ocenie NFOŚiGW ustalone kryteria są wystarczające do dokonania oceny zapewniającej efektywność kosztową i energetyczną do wybrania przedsięwzięć
303	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	8.3.2 Proponujemy (opcjonalnie) analogicznie dla kryterium nr 1 j odniesienie kryterium do części nakładów z dofinansowania przeznaczonych na jednostki magazynujące oraz inwertery.	Proponowane kryterium jest bardziej sprawiedliwe pod względem wyboru najbardziej efektywnych inwestycji, ponieważ odnosi się do rzeczywistych ponoszonych kosztów związanych z pojemnością magazynu.	częściowo przyjęta	Uaktualniono kryteria jakościowe, w ocenie NFOŚiGW ustalone kryteria są wystarczające do dokonania oceny zapewniającej efektywność kosztową i energetyczną do wybrania przedsięwzięć
304	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	Brak spójności z pkt. 2 Programu. Zgodnie z pkt. 2 Programu planowana jest do osiągnięcia: moc: 2 500 MW oraz pojemność całkowita 5 000 MWh. Należy skorygować zapis poprzez odniesienie do pojemności magazynu lub zmianę jednostek (z MWh na MW).	Zmiana ma na celu uspoźnienie zapisów programu.	przyjęta	Poprawiono jednostkę.
305	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	8.3.3. Zakłada się również, że średnio każdy z nich będzie co najmniej 300 razy ładowany i rozładowywany rocznie w zakresie pojemności od przynajmniej 30% do co najmniej 95% pojemności z roczną dyspozycyjnością magazynu na poziomie 97%. Możliwe jest ograniczenie ilości wymaganych ładowań i rozładowań w momencie jeżeli parametry sieci elektroenergetycznej uniemożliwiają wyprowadzenie mocy ze	Wymóg naładowania i rozładowania do pełna jest niewłaściwy. Dla prawidłowego działania magazynu i aby utrzymać jego długą żywotność zaleca się, aby zakres pracy mieścił się w przedziale 30-96%. Zakres jest różny i zależy od modułu baterii i producenta. Co więcej, zadanie stabilizacji KSE poprzez dostarczanie usług bilansujących wymagało będzie od magazynu pozostawienia rezerw pojemności na te usługi, co dodatkowo zmniejszy średnią liczbę wykonanych cykli	odrzucona	założenia modelowe w programie opisują schemat działania magazynów energii elektrycznej, jeśli założenia są inne należy przedstawić wykorzystaną metodykę dla danej technologii i uwarunkowań funkcjonowania przez wnioskodawcę.
306	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	8.3.3 Uwzględniając współczynnik emisji energii elektrycznej dla sieci elektroenergetycznej podawany corocznie przez KOBIZE, unikniętą/zredukowaną emisję CO2 oblicza się jako iloczyn energii elektrycznej zmagazynowanej i wprowadzonej do sieci przez magazyn rocznie oraz współczynnika emisji podzielony przez pojemność nominalną magazynu.	„jako iloczyn energii elektrycznej zmagazynowanej i wprowadzonej do sieci” można rozumieć jako iloczyn tych dwóch energii, co może prowadzić do błędnej interpretacji kryterium przez Wnioskodawców. Nie odniesienie redukcji emisji CO2 do pojemności magazynu premiowało będzie wielkość magazynu. Np. nieefektywny magazyn o pojemności 100 MWh zawsze będzie premiowany w tym kryterium nad dwa bardziej efektywne o pojemności 50 MWh każdy. W związku tym proponujemy ustalenie kryterium jako iloczyn ilość energii wyprowadzonej do sieci i współczynnika KOBIZE podzielony przez pojemność nominalną magazynu co odzwierciedlało będzie efektywność redukcji CO2 z uwzględnieniem wielkości magazynu i będzie powiązane bezpośrednio z liczbą wykonywanych cykli	przyjęta	Kryteria zostały uaktualnione w związku z przeprowadzonymi konsultacjami społecznymi. Wskaźnik CO2 podlega monitorowaniu w pp i jest obligatoryjny. Wnioskodawca przedstawia metodykę obliczania CO2 z uwzględnieniem założeń pp.

307	Krajowa Izba Gospodarcza Elektroniki i Telekomunikacji	Infrastruktura dla poprawy stabilności polskiej sieci elektroenergetycznej oparta na sterowanych odbiornikach energii elektrycznej (elektrolizerów wody służących do produkcji wodoru oraz innych przemysłowych urządzeń o regulowanym poziomie mocy obciążenia jak np. magazyny ee., które mogą służyć do stabilizacji sieci elektroenergetycznej). Jest to propozycja uzupełnienia projektu o takie samo wsparcie dla elektrolizerów wodoru jak magazynów energii elektrycznej.	Projekt ma na celu poprawę stabilności sieci elektroenergetycznej i zwiększenia udziału ee. z OZE. Zgodnie ze Polską Strategią Wodorową do roku 2030 z perspektywą do roku 2040, polska gospodarka będzie potrzebować ok. 10 mln t zielonego wodoru (GH2) do dekarbonizacji procesów technologicznych i transportu. Do wyprodukowania takiej ilości GH2 potrzeba ok. 500 TWh ee. W EU ruszyły inwestycje w produkcję środków transportu kołowego i szynowego z ogniwami paliwowymi, wymagających zielonego wodoru o najwyższej czystości (GH2). Produkcja rozproszona GH2 jest opłacalna, gdy średni koszt zakupu ee. nie przekracza 40\$. Koszt techniczny produkcji energii elektrycznej z OZE już dzisiaj spadł do poziomu poniżej 40\$/MWh, a do roku 2040 spadnie do poziomu ok. 20\$/MWh. Wg obecnych danych koszt techniczny produkcji 1 kg GH2 może być niższy od 2\$/kg jeśli elektrolizer może pracować przez 60% czasu roczne przy koszcie ee. 20\$/MWh. Ponieważ koszt produkcji GH2 zależy głównie o kosztów produkcji energii, ekonomiczne wykorzystanie tego faktu wymaga budowy elektrolizerów w bezpośrednim sąsiedztwie OZE. Zatem system elektroenergetyczny powinien być tak modernizowany, aby koszty produkcji dla odbiorcy, który będzie zużywał większość produkowanej ee. był jak najniższy. Wniosek z powyższego jest tylko jeden – podstawa stabilizacji sieci	odrzucona	Zakres zgodny z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi
308	Krajowa Izba Gospodarcza Elektroniki i Telekomunikacji	<p>Proponujemy następujące minimalne wymagania bezpieczeństwa pożarowego:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Zgodność z normą NFPA 855 •Zgodność z normą UL 9540 określającą wymagania dotyczące bateryjnych magazynów energii •Zgodność z normą UL 9540A, która obejmuje testowanie i analizę pod kątem zagrożenia rozbiegu termicznego; <p>Ponadto, uważamy że systemy magazynowania energii powinny być poddane testom pożarowym udowodniającymi brak rozprzestrzeniania się ognia pomiędzy obudowami. Próba ogniowa na dużą skalę powinna być potwierdzona przez niezależnych ekspertów.</p> <p>Systemy, które wykażą w próbach ogniowych, że nie dochodzi w nich do rozprzestrzeniania się ognia, nie muszą zapewniać instalacji do gaszenia pożaru wodą oraz dostępu do zbiorników wodny;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zgodność z normami UL1973 i IEC 62619 poszczególnych komponentów jak ogniwa, baterie i pakiety; •Zgodność z normą IEC 63056 na poziomie pakietu baterijnego; •Zgodność z normą IEC 62485-5 na poziomie systemu; •Zgodność z normą UL 1973 (dotyczącą ryzyka pożaru i rozbiegu termicznego baterii); •System zaopatrzony w środki kontroli wybuchu zgodnie z NFPA 68 (norma dotycząca ochrony przeciwwybuchowej poprzez wentylację deflagacyjną) lub NFPA 69 (norma dotycząca 	<p>Przestrzeganie wysokich standardów branżowych w zakresie bezpieczeństwa (pożarowego) zmniejsza ryzyko wypadków i zapewnia bezpieczeństwo ludzi i infrastruktury w sąsiedztwie magazynu energii.</p> <p>Dlatego też proponujemy, aby wiodące w branży wymogi bezpieczeństwa, wymienione w lewej kolumnie, były warunkiem udziału w przetargu, aby mieć pewność, że w Polsce zostaną wdrożone wyłącznie systemy spełniające przyjęte na całym świecie standardy bezpieczeństwa.</p> <p>Ponadto proponujemy uwzględnienie testów pożarowych na dużą skalę jako części wymagań. Takie wielkoskalowe testy zostały przeprowadzone przez większość czołowych producentów magazynów energii. Celem tego typu testu jest potwierdzenie, że w przypadku pożaru nie dochodzi do rozprzestrzeniania się ognia między kontenerami. Jest to ważne dla wdrożenia koncepcji bezpieczeństwa pożarowego, które nie wymaga użycia wody do gaszenia pożarów.</p>	częściowo przyjęta	W wyniku konsultacji społecznych zaktualizowano zapisy dotyczące standardów unijnych w zakresie bezpieczeństwa, ochrony ppoż oraz homologacji .

309	Krajowa Izba Gospodarcza Elektroniki i Telekomunikacji	<p>Proponujemy określenie wymagań technicznych dotyczących cyberbezpieczeństwa. Powinny one obejmować co najmniej:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Certyfikacja zgodnie z normami IEC 62443 i ISO 27001 - Zdalny dostęp poprzez bezpieczną sieć VPN z 256-bitowym szyfrowaniem i kontrolą dostępu z uwierzytelnianiem wielopoziomowym (MFA) - Monitoring dostępu do systemu wraz z mechanizmami wykrywającymi i alarmującymi o potencjalnych zagrożeniach - Sterowanie i komunikacja nadmiarowa krytycznych komponentów <p>Biorąc pod uwagę znaczenie sieci elektroenergetycznej dla Polski, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej może wprowadzić wykluczenie dla niektórych dostawców technologii lub krajów pochodzenia w myśl Ustawy o krajowym o systemie cyberbezpieczeństwa oraz w świetle wcześniejszych doświadczeń przy wdrażaniu sieci telekomunikacyjnej 5G w Polsce.</p>	<p>Magazyny energii stanowią infrastrukturę krytyczną dla sieci elektroenergetycznej i jako takie muszą zapewniać ochronę i bezpieczeństwo systemu elektroenergetycznego. Dlatego istotne jest podjęcie w tym zakresie odpowiednich działań, na wzór kroków, jakie Polska podjęła wobec niektórych dostawców infrastruktury sieci 5G.</p> <p>Biorąc pod uwagę liczbę magazynów planowanych do zakupu w ramach proponowanego programu wsparcia i jej wpływ na polski system energetyczny, Fluence uważa, że należy wdrożyć zaawansowane wymagania dotyczące cyberbezpieczeństwa. To pozwoli zagwarantować bezpieczną eksploatację aktywów zakupionych w ramach tego przetargu.</p>	częściowo przyjęta	W wyniku konsultacji społecznych zaktualizowano zapisy dotyczące standardów unijnych w zakresie bezpieczeństwa, ochrony ppoż oraz homologacji .
310	Krajowa Izba Gospodarcza Elektroniki i Telekomunikacji	<p>Po konsultacji z naszymi członkami uważamy że stopień dofinansowania poniżej 65%, przy obecnych wysokich cenach magazynów energii spowodowanych rosnącym dynamicznie popytem na baterie i niewystarczającymi zdolnościami produkcyjnymi spowodowałby, że podmioty nie przystąpią do konkursu i nie będą nim zainteresowane.</p>	<p>Uważamy że stopień dofinansowania powinien być znacząco wyższy. Magazyny energii są obecnie najpilniejszym elementem którego rozwój powinniśmy wspomagać.</p>	odrzucona	Intensywność zgodna z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi

311	Krajowa Izba Gospodarcza Elektroniki i Telekomunikacji	<p>Proponujemy włączenie funkcji kształtowania sieci energetycznej (Grid Forming) jako jedno z minimalnych wymagań technicznych.</p> <p>Wymagania te można zdefiniować w oparciu o aktualny projekt europejskiego Kodeksu Sieci, dokument ENTSO-E "First Interim Report on Technical Requirements on Grid Forming Capability of Power Park Modules" (Pierwszy raport tymczasowy dotyczący wymagań technicznych odnośnie kształtowania sieci energetycznej przez parki magazynów energii), lub National Grid ESO's GC0137 on Minimum Specifications Required for Provision of GB Grid Forming (GBGF) Capability – raportu przygotowanego przez brytyjskiego operatora sieci przesyłowej..</p> <p>Alternatywnie do wprowadzenia funkcjonalności grid forming jako minimalnych wymagań technicznych, można umieścić punkt w sekcji 8.3, zapewniając wyższą punktację w przetargu systemom posiadającym omawianą funkcjonalność.</p>	<p>Rosnąca integracja odnawialnych źródeł energii wymaga od operatorów systemów przyjęcia nowych procesów i wdrożenia nowych technologii w celu zapewnienia stabilności systemu. Na wielu rynkach na całym świecie, w tym w Australii, we Włoszech, w Wielkiej Brytanii czy Niemczech, wymagania dotyczące formowania sieci są obecnie lub wkrótce zostaną wprowadzone i określone w kodeksach sieci. Na szczeblu UE wymogi dotyczące kształtowania sieci w zakresie magazynowania energii są obecnie opracowywane przez ENTSO-E w ramach przeglądu kodeksów sieci, a dokładniej wymagań dla jednostek wytwórczych (RfG).</p> <p>Uważamy, że magazyny energii, jako część krajowej infrastruktury systemu elektroenergetycznego, powinna być budowana przyszłościowo i uwzględniać już funkcjonalność kształtowania sieci (grid forming), która w nadchodzących latach stanie się minimalnym wymaganiem technicznym w europejskiej sieci elektroenergetycznej.</p> <p>W hiszpańskim systemie wsparcia magazynowania energii, PERTE, funkcja grid forming została zdefiniowana jako zdolność techniczna, która skutkowałą wyższą punktacją w procesie przetargu. Ten model może posłużyć nam jako przykład wprowadzania wymogów dotyczących zdolności kształtowania sieci energetycznej w polskich zamówieniach publicznych i programach wsparcia.</p> <p>Zdolność do kształtowania sieci może umożliwić w przyszłości realizację szeregu usług stabilizacyjnych dla polskiego systemu energetycznego, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> a)Tryb wirtualnej maszyny synchronicznej b)Tłumienie oscylacji mocy c)Dynamiczna regulacja napięcia d)Wsparcie systemu podczas awarii e)Odbudowa systemu (Black start) 	odrzucona	Brak uzasadnienia dla przyjęcia takich zapisów. Podstawą udzielenia wsparcia są ramy kryzysowe TCTF - celem zasadniczym programu jest poprawa bezpieczeństwa i stabilności KSE - funkcja kształtowania sieci energetycznej (Grid Forming) nie wpisuje się w obszar ram kryzysowych TCTF.
312	Krajowa Izba Gospodarcza Elektroniki i Telekomunikacji	<p>Oświadczenie wnioskodawcy, że sprzęt objęty niniejszym przetargiem będzie eksploatowany przez co najmniej 15 lat.</p> <p>Dodatkowo sugerujemy wprowadzenie wymogu przedstawienia długoterminowej umowy serwisowej dla aktywów, która obejmowałaby minimalny okres eksploatacji.</p>	<p>Wierzymy, że przyszła polska infrastruktura magazynowa energii nie powinna skupiać się na najniższym koszcie, ale na najlepszej wartości dla polskich konsumentów w całym okresie użytkowania obiektu.</p> <p>Systemy magazynowania energii oparte na bateriach litowo-jonowych udowodniły, że charakteryzują się wyższą wydajnością i niższymi kosztami inwestycyjnymi w porównaniu z innymi technologiami w zastosowaniach stacjonarnych. Niemniej jednak istnieją znaczne różnice we wdrażanych obecnie systemach, a wydajność techniczna w całym okresie ich użytkowania ma kluczowe znaczenie, które należy brać pod uwagę oprócz kosztów inwestycyjnych. Fluence sugeruje dodanie wymogu dotyczącego minimalnego czasu użytkowania instalacji zgodnie ze wskaźnikami branżowymi.</p> <p>Magazyny energii, które muszą działać niezawodnie przez 15-20 lat, powinny mieć długoterminową umowę serwisową, w tym gwarancje dostępności, sprawność cyklu ładowania i rozładowania jak i degradacji, zapewniając najlepszą wartość dla polskich konsumentów.</p> <p>W ten sposób ryzyko niskiej wydajności i dostępności aktywów i wyższej degradacji baterii jest łagodzone. Dlatego też przedstawienie dowodu istnienia długoterminowej umowy serwisowej może być dodatkowo punktowym kryterium.</p>	odrzucona	5 lat trwałości inwestycji wynika z uregulowań wewnętrznych NFOŚiGW

313	Krajowa Izba Gospodarcza Elektroniki i Telekomunikacji	8.3.3 KRYTERIA JAKOŚCIOWE PUNKTOWE Z zapisu powinna zostać usunięta fraza "do pełna". Naszym zdaniem fraza zaczynająca się na „Zakłada się również, że średnio każdy z nich będzie co najmniej raz dziennie ładowany i rozładowywany do pełna oraz że będą pracować około 328,5 dni w roku (10% czasu stanowi rezerwa na przerwy w działaniu i/lub awarie). ” powinna być usunięta z tekstu. Można ewentualnie zamiast niej wprowadzić zdanie: „Magazyn energii powinien mieć dyspozycyjność na poziomie 90% a czas awaryjnych przestojów nie może przekroczyć 10%”	Założenie to jest technicznie błędne ponieważ najpopularniejsze i najbardziej skuteczne technologie magazynów litowo-jonowych nie znoszą dobrze rozładowania poniżej 20 %. Rozładowanie głębsze praktycznie zawsze będzie kończyło się zniszczeniem ogniw baterii magazynu. Między innymi właśnie w tym celu stosowane są systemy nadzorujące ładowanie baterii BMS (Battery management systems) które mają za zadanie pilnować by nie rozładować magazynu poniżej bezpiecznego poziomu (w praktyce nie bardziej niż do 20%). Z kolei oczekiwanie że magazyn będzie ładowany do pełna (do 100%) jest zupełnie niepotrzebne bo nie ma sensu magazynu używać „na siłę” jeśli w danym dniu/czasie nie przynosi on efektu ekologicznego (Na przykład po co stabilizować dany węzeł sieci za pomocą magazynu jeżeli w danym okresie bez żadnej ingerencji sieć jest w stanie funkcjonować bez magazynowania (każde ładowanie lub rozładowanie wiąże się ze stratami energii rzędu kilku 2-5%). Nie ma więc sensu „marnotrawienie” energii wtedy gdy nie ma to uzasadnienia w konieczności stabilizowania.	odrzucona	założenia modelowe w programie opisują schemat działania magazynów energii elektrycznej, jeśli założenia są inne należy przedstawić wykorzystaną metodykę dla danej technologii i uwarunkowań funkcjonowania przez wnioskodawcę.
314	Krajowa Izba Gospodarcza Elektroniki i Telekomunikacji	8.3.3 KRYTERIA JAKOŚCIOWE PUNKTOWE Proponujemy zwiększenie wymogu dostępności magazynu energii do 354 dni w roku (3% czasu zarezerwowane na przerwy w pracy i/lub awarie)	Obecnym standardem w branży magazynowania energii jest dostępność na poziomie 97% w roku. Proponujemy, aby w ramach programu wymagać najlepszych praktyk i standardów.	odrzucona	założenia modelowe w programie opisują schemat działania magazynów energii elektrycznej, jeśli założenia są inne należy przedstawić wykorzystaną metodykę dla danej technologii i uwarunkowań funkcjonowania przez wnioskodawcę.
315	Krajowa Izba Gospodarcza Elektroniki i Telekomunikacji	8.3.3 KRYTERIA JAKOŚCIOWE PUNKTOWE Proponujemy żeby w efekcie ekologicznym uwzględnić nie tylko ilość energii zamagazynowanej i wprowadzonej do sieci ale także ilość energii zmagazynowanej i zużytej lokalnie. Proponujemy więc dopisać po słowach ...wytwarzających energię odnawialną dodać słowa: "lub energię zmagazynowaną i zużytą na miejscu lokalnie potwierdzoną za pomocą urządzeń pomiarowych zgodnych z dyrektywą MID" (urządzeń pomiarowych z plombą i zgodnych z ustawą o miarach i wagach a nie wskaźników o małej dokładności)	Nie ma sensu „na siłę” wprowadzać energii do sieci jeżeli w tym samym czasie da się tą energię zużyć lokalnie na miejscu (na przykład w zakładzie przemysłowym). Co więcej energia zużyta na miejscu jest bardziej ekologiczna i ma większy wpływ na ochronę klimatu i zmniejszenie emisji CO2 niż energia przesyłana z magazynu do sieci ponieważ nie występują wówczas straty sieciowe techniczne/przesyłowe i nietechniczne które czasami mogą sięgać 9%. Efekt ekologiczny mógłby być liczony tak samo jak dla energii eksportowanej do sieci plus średnie straty np. 5%.	odrzucona	Zgodnie z celem programu priorytetowego, tj. „Celem programu jest poprawa stabilności pracy Krajowej Sieci Energetycznej (KSE) oraz bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez wsparcie budowy magazynów energii elektrycznej o mocy nie mniejszej niż 2 MW oraz pojemności nie mniejszej niż 4 MWh, przyłączonych do sieci dystrybucyjnej i przesyłowej na wszystkich poziomach

316	Krajowa Izba Gospodarcza Elektroniki i Telekomunikacji	<p>pkt. 8.3</p> <p>Kryteria jakościowe punktowe. Proponujemy dodatkowe kryterium punktowe dla zrównoważonego rozwoju i neutralności emisyjnej zgodnie z art. 25 Rozporządzenia UE 2024/1735.</p> <p>Ponadto, w przypadku systemów o lepszych wynikach w zakresie zrównoważonego rozwoju oraz bardziej stabilnych łańcuchów dostaw, powinny one mieć możliwość uzyskania wyższej punktacji w procedurze przetargu.</p> <p>Proponujemy ponadto przyjęcie wymagań zgodnie z art. 26 rozporządzenia 2024/1735, w szczególności w zakresie odpowiedzialnego prowadzenia biznesu, bezpieczeństwa cybernetycznego i bezpieczeństwa danych oraz zdolności do pełnej i terminowej realizacji projektu.</p> <p>W celu udowodnienia odpowiedzialnego prowadzenia biznesu proponujemy, aby systemy wybrane w przetargu, udostępniały informacje na temat należytej staranności w łańcuchu dostaw, a w szczególności dowody zapobiegania naruszeniom praw człowieka oraz wykorzystania minerałów krytycznych i minerałów konfliktowych bez odpowiedniego śledzenia i certyfikacji.</p> <p>W celu potwierdzenia spraw cyberbezpieczeństwa proponujemy zasady zastosowane w punkcie 3 naszej odpowiedzi konsultacyjnej.</p>	<p>Zgodnie z unijną ustawą o przemyśle neutralnym emisyjnie (Net Zero Industrial Act), magazynowanie energii zostało uznane za technologię o zerowej emisji dwutlenku węgla. W art. 25 rozporządzenia 2024/1735 zdefiniowano ramy wzmocnienia europejskiego ekosystemu produkcji technologii neutralnych emisyjnie.</p> <p>Mają one na celu wzmocnienie europejskich producentów czystych technologii i zwiększenie odporności europejskiego systemu energetycznego, a także wspieranie zrównoważonego rozwoju stosowanych technologii.</p> <p>Proponujemy ponadto zastosowanie art. 26 rozporządzenia 2024/1735 aby zapewnić, że systemy magazynowania energii w Polsce spełniają najwyższe i obowiązujące standardy UE w zakresie zrównoważonego rozwoju i neutralności emisyjnej.</p> <p>Ponieważ kryteria wdrożenia art. 25 i 26 rozporządzenia 2024/1735 są nadal częściowo w fazie opracowywania, proponujemy dodać je do wymagań przetargowych, gdy tylko staną się dostępne.</p> <p>Uproszczone podejście do przetargów na magazyny energii, które uwzględnią wymogi w zakresie zrównoważonego rozwoju, zostały zademonstrowane w hiszpańskim przetargu PERTE, który oparł się na ocenie poszczególnych cech systemu:</p> <p>a) Rentowność ekonomiczna (wymagany poziom wsparcia) - 35%</p> <p>b) Właściwości techniczne (pojemność, sprawność cyklu ładowania i rozładowania, zapewnienie inercji, poziom zwarcia, tłumienie oscylacji, blackstart itp.) – 25%</p> <p>c) Rentowność projektu (Status procesu wydawania pozwoleń; historia realizacji innych projektów wnioskodawcy i zasoby do realizacji) – 10%</p> <p>d) Dodatkowe czynniki zewnętrzne % (tworzenie miejsc pracy, aspekty środowiskowe) – 30%</p>	odrzucona	W wyniku konsultacji społecznych zaktualizowano zapisy dotyczące standardów unijnych w zakresie bezpieczeństwa, ochrony ppoż oraz homologacji. Inwestycja powinna być zgodna z zasadą DNSH oraz założeniami programu.
317	Krajowa Izba Gospodarcza Elektroniki i Telekomunikacji	<p>Proponujemy zmianę dotychczasowego systemu wsparcia inwestycji na taki, który w części lub w całości zapewnia także wsparcie operacyjne systemów magazynowania.</p>	<p>Obecny model zamówień przewiduje dotacje wyłącznie bazując na wysokości nakładów inwestycyjnych (CAPEX). Chociaż takie schematy są łatwe w administrowaniu, wiążą się z ryzykiem zapewnienia wsparcia nie dla najlepszych systemów, ale dla tych o najtańszym koszcie początkowym bez zasadnej analizy kosztów operacyjnych. W rezultacie deweloperzy projektów są zachęceni do nabywania najtańszych magazynów energii zamiast wysokiej jakości systemów, które zapewniają najlepszą wartość przez cały okres użytkowania.</p> <p>Zakup najtańszych magazynów energii może prowadzić do niższej sprawności, niższej dostępności lub większej degradacji baterii, a w rezultacie do skrócenia czasu użytkowania instalacji. Oznacza to, że takie magazyny będą pracowały krócej przy niższej produktywności, a co za tym idzie, będą miały ogólnie mniejszy wpływ na dekarbonizację polskiego systemu energetycznego.</p> <p>Schematy wsparcia zapewniające wsparcie operacyjne lub OPEX, m.in. w formie struktur CfD o okresie życia wynoszącym 10–15 lat, zachęcają właścicieli aktywów do zapewniania wysokiej dostępności aktywów przez cały okres ich eksploatacji. Odpowiednie systemy wsparcia OPEX dla magazynów energii są obecnie wdrażane w Grecji, gdzie wsparcie zarówno w zakresie nakładów inwestycyjnych, jak i operacyjnych, zapewnia obniżenie kosztów i zachętę do optymalizacji długoterminowej eksploatacji magazynów energii.</p>	odrzucona	Intensywność zgodna z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi

318	Krajowa Izba Gospodarcza Elektroniki i Telekomunikacji	Proponujemy dodać pkt 4 do kryteriów jakościowych punktowych: „4 - Local Content” pkt 1,2,3, waga 3, max 9 pkt. – gdy projekt inwestycyjny będzie realizowany z 100% udziałem local content pkt 12,2,3, waga 3, max 4 pkt. gdy projekt inwestycyjny będzie realizowany z minimum 50% udziałem local content	Ochrona suwerenności technologicznej Polski i EU naruszanej przez azjatyckie dotacje państwowe. Zmiana dotyczy zwiększenia intensywności pomocy, przy zachowaniu warunku procentowego udziału local content w projekcie inwestycyjnym. Ocenie podległaby zawartość wartości lokalnej - "local content" wytworzonej w Polsce lub w UE.	odrzucona	W projekcie programu zawarto zastrzeżenie, że magazyny objęt wsparciem muszą spełniać unijne standardy bezpieczeństwa.
319	Krajowa Izba Gospodarcza Elektroniki i Telekomunikacji	Pkt. 9 c) POSTANOWIENIA KOŃCOWE dotyczy frazy :” ...nie można ich racjonalnie przewidzieć ..” dotyczy frazy: ...nie można ich racjonalnie przewidzieć wymierny efekt ekologiczny który może być zmierzony za pomocą urządzeń pomiarowych (liczników energii).	Zwracamy uwagę że wiele wniosków o przyłączenie OZE i magazynów energii do sieci jest w tej chwili odrzucanych przez OSD najczęściej z powodu braku możliwości technicznych. Jest to czynnik niezależny od inwestora magazynu. Powinno się w tym przypadku dopuścić w regulaminie wyłącznie lokalne/wewnętrzne wykorzystanie magazynu energii ponieważ także takie wykorzystanie przynosi efekty	odrzucona	Na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie wnioskodawcy powinni przedłożyć warunki przyłączenia instalacji do sieci.
320	Krajowa Izba Gospodarcza Elektroniki i Telekomunikacji	Pkt. 9. Proponujemy dodanie punktu e) do ostatniego rozdziału w następującym brzmieniu: "e) Pomoc publiczna będzie udzielana na projekty inwestycyjne wspierające rozwój gospodarki zeroemisyjnej, co wpłynie na zoptymalizowanie działania polskiego sektora energii poprzez wykorzystanie dostępnych nowoczesnych technologii, przy priorytetowym uwzględnieniu i stosowaniu w projektach inwestycyjnych podlegających pomocy publicznej dostępnych rozwiązań technicznych projektowanych i wytwarzanych przez podmioty z UE i EOG."	Ochrona Klimatu	odrzucona	Brak uzasadnienia dla przyjęcia takich zapisów.
321	Krajowa Izba Gospodarcza Elektroniki i Telekomunikacji	Kryteria z: "Nowopowstające magazyny mają być o mocy nie mniejszej niż 2 MW i pojemności nie mniejszej niż 4 MWh oraz przyłączone do sieci dystrybucyjnej na wszystkich poziomach napięcia." zawężają listę potencjalnie zainteresowanych podmiotów do wyłącznie wielkich korporacji. A chyba dywersyfikacja biznesowa też jest celem do zrealizowania. Liczba miejsc, w których takowe magazyny będzie można przyłączyć także jest mocno zredukowana i preferuje centralizację, a nie bezpieczniejsze i sensowniejsze rozproszenie.	Naszym zdaniem dwukrotne zmniejszenie tych wymagań do 1MW/2MWh naprawi powyższe wady	odrzucona	Zakres zgodny z decyzją KE, MKiŚ oraz ustaleniami międzyresortowymi